

Službeni list

Europske unije

C 247

Hrvatsko izdanje

Informacije i objave

Godište 61.

13. srpnja 2018.

Sadržaj

I. Rezolucije, preporuke i mišljenja

MIŠLJENJA

Odbor regija

128. plenarno zasjedanje OR-a, 22.3.2018.–23.3.2018.

2018/C 247/01	Mišljenje Europskog odbora regija – Provedba Europskog migracijskog programa	1
2018/C 247/02	Mišljenje Europskog odbora regija – Poticanje širokopojasne povezivosti u Europi	7
2018/C 247/03	Mišljenje Europskog odbora regija – Revizija ESF-a sredinom provedbenog razdoblja u sklopu priprema prijedloga za razdoblje nakon 2020.	11
2018/C 247/04	Mišljenje Europskog odbora regija – Cijena i rizik nedostatka kohezije: strateška vrijednost kohezijske politike za ostvarivanje ciljeva Ugovora i suočavanje s novim izazovima za europske regije	16
2018/C 247/05	Mišljenje Europskog odbora regija – Proširenje: uključivanje lokalnih i regionalnih vlasti na zapadnom Balkanu u europske makroregionalne, prekogranične i ostale transnacionalne inicijative za suradnju	22
2018/C 247/06	Mišljenje Europskog odbora regija – Paket o trgovini	28
2018/C 247/07	Mišljenje Europskog odbora regija – Europska strategija za industriju: Uloga i perspektiva regionalnih i lokalnih vlasti	38
2018/C 247/08	Mišljenje Europskog odbora regija – Prijedlog za uspostavu Europskog fonda za obranu	43

III *Pripremni akti*

ODBOR REGIJA

128. plenarno zasjedanje OR-a, 22.3.2018.–23.3.2018.

2018/C 247/09	Mišljenje Europskog odbora regija – Izmjena Programa potpore strukturnim reformama i novi proračunski instrumenti za europodručje	54
2018/C 247/10	Mišljenje Europskog odbora regija – Europska građanska inicijativa	62

I.

(Rezolucije, preporuke i mišljenja)

MIŠLJENJA

ODBOR REGIJA

128. PLENARNO ZASJEDANJE OR-a, 22.3.2018.–23.3.2018.**Mišljenje Europskog odbora regija – Provedba Europskog migracijskog programa**

(2018/C 247/01)

Izvjestitelj: Dimitrios Kalogeropoulos (EL/EPP), politički odgovoran Vijeću općine Palaio Faliro

Referentni dokument: Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o provedbi Europskog migracijskog programa

COM(2017) 558 final

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

Uvodne napomene

1. Ističe da su migracijska kretanja iz niza različitih razloga sastavni dio ljudske i, posebice, europske povijesti; naglašava da se gradovi i regije Europe trenutno nalaze pod pritiskom zbog visokog broja migranata uzrokovanog nestabilnošću u trećim zemljama. Europski kontinent, posebno kad je riječ o regijama na njegovim južnim i istočnim granicama, a posljednjih godinu dana i o zapadnom Sredozemlju te atlantskom dijelu juga Španjolske, oduvijek je bio polazna točka emigracija, ali je posljednjih godina postao glavna dolazna točka u migracijskim i izbjegličkim tokovima iz zemalja izvan EU-a.

2. U posljednjih nekoliko godina znatno se povećao broj migranata i izbjeglica koji pokušavaju ući u države članice Europske unije (EU), većinom iz afričkih i azijskih zemalja te s Bliskog istoka. U razdoblju od 2015. Europa je primila najveći broj migranata i izbjeglica od kraja Drugog svjetskog rata. Čimbenici kao što su dugotrajna kriza u Siriji, razvoj središta nemira u različitim regijama Afrike i Azije te pokušaj brojnih ljudi s tih kontinenata da potraže bolje životne uvjete u Europi, bili su ključni za pogoršanje tog trenda. Glavne zemlje ulaska u EU uključuju one s obalom na Sredozemlju, posebno Grčku i Italiju.

3. U cilju što učinkovitijeg suočavanja s tim dosad neviđenim izazovom, Europska unija je u svibnju 2015. najavila pokretanje Europskog migracijskog programa ⁽¹⁾ Imajući u vidu humanitarne tragedije na Sredozemnom moru, osnovni prioritet je bio spašavanje života na moru, pa stoga razvijanje europskog djelovanja na sljedećim područjima: (1) poboljšanje operacija traganja i spašavanja; (2) suzbijanje nezakonitih lanaca za krijumčarenje i trgovinu ljudima; (3) premještanje izbjeglica unutar granica EU-a; (4) vraćanje raseljenih osoba u njihovo mjesto podrijetla; (5) suradnja s trećim zemljama u cilju rješavanja migracijskih tokova na izvoru i (6) pružanje pomoći državama članicama EU-a koje se prve izravno suočavaju s dolaskom migranata i izbjeglica. U okviru Europskog migracijskog programa također su utvrđena četiri stupa za donošenje sveobuhvatne migracijske politike EU-a: (1) smanjivanje poticaja za nezakonite migracije; (2) spašavanje života i osiguravanje vanjskih granica; (3) osiguravanje temelja za dosljednu provedbu zajedničkog europskog sustava azila; i (4) izrada nove politike u području zakonitih migracija.

4. Povijesno iskustvo ukazuje na to da su migranti zbog nedostatka legalnih migracijskih ruta prisiljeni tražiti opasnije rute do odredišta. Zbog toga su primorani prepustiti se mrežama krijumčara, riskirajući time vlastitu sigurnost i život. Pritom se znatno povećava ranjivost žena.

Posebne napomene

5. Europski odbor regija (OR) za početak napominje da, iako je Europski migracijski program prvenstveno u nadležnosti nacionalnih vlada, lokalne i regionalne vlasti u tom području igraju važnu ulogu;

6. ističe da lokalne i regionalne vlasti imaju važnu ulogu u primanju povećanog broja izbjeglica i migranata. Naime, lokalne i regionalne vlasti tijela su koja primaju izbjeglice i migrante kojima moraju osigurati skrb, smještaj i zaštitu u uvjetima kojima se osigurava njihovo ljudsko dostojanstvo, često na neodređeno vremensko razdoblje, te kojima u mnogim slučajevima moraju pomoći da se integriraju. To osobito utječe na regije na vanjskim granicama EU-a (kao što su grčki egejski otoci u blizini turske obale i neke otočne regije Italije, obala Andaluzije, posebice regije Cádiz, Granada i Almería, područja Ceute i Melille te Kanarski otoki), gdje migranti ulaze na teritorij EU-a;

7. s obzirom na te činjenice, ističe da lokalne i regionalne vlasti moraju biti uključene u sve faze izrade i provedbe Europskog migracijskog programa, uključujući određivanje prioriteta, evaluaciju rezultata i praćenje posljedica vladinih politika, s kojima se na tom području suočavaju lokalne i regionalne vlasti; u taj bi proces trebalo na transparentan način uključiti sve razine upravljanja, počevši od općina i lokalnih vlasti;

8. pozdravlja napore EU-a da pruži potporu uspostavi održivih političkih i administrativnih struktura u vezi s pitanjima migracija i azila te smatra da bi ti napori trebali uključivati potporu izgradnji ili jačanju regionalnih i lokalnih institucija osiguravanjem djelotvornog financiranja, tehničke pomoći i osposobljavanja za lokalne i regionalne vlasti kako bi se, prvenstveno pri prvom prihvatu, na optimalan način iskoristila humanitarna pomoć te postojeća i buduća financijska sredstva; u tom je kontekstu važno da regije koje su najpogođenije migracijskim tokovima ili imaju visok postotak migranata, imaju izravan pristup fondovima Europske unije za integraciju;

9. ističe da podnacionalna tijela zastupljena u OR-u ulažu znatne napore i resurse u rješavanje humanitarnih problema na terenu uzrokovanih izbjegličkim i migracijskim tokovima. OR se u tom kontekstu već dokazao kao vrijedni partner drugih relevantnih tijela (uključujući Europsku komisiju) u provedbi Europskog migracijskog programa;

Prioriteti

10. smatra očiglednim da je, s jedne strane, zbog složenosti ovog pitanja nužna bliska suradnja među državama članicama EU-a i da se, s druge strane, sve mjere koje poduzimaju EU i države članice uvijek moraju zasnivati na temeljnim načelima poštovanja međunarodnog prava i zaštite ljudskih prava;

⁽¹⁾ COM(2015) 240 final.

11. smatra da je apsolutno neophodno da EU nastavi ulagati napore u uspostavu i jačanje zajedničkog europskog okvira za migracije i azil, kao i svojeg preventivnog djelovanja, kako bi se pridonijelo rješavanju problema nezakonitih migracija i pomoglo promicati stabilnost i poštovanje temeljnih prava u susjednim zemljama. EU mora biti u mogućnosti ponuditi pomoć onim državama članicama koje nose veći teret povezan s migracijskim i izbjegličkim tokovima, zasnivajući svoje politike na temeljnim načelima solidarnosti, a sredozemnom su bazenu u tom kontekstu potrebni širi naponi, kao i španjolskim prekomorskim područjima, poput Ceute i Mellile;

12. naglašava potrebu intenziviranja preventivnog djelovanja u vezi s nezakonitim migracijama kako bi se pomoć mogla usredotočiti na one kojima je zaštita uistinu potrebna. Također izražava duboku zabrinutost zbog trgovine robljem koja se razvila u nekim afričkim državama kao rezultat nezakonitih aktivnosti i krijumčarenja migranata, posebice trgovina ženama i djevojčicama u svrhu seksualnog iskorištavanja;

13. smatra da Europska unija, kao najveći međunarodni donator, treba uložiti napore kako bi migracijska politika i politika međunarodne razvojne suradnje bile usklađene javne politike. EGSO istodobno smatra opasnim trend nekih međunarodnih tijela (poput Odbora za razvojnu pomoć OECD-a) da omoguće da se troškovi razvijenih zemalja za primanje izbjeglica smatraju službenom pomoći za razvoj;

14. ističe ključnu važnost međunarodne razvojne suradnje kao javne politike namijenjene poboljšanju životnih uvjeta u trećim zemljama, kojom se nastoji ukloniti nejednakosti te, u okviru humanitarnog djelovanja, utjecati na situacije koje dovode do prisilne migracije;

15. s obzirom na trenutačne okolnosti, utvrđuje šest područja djelovanja: 1. hitne mjere intervencije i pružanje pomoći državama članicama u kojima vlada hitna situacija zbog povećanih izbjegličkih ili migracijskih tokova; 2. smanjivanje poticaja za nastavak nezakonitih migracija; 3. upravljanje vanjskim granicama EU-a; 4. politički azil; 5. upravljanje zakonitim migracijama i integracija migranata u društvo; i 6. suradnja sa zemljama podrijetla;

Odgovor na hitne situacije

16. pozdravlja mjere koje je EU do sada poduzeo u pogledu rješavanja kritičnih situacija uzrokovanih povećanim priljevom migranata i izbjeglica tijekom proteklih godina, a one uključuju:

- zajedničke operacije Triton u središnjem i Poseidon u istočnom Sredozemlju,
- pružanje posebne financijske pomoći državama članicama u najnepovoljnijem položaju, koje trebaju osnažiti osnovne zdravstvene, socijalne i pravne usluge koje regije pružaju migrantima i izbjeglicama,
- uspostavljanje i vođenje objekata za prihvata i identifikaciju („žarišne točke”) u Grčkoj i Italiji, među koje je potrebno ubrojiti i mjesta dolaska u Andaluziji,
- sporazum između EU-a i Turske, s posljedicom znatnog ograničavanja nekontroliranih migracijskih tokova iz Turske u Grčku (iako ne bi trebao biti uzet za primjer kada je riječ o rješavanju migracijskih problema), pri čemu izražava određenu zabrinutost u pogledu njegove usklađenosti s međunarodnim standardima na području ljudskih prava i njegove „održivosti” kao dijela sveobuhvatnog političkog odgovora EU-a na krizu,
- pružanje pomoći libijskoj obalnoj straži, koja je odigrala ključnu ulogu u smanjenju priljeva u Italiju u okviru operacije EUNAVFOR Med Sophia,
- povećanje sredstava za europski Fond za azil, migracije i integraciju, koji je omogućio pružanje veće pomoći državama članicama; ta sredstva trebaju stići do regija;

17. prepoznaje potrebu za tim da EU poduzme još odlučnije mjere usmjerene na:

- jačanje pomoći državama članicama koje su izravno izložene dolasku migranata i izbjeglica, s posebnim naglaskom na potporu lokalnim i regionalnim vlastima u regijama (poput grčkih egejskih otoka i Italije te južne španjolske obale i otoka) koje zbog svog geografskog položaja primaju najveći dio izbjeglica i migranata,
- smanjenje pritiska na regije koje primaju najveći dio izbjeglica i migranata, uzimajući u obzir čimbenike poput specifičnih okolnosti otoka,
- osiguravanje provedbe sporazuma između EU-a i Turske, uključujući odredbe za vraćanje osoba u Tursku, uz puno poštovanje standarda humanitarnog i međunarodnog prava te osiguravanje pristupa odgovarajućem postupku azila onima koji na to imaju pravo,
- pružanje pomoći koja je potrebna skupinama koje su na teži način pogođene raseljavanjem, posebice maloljetnicima bez pratnje;

18. skreće pozornost na pozitivnu ulogu pojedinih nevladinih organizacija (NVO) u rješavanju akutnih problema s osiguravanjem smještaja, prehrane, zdravstvene skrbi itd. za izbjeglice i migrante, posebice u regijama s najvećim priljevom izbjeglica i migranata, ali upozorava na potrebu za boljom koordinacijom djelovanja NVO-a u bliskoj suradnji s lokalnim i regionalnim vlastima kako bi se postiglo da doprinos NVO-a bude usmjereniji i djelotvorniji te usklađen s lokalnim potrebama i okolnostima, a da oni pritom podliježu i potrebnim zahtjevima u pogledu transparentnosti i društvene odgovornosti; smatra da bi u suradnji s NVO-ima ili javnim upravama uloga Europske volonterske službe mogla biti ključna pri prihvatu izbjeglica i migranata;

19. ističe važnost međunarodne humanitarne pomoći koju EU i njegove države članice pružaju trećim zemljama čija je izvanredna situacija usko povezana s povećanjem migracijskih tokova;

Odvraćanje od nezakonitih migracija

20. smatra neophodnim da EU nastavi ulagati napore u suradnju s trećim zemljama u cilju suzbijanja mreža nezakonitih migracija, posebno u zemljama podrijetla i tranzitnim zemljama;

21. naglašava potrebu za čvrstom pravnom osnovom za operaciju EUNAVFOR Med Sophia kako bi se poboljšala njezina učinkovitost i unaprijedila sposobnost ometanja poslovnog modela krijumčara ljudi i trgovaca ljudima; na primjer, poziva institucije EU-a da surađuju s libijskom obalnom stražom u sprečavanju nezakonitog kretanja plovila na put prema EU-u. Napominje da su aktivnosti patroliranja, uključujući potporu aktivnostima traganja i spašavanja, postupno prebačene iz voda u blizini talijanskog državnog područja u vode bliže Libiji. Priznaje da jednu od izravnih posljedica toga predstavlja promjena radnog modela krijumčara koji nezakonite migrante i izbjeglice ukrcavaju u jeftine čamce na napuhavanje koji su potpuno neprimjereni za plovidbu morem te koji nemaju nikakvih izgleda da stignu do talijanske obale, pod pretpostavkom da će ti ljudi biti preuzeti u libijskim teritorijalnim vodama ili njihovoj blizini;

22. pozdravlja vrlo produktivan korak osnivanja Europskog centra za borbu protiv krijumčarenja migranata;

23. poziva Komisiju da pokrene više inicijativa za uspostavu dosljednog akcijskog plana, uključujući sve države članice EU-a, mjerodavna tijela EU-a, kao i druga relevantna tijela kako bi se osigurao učinkovitiji odgovor na djelovanje krijumčarskih mreža;

24. smatra da je ključno poboljšati učinkovitost europskog okvira za vraćanje osoba koje nemaju pravo na ostanak kako bi se povećao broj vraćanja, u skladu s europskim i međunarodnim pravilima;

Upravljanje granicama

25. pozdravlja osnivanje Agencije za europsku graničnu i obalnu stražu kao izrazito važan događaj i odlučan ciljani korak prema učinkovitijoj zaštiti vanjskih granica EU-a. Rad Agencije za europsku graničnu i obalnu stražu omogućava bolju koordinaciju između država članica EU-a te osigurava brz i djelotvoran odgovor u situacijama koje iziskuju hitno djelovanje na vanjskim granicama;

26. uviđa da Agencija za europsku graničnu i obalnu stražu ima više prostora za djelovanje i pomoć u područjima kao što su: (1) pružanje tehničke i operativne pomoći radi potpore operacijama traganja i spašavanja osoba u nevolji na moru tijekom operacija nadzora granica; (2) organizacija, koordinacija i provedba operacija i intervencija vraćanja; (3) promicanje operativne suradnje između država članica i trećih zemalja u odnosu na upravljanje vanjskim granicama EU-a; ističe hitnu potrebu smanjenja broja prelazaka te sprečavanja čamaca i brodica u ilegalnom odlasku s tih područja prema EU-u;

27. poziva Europsku komisiju da izradi niz smjernica za uspostavu i vođenje centara za prihvrat i identifikaciju („žarišne točke”) na vanjskim granicama svih država članica EU-a, odnosno smjernica koje bi, među ostalim, osigurale puno poštovanje temeljnih europskih i međunarodnih prava i služile uspostavljanju posebnog administrativnog okvira za te objekte. To će podrazumijevati oslanjanje na iskustva (uključujući iskustva relevantnih lokalnih i regionalnih vlasti) stečena uspostavom i vođenjem centara za prihvrat i identifikaciju u Grčkoj i Italiji, čime se, među ostalim, naglašava potreba za razmatranjem mogućnosti posebnog postupanja s izbjeglicama i migrantima;

Zajednička politika azila

28. smatra ključnim da se zajednički europski sustav azila prilagodi trenutačnim hitnim potrebama te u tom kontekstu smatra da je prijeko potrebno preispitati stanje Dublinskog sustava, kojim se utvrđuju kriteriji i mehanizmi za odlučivanje o tome koja država članica EU-a snosi odgovornost za obradu zahtjeva za azil; u tom kontekstu poziva države članice da ostvare napredak u pogledu predložene reforme relevantnog zakonodavstva EU-a koja, iako vjerojatno nije dovoljna, predstavlja korak u pravom smjeru;

29. ističe da postojeći sustav dovodi do nejednake raspodjele izbjeglica i migranata među državama članicama, s time da su države članice (posebno Grčka i Italija) čiji geografski položaj podrazumijeva primanje najvećeg broja dolazaka izložene većem pritisku. Trenutačna situacija pridonosi povećanju socijalne napetosti i nezadovoljstva u zemljama koje se suočavaju s nerazmjernim brojem pristiglih izbjeglica i nezakonitih migranata, naročito na lokalnoj razini, te uzrokuje naknadna sekundarna migracijska kretanja unutar EU-a. Za učinkovito rješavanje tog problema ključno je razmotriti dugoročnu mogućnost prijenosa odgovornosti za obradu zahtjeva za azil s nacionalne razine na razinu EU-a, uz sudjelovanje lokalnih i regionalnih vlasti koje su najviše pogođene. Povrh toga, OR poziva države članice EU-a da ubrzaju postupke za razmatranje zahtjeva za azil, pri čemu se ne smije dovesti u pitanje pravna sigurnost;

30. smatra konstruktivnim plan za proporcionalnu raspodjelu izbjeglica među svim državama članicama EU-a premda priznaje da, iako je postignut napredak u ovom području, sustav i dalje ne funkcionira 100 % učinkovito;

31. stoga tvrdi da je primjena načela solidarnosti među državama članicama preduvjet za učinkovito upravljanje velikim brojem podnositelja zahtjeva za azil;

32. naglašava da posebnu pažnju treba obratiti na zaštitu žena (posebno majki i trudnica) i djece (posebno djece bez pratnje) koji spadaju u najranjivije skupine izbjeglica; u državama u kojima je skrbništvo nad maloljetnicima bez pratnje u administrativnoj nadležnosti regija, tim regijama treba dodijeliti financijsku pomoć kako bi primile maloljetne izbjeglice;

Zakonite migracije i integracija

33. naglašava potrebu otvaranja sigurnih putova prema EU-u za zakonite migrante ili osobe koje ispunjavaju uvjete za status međunarodne zaštite u skladu s međunarodnim pravom, kao što su humanitarne vize, preseljenje, prošireno spajanje obitelji ili programi privatnog sponzoriranja. Kako bi se to postiglo, od ključne je važnosti uspostaviti i proširiti postojeće oblike suradnje s trećim zemljama, bez obzira na to je li riječ o zemljama podrijetla raseljenih osoba ili zemljama kroz koje

te osobe putuju radi dolaska u EU. Osnivanje žarišnih centara na teritoriju trećih zemalja važan je korak u tom smjeru i stoga EU treba poduzeti sve potrebne mjere kako bi se postigli relevantni sporazumi s tim zemljama, uz osiguravanje punog poštovanja zakonodavstva EU-a i međunarodnih standarda na polju ljudskih prava. U isto vrijeme potrebno je osmisliti dosljedan okvir smjernica i pravila kako bi se osiguralo djelovanje svih ključnih elemenata potrebnih za nesmetano funkcioniranje tih centara;

34. smatra da prednost treba dati što bržoj i što potpunijoj integraciji državljana trećih zemalja (zakonitih migranata i izbjeglica) u društva država članica EU-a. Integracija bi se trebala odvijati na različitim razinama i trebala bi biti sveobuhvatna. Međutim, moraju se uzeti u obzir lokalne specifičnosti u zemljama domaćinima te posebnosti i različitosti (nacionalne, jezične, vjerske itd.) državljana trećih zemalja. Pristup stoga treba prilagoditi posebnim okolnostima u svakom pojedinačnom slučaju;

35. napominje da će se uspjeh integracijskih politika uvijek temeljiti na načelima demokracije, poštovanju ljudskih prava, rodnoj jednakosti, toleranciji, slobodi izražavanja i vladavini prava, koji su temelj europskih vrijednosti;

36. smatra ključnim uključivanje civilnog društva i privatnog sektora na lokalnoj i regionalnoj razini u čitav proces kojem je cilj integracija imigranata, no pritom se ne smije zaboraviti da je dostojanstveni rad nužan preduvjet za uspješnost svih projekata za integraciju. U tom pogledu skreće pozornost Komisije na postojeće dobre prakse na međunarodnoj razini koje svoj uspjeh uvelike duguju uključivanju stanovnika područja prihvata od prvog trenutka;

37. smatra ključnom ulogu lokalnih i regionalnih uprava u izradi „planova djelovanja” čiji je cilj potpuna integracija imigranata i izbjeglica. U tom pogledu potiče Komisiju da vodi računa o dobrim praksama i iskustvima prikupljenima u okviru pilot-projekata koje su ocijenile međunarodne organizacije poput UNHCR-a, a lokalne i regionalne vlasti provele;

Uloga lokalnih i regionalnih vlasti i OR-a

38. naglašava posebnu ulogu koju lokalne i regionalne vlasti mogu i moraju imati u svim prethodno navedenim područjima. Lokalne i regionalne vlasti upravljaju svim pitanjima povezanim s migracijskim i izbjegličkim tokovima na terenu i stoga je ključno da im se osiguraju financijski resursi potrebni za savladavanje tih izazova; to iziskuje proračun EU-a koji je u skladu s povećanim potrebama, te čija bi sredstva bila raspodijeljena među tijelima u skladu s aktivnostima koje doista provode, u okviru odgovornosti EU-a za zaštitu vanjskih granica Unije i za migracije. Snažno uključivanje podnacionalnih uprava i tijela doprinijelo bi stvaranju upravljanja uz pomoć kojeg bi se mogle osmišljati i provoditi dosljedne politike koordinirane među različitim razinama. U tom bi smislu lokalne i regionalne vlasti trebale preuzeti dio upravljanja Fondom za azil, migracije i integraciju;

39. naposljetku, naglašava ulogu OR-a kao primarnog službenog tijela koje predstavlja lokalne i regionalne vlasti na razini EU-a te kao tijela koje može učinkovito promicati dijalog sa zemljama podrijetla i/ili tranzita izbjeglica i migranata, putem organizacija kao što su Euro-mediterranska skupština lokalnih i regionalnih vlasti (ARLEM) i Konferencija lokalnih i regionalnih vlasti za Istočno partnerstvo (CORLEAP).

Bruxelles, 22. ožujka 2018.

*Predsjednik
Europskog odbora regija*
Karl-Heinz LAMBERTZ

Mišljenje Europskog odbora regija – Poticanje širokopojasne povezivosti u Europi

(2018/C 247/02)

Izvjestitelj: Mart Vörklaev (EE/ALDE), načelnik Općine Rae**PREPORUKE O POLITIKAMA**

EUROPSKI ODBOR REGIJA

Opće napomene

1. napominje da je u skladu s podacima Svjetske banke ⁽¹⁾ brz svjetski razvoj digitalne tehnologije izazvao dubinsku društvenu promjenu i da se internet već prometnuo u važan dio infrastrukture koji smanjuje troškove razmjene informacija i pridonosi inovacijama koje pak dovode do bolje povezivosti među ljudima, poduzećima i državom;
2. pozdravlja suradnju zajedničke platforme za širokopojasnu mrežu s Europskom komisijom, čiji je cilj bolja suradnja, bolja regulacija i provedba digitalne povezivosti u Europi i svakako njezino bolje financiranje;
3. svjestan je činjenice da je 2015. u Uniji za 97 % kućanstava bila dostupna standardna fiksna širokopojasna veza (sa stopom iskorištenosti od 72 %) i da je doseg usluga koje se temelje na bežičnoj tehnologiji bio još veći. Međutim, u pojedinim državama članicama postoje razlike među aglomeracijama i ruralnim područjima u pogledu dostupnosti i pristupačnosti fiksne širokopojasne veze;
4. skreće pozornost na činjenicu da je prema Sedmom kohezijskom izvješću potrebno povećati ulaganja jer je u svim kućanstvima u EU-u dostupna osnovna pokrivenost širokopojasnom mrežom, ali mnogo brže širokopojasne mreže nove generacije (NGA) dostupne su za samo 40 % stanovnika ruralnih područja u usporedbi s 90 % gradskog stanovništva;
5. upućuje na to da su spora internetska veza i slabo prodiranje u ruralna područja te specifični problemi s kojima se susreću rijetko naseljena područja i najudaljenije regije EU-a prepreke za postizanje ambicioznih ciljeva EU-a za razdoblje od 2020. do 2025. Procjenjuje se da bi ostvarivanje tih ciljeva prema navodima Europske komisije za gospodarstvo EU-a moglo donijeti 146,5 milijardi eura godišnje i da bi se istodobno moglo stvoriti do 2,4 milijuna novih radnih mjesta;
6. slaže se sa skupinom G20 ⁽²⁾ da se prevladavanjem digitalnog jaza u konačnici nastoji svim građanima na uključiv način pružiti mogućnost da pod istim uvjetima iskoriste prednosti digitalnog razvoja koje obuhvaćaju veću učinkovitost, snažnije socijalno i gospodarsko sudjelovanje, pa čak i više mogućnosti sudjelovanja u novom gospodarstvu. Digitalni jaz ima dvije dimenzije: mogućnost pristupa dobroj širokopojasnoj internetskoj vezi kao i mogućnost i motivaciju za uporabu internetskih usluga;
7. ukazuje na činjenicu da je za razvoj cijelog EU-a važno da se riješi problem tzv. „posljednjeg kilometra” i da su za rješavanje tog problema potrebne fleksibilne mjere;
8. upućuje na moguću važnu ulogu infrastrukture IKT-a i širokopojasnog interneta te izgradnje kapaciteta u strukturnoj promjeni uvjetovanoj depopulacijom u ruralnim područjima jer iseljavanje iz ruralnih područja i njihova marginalizacija sve su veći problem u cijeloj Europi;

⁽¹⁾ World Development Report 2016: Digital dividends („Izvješće o svjetskom razvoju 2016.: Digitalne dividende”)

⁽²⁾ Digital infrastructure: Overcoming the Digital Divide in Emerging Economies („Digitalna infrastruktura: Prevladavanje digitalnog jaza u gospodarstvima u usponu”), G20 Insights, travanj 2017.

Problemi u odnosu na povezivost i moguća rješenja

9. smatra da je potrebno uhvatiti se u koštac s nekoliko velikih izazova kao što su:

- ograničena povezivost vrlo velike brzine za fiksnu i mobilnu infrastrukturu diljem EU-a,
- rizik nedovoljnog kapaciteta za prilagođavanje brzim promjenama tržišta i tehnološkim promjenama kao što je porast interneta stvari,
- administrativne prepreke zbog pretjerane regulacije i nedostatka dosljednosti, uključujući propise o državnim potporama;

10. izražava svoju zabrinutost u odnosu na potražnju za poveziivošću u određenim područjima, čime se pokazuje koliko su važni školski programi i programi e-učenja za odrasle. Širokopojasni internet ne odnosi se samo na pitanje financiranja, nego i na potražnju za izgradnjom i uporabom infrastrukture. Sve javne ustanove, škole i obrazovne ustanove moraju biti opremljene brzom širokopojasnom vezom;

11. utvrđuje da u pojedinim zemljama i regijama poteškoće mogu proizlaziti i iz ograničenog tehničkog znanja i manjka informacija u pogledu mogućnosti financiranja za širokopojasnu infrastrukturu kao i u pogledu tzv. najboljih praksi;

12. izričito pozdravlja osnivanje stručnih ureda za uvođenje širokopojasnog pristupa internetu (Broadband Competence Offices) kao i razvoj suradnje s različitim glavnim upravama Europske komisije za postizanje zajedničkog cilja. To bi se trebalo odražavati i u predstojećem proračunu EU-a;

13. smatra da je nužno da se u svim državama članicama uspostave stručni uredi koji će tvoriti zajedničku mrežu za suradnju te da regije i lokalna tijela stupaju u kontakt s tim uredima prije nego dođe do poteškoća odnosno da je unaprijed potrebno provoditi savjetovanja i tražiti optimalna rješenja na temelju nacionalnih i regionalnih posebnosti;

14. pozdravlja paket instrumenata u pet točaka za ruralna područja EU-a kojim se obećava napredak u smislu bolje pokrivenosti širokopojasnom mrežom;

15. pomno prati način na koji se razvija potencijal koncepta pametnih sela iz Deklaracije iz Corka 2.0 „Bolji život u ruralnim područjima”. To obuhvaća ulaganja u sektor IKT-a radi poboljšanja kvalitete života i osiguravanja pristupa javnim uslugama i infrastrukturama, a pritom se istodobno moraju uzimati u obzir posebnosti područja;

16. u tom pogledu pozdravlja veću pozornost koja se odredbama o mrežnom povezivanju pridaje umjerenoj regulaciji i konkurentnosti infrastrukture za promicanje ulaganja te naglasak koji se stavlja na rješenja utemeljena na suradnji i usmjerena na tržište radi promicanja daljnje izgradnje infrastrukture na lokalnoj i regionalnoj razini, gdje to s poslovnog gledišta nije jednostavno. Važno je da propisi o pristupu doprinesu izbjegavanju digitalnog jaza za mreže vrlo visokog kapaciteta te da se osnaži teritorijalna kohezija;

17. smatra da je u smislu tržišnog natjecanja na tržištu fiksne mreže kao i na tržištu mreže pete generacije (5G) nužno provesti razdvajanje usluga i mreža po uzoru na energetski sektor (rasplitanje). Tako je na primjer u nekim državama članicama EU-a (u Švedskoj, Ujedinjenoj Kraljevini itd.) provedeno potpuno razdvajanje telekomunikacijskih usluga i upravljanja mrežom. OR smatra da svjetlovodne mreže trebaju pripadati telekomunikacijskim poduzećima čiji se poslovni model temelji na ravnopravnom mrežnom povezivanju svih pružatelja usluga. Na taj način na tržištu mogu djelovati mnogi pružatelji usluga, potrošači mogu birati usluge sa željenim omjerom cijene i usluge, a usto se osigurava i dugoročni razvoj tog sektora;

18. smatra da u takvom slučaju svi imaju jednake mogućnosti u pogledu razvoja mreža 5G i da ne bi trebali ovisiti o osnovnoj infrastrukturi telekomunikacijskih poduzeća koja su vodeća na tržištu. U skladu s time EU bi trebao podupirati upravo izgradnju otvorenih mreža te voditi i države članice u tom smjeru tako da sve nove i postojeće svjetlovodne mreže budu neovisne o operaterima;

19. naglašava važnost točnijih zemljopisnih istraživanja iz perspektive analize tržišta u pogledu postojeće infrastrukture i budućih planiranih projekata radi utvrđivanja područja s nedostatkom izgrađene mreže. Budući da se takva područja često nalaze u rijetko naseljenim i slabije razvijenim regijama, pravilnim obuhvaćanjem tih područja može se povećati učinkovitost javnih sredstava;

20. poziva na zakonsku regulaciju u državama članicama kako bi se omogućila što prilagodljivija uporaba postojeće infrastrukture (električnih mreža, električnih stupova itd.) i kako bi se time pri uvođenju širokopojasne infrastrukture uštedjeli novac i vrijeme;

21. ističe da je u aktualnom programskom razdoblju za uspostavu širokopojasne infrastrukture predviđeno 14 milijardi eura iz europskih strukturnih i investicijskih fondova;

22. podupire promicanje širenja širokopojasne mreže jačanjem kohezijske politike, među ostalim, kako bi se osiguralo suočavanje s najozbiljnijim nefunkcioniranjem tržišta u ruralnim, rijetko naseljenim područjima EU-a. To ne isključuje povećanje financijskih instrumenata (npr. zajmova) u suradnji s Europskom investicijskom bankom i drugim razvojnim bankama;

23. podupire pojačanu ulogu Instrumenta za povezivanje Europe (CEF) i EFSU-a u financiranju financijskih instrumenata i mehanizama kombiniranog financiranja (kombiniranja bespovratnih sredstava i financijskih instrumenata) za suočavanje s umjerenijim vrstama nefunkcioniranja tržišta, kao što je nedostatak vlasničkog kapitala za manje projekte u održivijim područjima. Takvim komplementarnim intervencijama osigurala bi se visokokvalitetna širokopojasna povezivost u svim regijama EU-a;

24. preporučuje da se zajednička platforma za širokopojasnu mrežu upotrebljava kao instrument za suradnju te da se i Glavna uprava REGIO uključi u rad te platforme;

25. podupire promicanje korištenja programa EU-a i razvoj novih koncepata za javno-privatna partnerstva u korist ulaganja u širenje širokopojasne mreže;

26. ponavlja svoj poziv na to da se u područjima u kojima velika poduzeća nisu zainteresirana za ulaganja, a mala poduzeća imaju poteškoća u ispunjavanju zahtjeva razvije pojednostavnjeni model koji bi malim poduzećima olakšao ulaganja i ponudio rješenja za ta područja sa slabijom pokrivenošću, ili da projekti za razvoj širokopojasne mreže budi priznati kao usluge od općeg gospodarskog interesa ⁽³⁾;

27. u tom pogledu upućuje na to da je važno pojednostavnjenje postupaka jer se tehnika razvija brže od izgradnje odgovarajućih struktura;

28. smatra da se doista funkcionalni razvojni planovi za izgradnju širokopojasne mreže mogu izraditi samo konsenzusom među telekomunikacijskim poduzećima, državama te lokalnim i regionalnim vlastima, čime se osigurava uključivanje interesa svih država, gradova i regija. U zemljama u kojima je postignut takav dogovor (u Švedskoj, Ujedinjenoj Kraljevini itd.) izgradnja širokopojasne mreže već je vrlo uznapredovala. Ako dogovor nije postignut, postoji rizik da pokrivenost širokopojasnom mrežom izvan aglomeracija ostane nedovoljna;

29. pozdravlja izvrsnu inicijativu Europske investicijske banke za uspostavu fonda za izgradnju širokopojasne mreže te poziva na brzu provedbu te inicijative; nada se da će to osobito pridonijeti financiranju malih projekata i otklanjanju nepokrivenih područja;

30. podsjeća na preporuke OR-a Skupini na visokoj razini za pojednostavnjenje u razdoblju nakon 2020., u kojima je naglašena nužnost usklađivanja odredbi o državnim potporama i o javnoj nabavi u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova s odredbama o programima kojima se upravlja na središnjoj razini. OR ponovno poziva na to da se

⁽³⁾ COR-2016-02880.

ispita mogu li se neka ili sva sredstva iz europskih strukturnih i investicijskih fondova, ovisno o okolnostima, za razdoblje nakon 2020. osloboditi postupaka primjenjivih na državne potpore. U tom kontekstu, OR sa zadovoljstvom napominje da je Skupina na visokoj razini uzela u obzir njegove preporuke o potrebi za zajedničkim definicijama koje omogućuju usporedbu i spajanje sredstava ⁽⁴⁾;

31. izričito napominje da se smjernice EU-a za primjenu propisa o državnim potporama s obzirom na brzu izgradnju širokopojasnih mreža trebaju prilagoditi raznim sredstvima EU-a koja su na raspolaganju za financiranje izgradnje tih mreža i izražava zabrinutost zbog broja odbijenih preliminarnih prijava koje u konačnici dovode do toga da se usporava ili onemogućava iskorištavanje ulaganja i posljedično do spore izgradnje širokopojasnih mreža u tim područjima;

32. raduje se, kao što je izrazio i u svojim preporukama navedenoj skupini na visokoj razini za pojednostavnjenje, zbog toga što se ispituje i načelo diferenciranog pristupa. Takvim pristupom trebalo bi se omogućiti znatno manje administrativno opterećenje i bolje razmatranje posebnosti u kontekstu provedbe u regijama o kojima je riječ te tako olakšati lokalizirani pristup i potaknuti prilagođena ulaganja u širenje širokopojasne mreže;

33. savjetuje što bržu izgradnju sveobuhvatne širokopojasne mreže velike brzine kako bi se stvorili uvjeti za gigabitno društvo, kako bi se što bolje iskoristile mogućnosti digitalnog unutarnjeg tržišta i kako bi se na taj način pridonijelo razvoju svih država članica u tom području. Za postizanje tog cilja moraju se primjenjivati različita rješenja jer povezivanje svake kuće na svjetlovodnu mrežu može biti skupo i vremenski zahtjevno, posebice u rijetko naseljenim područjima;

34. smatra da bi se u raspršenim naseljima i nedostupnim mjestima osim kabelskih priključaka trebale razmotriti i ispitati mogućnosti koje nude mobilni ili satelitski širokopojasni pristup i uspostavljanje javnih WIFI-mreža u javnim prostorima i javnim ustanovama, na primjer inicijativa „WIFI4EU”. Alternativnim rješenjima ubrzava se izgradnja mreže i istodobno se štedi novac, ali potrebno je pomno razmatranje i sustavni pristup da primijenjena rješenja budu prilagođena potrebama i da upotrijebljene tehnologije budu dugoročno korisne;

35. naglašava da je poteškoćama nastalima zbog brzog razvoja komunikacijskih mreža 5G važno pristupati uzimajući u obzir upravljanje radiofrekvencijama, jer su za tehnologiju 5G potrebne učinkovite mreže u cijelom EU-u. Vrlo je važno da se za raspodjelu licenci (dozvola za uporabu) za buduću uporabu viših frekvencija (odnosno radiofrekvencija) dogovori zajednički pristup, što, ovisno o okolnostima, obuhvaća i veću pouzdanost pravnog okvira pri zajedničkoj uporabi spektra i veću prilagodljivost tako da se na nacionalnoj ili regionalnoj razini mogu uzeti u obzir razlike u potražnji za usklađenim frekvencijskim pojasevima;

36. zagovara osnovne mjere Zakonika elektroničkih komunikacija, na primjer uvođenje novih odredbi kako bi se u cijeloj Europi promicala izgradnja vrlo brzih mreža kojima se mogu postići brzine od nekoliko gigabita po sekundi, proširenje područja primjene pravnog okvira kako bi se obuhvatili novi komunikacijski instrumenti, odnosno takozvane OTT-usluge (eng. „over-the-top”), i opskrba krajnjih korisnika povoljnim funkcionalnim internetskim vezama;

37. pozdravlja natječaj Europske komisije „European Broadband Awards” koji pridonosi širenju različitih rješenja i dobrih praksi za postizanje pokrivenosti širokopojasnom mrežom.

Bruxelles, 22. ožujka 2018.

*Predsjednik
Europskog odbora regija*
Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽⁴⁾ COR-2017-04842-00-00-PAC-TRA (EN).

Mišljenje Europskog odbora regija – Revizija ESF-a sredinom provedbenog razdoblja u sklopu priprema prijedloga za razdoblje nakon 2020.

(2018/C 247/03)

Izvjestiteljica: Catiuscia Marini (IT/PES), predsjednica regije Umbrija

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

Kohezijska politika

1. skreće pozornost na važnost regionalne kohezijske politike kao temeljne politike Europske unije u pogledu ispunjavanja ciljeva Unije kako je utvrđeno u Ugovorima EU-a, u okviru koje se potiče sudjelovanje i osnaživanje svih razina vlasti te se u obzir uzimaju teritorijalne posebnosti;
2. ističe da je kohezijska politika jedna od najpraćenijih i najocjenjivanih europskih politika, što je razvidno iz brojnih provedenih postupaka ocjenjivanja, kao i iz rezultata prikupljenih iz kohezijskih izvješća koja Europska komisija redovito objavljuje i o kojima se raspravlja u okviru brojnih foruma;
3. skreće pozornost na raširenu prirodu ove politike, zahvaljujući kojoj je uvelike poznata europskim građanima i čime doprinosi njihovoj pozitivnoj predodžbi o Europi u povijesnom razdoblju u kojem EU doista treba poraditi na poboljšanju svojeg ugleda;
4. smatra da je važno uspostaviti novi, pravno obvezujući zajednički strateški okvir koji bi obuhvaćao sve politike EU-a te pritom zadržati postojeće teritorijalne instrumente provedbe koji se financiraju iz više fondova (CLLD i ITI); također važnim smatra donošenje snažne uredbe o utvrđivanju zajedničkih odredbi koja bi pokrila sve europske strukturne i investicijske fondove jer je nužna za osiguravanje potrebnih sinergija između politika s komplementarnim ciljevima;
5. upućuje na svoja nedavna mišljenja o budućnosti kohezijske politike⁽¹⁾ (usvojeno u svibnju 2017.) te o pojednostavljenju⁽²⁾ (usvojeno u veljači 2018.) u kojima su istaknute glavne smjernice za dodatno poboljšanje te politike, osobito u smislu odlučnije usmjerenosti na rezultate i većeg pojednostavljenja;
6. međutim, svjestan je nedovoljne zastupljenosti rezultata i učinka kohezijske politike što, zbog nedostatka njezinog odgovarajućeg vrednovanja, ponekad ima negativne posljedice na predodžbu javnosti o strukturnim fondovima;
7. stoga poziva na razvoj snažnijeg i uključivijeg komunikacijskog instrumenta opremljenog za pokretanje pozitivnog i poticajnog diskursa u kontekstu korištenja fondova;

Uloga Europskog socijalnog fonda

8. podsjeća na to da je Europski socijalni fond (ESF) prvi instrument EU-a, stvoren Ugovorom iz Rima (1957.) te da ostaje glavni instrument Europske unije koji je izravno okrenut građanima u pogledu politike zapošljavanja, socijalne uključenosti i obrazovanja te ima važnu ulogu u reformi javne uprave i pravosuđa; kao takav, ESF promiče punu zaposlenost, usmjeren je na poboljšanje produktivnosti rada i jednakih mogućnosti, promiče socijalnu uključenost i smanjuje nejednakosti u stopama zapošljavanja među europskim regijama, kao i unutar samih regija te između različitih gradova i ruralnih područja;

⁽¹⁾ COR 1814/2016

⁽²⁾ COR 4842/2017

9. naglašava pozitivne učinke provedbe programa koji se financiraju iz ESF-a: procjenjuje se da je u razdoblju 2007.–2014. zahvaljujući potpori ESF-a 9,4 milijuna europskih građana pronašlo zaposlenje, dok ih je 8,7 milijuna steklo stručnu kvalifikaciju ⁽³⁾;

10. žali zbog toga što su brojne države članice smanjile sufinanciranje mjera ESF-a, što je često dijelom bila posljedica politika konsolidacije proračuna, te stoga države članice poziva da osiguraju dovoljnu razinu nacionalnog sufinanciranja;

11. međutim, ističe ulogu ESF-a kao automatskog stabilizatora – koja je ojačana tijekom posljednjih godina proteklog programskog razdoblja – u pružanju potpore mjerama Europskog plana gospodarskog oporavka tijekom gospodarske krize, kada se kroz povećanje stopa sufinanciranja EU-a i prilagodbu pretfinanciranja pokazao dovoljno fleksibilnim za zaštitu socijalnog ulaganja u regijama izloženim asimetričnim gospodarskim šokovima, kao i za odgovaranje na izazove i djelovanje u korist najugroženijih i izloženih skupina;

12. poziva na veću povezanost između broja socijalno isključenih osoba i dodjele resursa; ističe da bi lokalizirani pristup korištenju fondova koji bi bio ojačan i usmjereniji na konkretna područja pridonio učinkovitosti i djelotvornosti potpore;

13. također insistira na tome da uloga ESF-a u pogledu sveukupnog udjela javnih ulaganja u socijalne politike bude još istaknutija, s obzirom na to da se nedostatak investicija u socijalnoj infrastrukturi procjenjuje na minimalno 100 do 150 milijardi EUR godišnje i predstavlja ukupni nedostatak od preko 1,5 trilijuna u razdoblju 2018–2030. Europski fond za strateška ulaganja (EFSU) taj nedostatak nadoknađuje u veoma ograničenoj mjeri jer je trenutno samo 4 % odobrenih financijskih sredstava namijenjeno projektima socijalne infrastrukture; ističe potrebu postizanja ravnoteže i izbjegavanja udvostručenja između planiranih ulaganja u socijalni kapital sufinanciranih sredstvima ESF-a, s jedne strane, te ulaganja u socijalni kapital, kompetencije i ljudski kapital u okviru mogućeg budućeg fonda InvestEU, s druge strane;

14. pozdravlja mjere koje su u razdoblju 2014.–2020. provedene s ciljem jačanja uloge ESF-a, bilo da je riječ o aktivnim politikama rada ili o socijalnoj uključenosti, među kojima se izdvajaju uvođenje zajamčenog minimalnog udjela ESF-a, ciljane mjere povezane s Inicijativom za zapošljavanje mladih (YEI) te usmjerenost na rezultate i uspješnost;

15. ističe pozitivne rezultate koji su do sada postignuti u trenutačnom programskom razdoblju, kako je navedeno u strateškom izvješću za 2017.: mjere za olakšavanje pristupa tržištu rada utjecale su na 4,2 milijuna nezaposlenih i 2,1 milijuna neaktivnih osoba; 14,6 milijardi EUR uloženo je u obrazovanje i osposobljavanje što je za 700 000 osoba značilo poboljšanje njihovih vještina, a za 634 000 osoba s invaliditetom pomoć u pronalasku zaposlenja;

16. ukazuje na visoku europsku dodanu vrijednost ESF-a postignutu u sklopu prethodnog i tekućeg programskog razdoblja s obzirom na to da intervencije ESF-a u mnogim državama članicama i regijama imaju opipljive i mjerljive učinke u rješavanju pitanja kao što su visoke stope nezaposlenosti, demografski pad i siromaštvo, koja su u okviru strategije Europa 2020. istaknuta kao europski prioriteti;

17. naglašava važnost činjenice da je značajan dio sredstava bio namijenjen mjerama jačanja i izgradnje kapaciteta lokalnih i teritorijalnih javnih uprava kako bi im se pomoglo u provedbi strukturnih reformi, između ostalog, u skladu s planom reformi svake države članice;

18. zabrinut je, pak, zbog kašnjenja u provedbi mjera usmjerenih na promicanje integracije rubnih i ruralnih područja te poziva na to da se veća pozornost posveti promicanju socijalne uključenosti u zapostavljenim gradskim i ruralnim područjima, osobito u pogledu gospodarske i socijalne integracije mladih;

⁽³⁾ Radni dokument službi Komisije o ex post evaluaciji programa ESF-a za razdoblje 2007. – 2013. (SWD(2016) 452 final)

Socijalna dimenzija u europskim politikama

19. smatra da je europski stup socijalnih prava važna sastavnica doprinosa koji EU daje postizanju gospodarskog i socijalnog napretka, borbi protiv diskriminacije i socijalne isključenosti, pomaganju građanima da se prilagode potrebama tržišta rada, osnaživanju njihovih sposobnosti iskorištavanja digitalne revolucije te osiguravanju njihove zaštite od rastućih prijetnji i nesigurnosti unutar i izvan granica EU-a;

20. ponovno naglašava kako je važno za pogranične regije da se potiče istinska prekogranična mobilnost radnika uklanjanjem prepreka u radnom zakonodavstvu i socijalnoj zaštiti (ukidanje fiskalnih prepreka, prijenos naknada za nezaposlenost u inozemstvo i omogućavanje prijenosa mirovinskih prava). Također ponavlja da i lokalne i regionalne vlasti mogu imati značajnu ulogu i u savjetovanju osoba koje putuju na posao koristeći se uslugama EURES-a ili postojećim prekograničnim strukturama ⁽⁴⁾;

21. stoga naglašava posebnu važnost europskog stupa socijalnih prava, koji socijalnu dimenziju smješta u središte europskog programa; u tu svrhu ističe potrebu za koordiniranjem strategija i ciljeva koje bi trebali dijeliti socijalni stup i ESF ⁽⁵⁾ i poziva na to da se od 20 ključnih načela sadržanih u stupu ona koja su relevantna odraze u programima koji se podupiru sredstvima iz ESF-a;

22. preporučuje da se provedba načela socijalnog stupa u kontekstu planiranja ESF-a izvrši vodeći računa o tome da je potrebno razviti integrirane mjere koje odražavaju teritorijalne posebnosti i srednjoročne trendove na tržištu rada EU-a koje su istaknule lokalne i regionalne vlasti, kao i izgleda za zapošljavanje u Europskoj uniji;

23. ukazuje na snažna područja integracije između socijalnog stupa i kohezijske politike, s obzirom na to da potonja, zahvaljujući svojem jedinstvenom modelu višerazinskog upravljanja, može uskladiti realizaciju projekata europskog formata uz pridržavanje „društvenih ugovora” svojstvenih svakoj državi članici;

24. smatra da bi raspravu o socijalnom stupu morala pratiti prva ocjena postupka i rezultata provedbe tematskog cilja br. 9 (socijalna uključenost i borba protiv siromaštva) na europskoj razini uzimajući u obzir njihovu povezanost s modelima socijalne skrbi različitih država članica i krize/preobrazbe kroz koje prolaze, s obzirom na to da bi bilo teško ocijeniti doprinos ovog cilja stupu bez oslanjanja na stvarnost na terenu;

25. upozorava na moguće dupliciranje između budućeg programa strukturnih reformi i potencijalnih područja potpore strukturnim reformama u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova zbog tematske usredotočenosti na ciljeve strategije Europa 2020., a kasnije na strategiju koja će joj uslijediti. U tom pogledu poziva na definiciju opsega strukturnih reformi koje ispunjavaju uvjete za potporu EU-a na temelju kompetencija i dodane vrijednosti EU-a, kao i na jasno razlikovanje između prihvatljivosti za potporu na temelju kohezijske politike (članak 175.) i prihvatljivosti za potporu na temelju administrativne suradnje (članak 197.);

Preporuke za razdoblje nakon 2020.

26. poziva na to da se postupak za utvrđivanje prijedloga sljedećeg višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) pravovremeno pokrene kako bi se omogućila odgovarajuća uključenost građana i ključnih dionika i tako izbjegla kašnjenja u donošenju propisa i smjernica zbog kojih je odgođeno pokretanje trenutnog programskog razdoblja;

27. pozivajući se na studiju OR-a *State of play and future challenges of the European Social Fund in promoting social cohesion in Europe's cities and regions* („Trenutačno stanje i budući izazovi u pogledu Europskog socijalnog fonda u promicanju socijalne kohezije u europskim gradovima i regijama”), podsjeća na sve važniju ulogu koju će ESF igrati u narednim godinama, posebno u pogledu izazova koje čine dugotrajna nezaposlenost, uključivanje mladih na tržište rada, starenje stanovništva i marginalizacija unutarnjih, rubnih i pograničnih područja, depopulacija ruralnih područja, demografske promjene izazvane migracijama, integracija izbjeglica i migranata, borba protiv socijalne isključenosti u gradskim područjima, manjak određenih vještina i prilagodba općeg, strukovnog i visokog obrazovanja tehnološkom napretku, borba protiv socijalne

⁽⁴⁾ COR 1319/2014

⁽⁵⁾ COR-03141/2017

isključenosti ugroženih skupina, pružanje potpore obrazovanju od predškolske razine do daljnje izobrazbe starijih građana, mjere namijenjene odraslima s niskom razinom znanja i vještina, kao i prilagodba obrazovnih standarda potrebama tržišta rada na razini Unije;

28. insistira na komplementarnosti Europskog fonda za prilagodbu globalizaciji (EGF) i Europskog socijalnog fonda kao dijela ESIF-a jer je EGF mehanizam koji pruža kratkotrajnu pomoć, dok ESIF podržava mjere dugotrajne pomoći koje mogu djelovati kao mjere daljnjeg postupanja u područjima koje pokriva EGF;

29. naglašava dosad nezabilježeni doseg aktualne digitalne revolucije i snažna previranja na tržištu rada koja ona uzrokuje i u još će većoj mjeri uzrokovati u budućnosti te ističe izazove koje ta pojava stavlja pred sustave obrazovanja i osposobljavanja u pogledu prilagodbe zahtjevima za novim vještinama i jačanja mogućnosti učenja za sve građane na svim razinama općeg i stručnog obrazovanja te visokog obrazovanja/osposobljavanja;

30. predlaže da se u okviru ESF-a ubuduće utvrdi paket osnovnih mjera kako bi se mladima u nepovoljnom položaju zajamčio pristup najmanjoj razini obrazovanja i kako bi im se pružila sredstva potrebna za stjecanje primjerenih vještina;

31. smatra da je vrlo važno osigurati potrebnu fleksibilnost za prilagođavanje planiranja ESF-a novim izazovima koji bi se mogli pojaviti;

32. ponavlja da tu digitalnu revoluciju treba podupirati poticanjem integracije među ulaganjima u digitalno područje s jedne strane i poduzimanjem mjera usmjerenih na građane s druge strane, uključujući one koji djeluju u lokalnim i regionalnim javnim organizacijama;

33. stoga smatra da uspješno suočavanje s izazovima proizašlim iz potrebe za prilagodbom tehnološkom napretku i globalizaciji zahtijeva kombiniranu upotrebu različitih europskih poticajnih i potpornih instrumenata koje bi trebalo koristiti u sinergiji radi ostvarivanja ciljeva utvrđenih u relevantnim strategijama za pametnu specijalizaciju;

34. uvjeren je da bi za uspješno suočavanje s tim izazovima ESF trebao ostati sastavni dio europskih strukturnih i investicijskih fondova i temeljna sastavnica regionalne kohezijske politike kako bi se iskoristile sve moguće sinergije povezane s mjerama koje se financiraju iz drugih strukturnih fondova kao i fondova za ruralni razvoj; ESF treba povezati s drugim strukturnim fondovima, posebno s EFRR-om, s ciljem oblikovanja integrirane regionalne politike na temelju zajedničkog djelovanja više strukturnih fondova;

35. također je uvjeren da treba zadržati mogućnost da ESF ostane fond s podijeljenim upravljanjem i stoga odlučno odbacuje svaki prijedlog o tome da ga se svede na model izravnog upravljanja od strane Komisije, a odbacuje i svaku pretpostavku centralizacije u isključivoj nadležnosti država članica, osim ako to nužno ne proizlazi iz institucionalnog uređenja države članice;

36. smatra da je pristup odozdo prema gore važan čimbenik uspjeha u provedbi ESF-a koji primjenom metode partnerstva između europskih institucija, država članica, regionalnih i lokalnih vlasti i gospodarskih i društvenih sila određenog teritorija omogućuje da se mjere bolje prilagode potrebama korisnika;

37. poziva na to da se na lokalnoj i regionalnoj razini uvedu posebni mehanizmi koordinacije između ESF-a i drugih europskih strukturnih i investicijskih fondova te instrumenata. To bi trebalo omogućiti komplementarnost na operativnoj razini, uključujući mogućnosti za potporu jednoj aktivnosti iz nekoliko izvora financiranja;

38. slaže se s mogućnošću da će u ESF biti uključeni drugi fondovi koji djeluju na socijalnom području i na području politika zapošljavanja (ESF + ili krovni fond) pod uvjetom da to stvara jasne sinergije i da ti fondovi također prate model podijeljenog upravljanja; Te sinergije bi bile posebno ostvarive u slučaju Fonda za azil, migracije i integraciju (FAMI), koji djeluje u sustavu podijeljenog upravljanja;

39. ističe da će ESF na regionalnoj i lokalnoj razini i dalje biti važan za rješavanje problema ranog napuštanja školovanja i prelaska iz sustava obrazovanja i osposobljavanja na tržište rada te izgradnju kapaciteta za rješavanje tih problema;
40. skreće pozornost na činjenicu da se putem regionalne prilagodbe ESF-a može ispuniti potreba poduzeća za vještinama u različitim regijama, i to uz pomoć odgovarajućih mjera osposobljavanja i povezivanja tražitelja zaposlenja i poslodavaca. ESF je od ključnog značaja za osiguravanje adekvatnih vještina na regionalnoj razini i za omogućavanje prilagodbe u nekim sektorima, koji se npr. nalaze pred velikim izazovima u vezi s digitalizacijom;
41. istodobno izražava zabrinutost zbog toga što osnivanje krovnog ESF-a može dovesti do ukupnog smanjenja sredstava namijenjenih zapošljavanju i socijalnoj uključenosti, kao i do slabljenja uloge lokalnih i regionalnih vlasti u planiranju tih fondova i upravljanju njima;
42. slaže se s potrebom povećanja vidljivosti ESF-a u VFO-u te smatra poželjnim da se u odjeljak koji se odnosi na kohezijsku politiku uvrste pojedinačni pododjelci posvećeni gospodarskoj, teritorijalnoj i socijalnoj koheziji, uz općenito zagovaranje veće transparentnosti strukture VFO-a kako bi se europskim građanima omogućilo bolje razumijevanje prioriteta EU-a;
43. izražava žaljenje zbog toga što nedavno objavljena komunikacija Europske komisije „Nov, moderan višegodišnji financijski okvir za Europsku uniju koja učinkovito ostvaruje svoje prioritete nakon 2020.”⁽⁶⁾ ne sadržava informacije o tome kako bi u idućem VFO-u trebalo svladavati društvene izazove s kojima se suočava Europska unija te zbog toga što dionicima ostavlja malo prostora za razradu prijedloga Komisije za idući VFO, koji bi trebao biti predstavljen 2. svibnja 2018.;
44. ponovno ističe da ostvarivanje ciljeva gospodarskog razvoja i socijalne uključenosti zahtijeva usvajanje cjelovitog i sveobuhvatnog pristupa koji je moguće bolje ostvariti provedbom programa financiranih iz više fondova ili iz jednog fonda širokog i fleksibilnog opsega. OR stoga priznaje važnost korištenja instrumenata za teritorijalni razvoj koji se financiraju iz više fondova, kao što su operativni programi koji se financiraju iz više fondova te ITI i CLLD, odbijajući svaki pokušaj uvođenja obveze financiranja programa iz jednog fonda;
45. stoga poziva na daljnje usklađivanje – kao i na pojednostavljenje – Uredbe o zajedničkim odredbama, kako bi se razlike, nesrazmjer i dupliciranje u operativnim pravilima fondova sveli na najmanju moguću mjeru i kako bi se pravila definirala na jednostavan i transparentan način, ostavljajući dovoljno fleksibilnosti za razvoj prilagođenih rješenja na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, uključujući proširenje „instrumenata plaćanja na temelju rezultata” kao i zajedničke akcijske planove i pojednostavljene mogućnosti obračunavanja troškova; s tim u vezi poziva Europsku komisiju da razradi dodatne smjernice za primjenu pojednostavljenih mogućnosti obračunavanja troškova na svim razinama, bez ikakvih ograničenja i zahtjeva u pogledu njihovih minimalnih pragova;
46. podsjeća na važnu ulogu ESF-a u provedbi smjernica o zapošljavanju, obrazovanju i socijalnoj uključenosti sadržanih u preporukama za pojedine zemlje te poziva na bolje usklađivanje reformiranog europskog semestra i kohezijske politike. Europski semestar bi doista trebao biti demokratiziraniji na europskoj i nacionalnoj razini, bolje definiran u smislu europske dodane vrijednosti i u pogledu kompetencija EU-a te bi trebao biti usmjereniji na odgovornost, čemu bi moglo doprinijeti donošenje kodeksa ponašanja kojim bi se odredili standardi za uključenost lokalnih i regionalnih vlasti te bi se uspostavio „strukturni dijalog o stanju kohezije u Europi” koji treba uključiti u europski semestar;
47. stoga se protivi isključivom podređivanju kohezijske politike europskom semestru, što bi ugrozilo njezin status utvrđen u Ugovorima, ali se zalaže za strukturirano sudjelovanje regionalnih i lokalnih vlasti kao partnera u procesu europskog semestra, integraciju teritorijalne analize u cijeli proces i uvođenje teritorijalno usmjerenih preporuka kada je to moguće;
48. u skladu s usvojenim mišljenjima OR-a „Pokazatelji teritorijalnog razvoja – BDP i šire” i „Budućnost kohezijske politike nakon 2020.” poziva na razmatranje mogućnosti korištenja, uz BDP, pokazatelja koji uzimaju u obzir demografske, socijalne i okolišne podatke, kao što je npr. indeks društvenog napretka regija Unije (Social Progress Index – SPI).

Bruxelles, 22. ožujka 2018.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽⁶⁾ Komunikacija COM(2018) 98 final, objavljena 14. veljače 2018.

Mišljenje Europskog odbora regija – Cijena i rizik nedostatka kohezije: strateška vrijednost kohezijske politike za ostvarivanje ciljeva Ugovora i suočavanje s novim izazovima za europske regije

(2018/C 247/04)

Izvjestitelj: Mieczysław Struk (PL/EPP), predsjednik Pomeranskog vojvodstva

Referentni dokument/i: Izvješće Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Moja regija, moja Europa, naša budućnost: Sedmo izvješće o gospodarskoj, socijalnoj i teritorijalnoj koheziji

COM(2017) 583 final

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

Opće napomene

1. pozdravlja objavljivanje Sedmog kohezijskog izvješća kao važne polazišne točke u raspravi o novoj kohezijskoj politici nakon 2020.; u tom pogledu ističe da se od kohezijske politike za razdoblje 2014. – 2020. očekuje, primjerice, da osigura više od 7,4 milijuna radnih mjesta, bolje kvalifikacije za gotovo 9 milijuna osoba i širokopojasni internet za otprilike 15 milijuna kućanstava, ali i da se njome podupru ulaganja u 1,1 milijun MSP-ova i uloži 16 milijardi eura u digitalno gospodarstvo; stoga ukazuje na nepojmljivu cijenu nedostatka kohezije s obzirom na to da je europskim građanima, gospodarstvu, gradovima i regijama europska teritorijalna konvergencija sada potrebnija nego ikada;
2. cijeni činjenicu da Europski parlament redovito prikazuje cijenu neujedinjene Europe jer to dokazuje da nepostojanje zajedničkog djelovanja na europskoj razini na određenim područjima dovodi do znatno slabije učinkovitosti gospodarstva i ograničene dostupnosti važnih javnih dobara;
3. u tom kontekstu izražava žaljenje što Europski parlament i Europska komisija još nisu uključili pitanje cijene nedostatka kohezije u svoj analitički rad i postupke donošenja odluka;
4. zahvaljuje bugarskom predsjedništvu Vijeća Europske unije na zahtjevu upućenom OR-u da izradi mišljenje o temi „Cijena i rizik nedostatka kohezije”, kojim OR dobiva izvrsnu priliku da započne s opsežnijim promišljanjem o strateškoj ulozi kohezijske politike;
5. podsjeća na temeljnu činjenicu da je jačanje gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije Europske unije jedan od glavnih ciljeva EU-a, u skladu s člankom 174. Ugovora o funkcioniranju Europske unije; OR stoga naglašava da kohezijska politika mora i dalje ispunjavati svoju zadaću, a to je kombinacija potpore za najslabije razvijena područja i područja u poteškoćama kao i ponude za sve regije kako bi se uzeli u obzir izazovi s kojima se suočavaju i jedna i druga područja i njihov potencijal te promicao skladan razvoj EU-a u cjelini, čime bi se građanima na terenu jasno pokazala dodana vrijednost EU-a; u tom pogledu podsjeća na posebne značajke regija utvrđene u članku 349. UFEU-a;
6. ističe da je kohezijska politika glavna europska investicijska politika usmjerena na ostvarivanje prethodno navedenih ciljeva Ugovora, ali i da se njome može poticati inovacije, upravljati posljedicama klimatskih promjena i prijelazom na niskouglično gospodarstvo te ublažiti asimetrične gospodarske šokove time što se štite javna ulaganja u regije koja povoljno djeluju na rast, doprinosi smanjenju nezaposlenosti mladih i dugotrajne nezaposlenosti te promiče socijalna uključenost. OR stoga ponovo ističe svoju čvrstu podršku Savezu za koheziju (#CohesionAlliance) ⁽¹⁾;

⁽¹⁾ www.cohesionalliance.eu

7. primjećuje da kohezijska politika raspolaže jednim od najrazvijenijih okvira za mjerenje uspješnosti među politikama EU-a te da je najpreciznije praćena i najdetaljnije evaluirana politika EU-a čija se djelotvornost tijekom prošlog desetljeća kontinuirano povećavala;

Gospodarska kohezija

8. pozdravlja napomene iz 7. kohezijskog izvješća da se gospodarstvo EU-a oporavlja od gospodarske krize te da su se regionalne razlike upravo počele ponovno smanjivati. Međutim, mnoge regije nisu dosegnule razine BDP-a po stanovniku i zaposlenosti prije krize, a i u velikom su zaostatku u pogledu javnih ulaganja, te utjecaj gospodarske krize još nije prevladan;

9. sa zadovoljstvom prima na znanje navedene podatke da su između 2000. i 2015. manje razvijene regije uspjele uhvatiti korak s prosjekom EU-a, što je osobito slučaj za većinu regija u državama EU-13. Međutim, sa zabrinutošću primjećuje da se stanje u brojnim regijama, uglavnom u južnoj Europi, nije poboljšalo, nego je još i gore nego što je bilo prije krize;

10. ističe da je gospodarski rast također bio mnogo brži u regijama s BDP-om već znatno iznad prosjeka EU-a i posebno u mnogim velegradskim područjima, koja su glavni pokretači regionalne konkurentnosti. S druge strane, može se primijetiti da su regije čiji je BDP po stanovniku blizu prosjeka EU-a, čini se, upale u „zamku srednjeg prihoda” sa znatno nižim stopama rasta od prosjeka EU-a;

11. izražava zabrinutost zbog velikih razlika u pogledu uspješnosti u području inovacija, koja ne samo da je teritorijalno koncentrirana u najrazvijenijim regijama na sjeverozapadu EU-a već se te razlike i dalje povećavaju jer su vodeće regije sve uspješnije, dok su rezultati u rubnim, manje razvijenim i tranzicijskim regijama sve lošiji. To pokazuje koliko je u podržavanju inovacijskih sposobnosti regija važan pristup „odozdo prema gore” usmjeren na konkretna područja, koji predstavljaju strategije pametne specijalizacije;

Socijalna kohezija

12. pozdravlja činjenicu da se stanje u pogledu zaposlenosti u EU-u popravlja zajedno s gospodarskim oporavkom. Međutim, regionalne razlike u stopama nezaposlenosti i dalje su znatne, pri čemu se nekoliko regija u južnim državama članicama suočava sa stopama nezaposlenosti višim od 20 %;

13. sa zabrinutošću primjećuje da stopa nezaposlenosti mladih ostaje gorući problem jer i dalje premašuje razinu prije krize te je više nego dvostruko veća od ukupne stope nezaposlenosti. Posebno zabrinjava stanje u manje razvijenim i tranzicijskim regijama;

14. skreće pozornost na situaciju u kojoj se nalaze osobe izložene riziku od siromaštva i socijalne isključenosti koji je, unatoč nekim pozitivnim pomacima, i dalje na neprihvatljivo visokoj razini;

15. ističe da se mnoga područja, uglavnom u regijama i ruralnim područjima u državama EU-13, suočavaju sa znatnim padom broja stanovnika uzrokovanim prirodnim promjenama i emigracijom, dok druge regije doživljavaju velik rast ukupnog stanovništva. Velik broj migranata i izbjeglica koji od 2015. stižu u EU također ima znatan učinak na području demografije i socijalne kohezije u određenim državama članicama, regijama i gradovima;

Teritorijalna kohezija

16. naglašava važnost okolišne dimenzije za održivi razvoj gradova i regija Europe te za zdravlje i dobrobit njezinih građana. Sve veći broj pitanja u vezi s okolišem – posebice klimatske promjene i, posljedično, sve veća učestalost i intenzitet prirodnih katastrofa, širenje naseljenih i izgrađenih područja te industrijskih aktivnosti, gubitak biološke raznolikosti i fragmentacija staništa, kao i drugi pritisci na okoliš kao što su onečišćenje zraka i vode – ima potencijalno štetne posljedice za gospodarstva i društva u EU-u. Unatoč napretku postignutom u pogledu smanjenja pritiska na okoliš, OR izražava zabrinutost zbog činjenice da su ključni ciljevi na području okoliša i dalje neostvareni, naročito u središnjim i istočnim dijelovima EU-a;

17. pozdravlja znatan napredak u ograničavanju potrošnje energije i emisija stakleničkih plinova, ali napominje da je taj napredak dijelom postignut samo zbog smanjenja aktivnosti tijekom gospodarske krize, što znači da su potrebni dodatni naponi kako bi se ostvario pomak prema čistim izvorima energije, uključujući obnovljive izvore, te energetske učinkovitijem gospodarstvu, uključujući promet s niskom razinom emisija;

18. skreće pozornost na teritorijalnu dimenziju klimatskih promjena i prirodnih katastrofa izazvanih klimatskim promjenama, koje imaju neujednačen utjecaj na regije. OR stoga naglašava važnost detaljne procjene osjetljivosti i mjera prilagodbe za europske gradove i regije, kao i osiguravanja zelene infrastrukture;

19. naglašava da je prometna mreža EU-a, a posebice željeznički sustav, daleko od optimalnoga, posebice u regijama država EU-13. OR u tom pogledu naglašava da su dovršenje transeuropske prometne mreže (a pogotovo njezine osnovne mreže koja povezuje glavna čvorišta) i njezino povezivanje s nacionalnim i regionalnim prometnim sustavima nužni ne samo kako bi se uklonila uska grla, smanjilo vrijeme putovanja i umanjili štetni učinci perifernog položaja nekih regija već, prije svega, kako bi se povećanjem učinkovitosti jedinstvenog tržišta potaknuo gospodarski razvoj cijelog EU-a. OR iz istih razloga ističe da je digitalna transformacija jedan od glavnih izazova s kojima se suočavaju sve regije EU-a te naglašava važnost većih ulaganja u širokopojasnu infrastrukturu i digitalne vještine;

20. ističe da gotovo trećina građana EU-a živi i radi u pograničnim regijama, koje općenito postižu slabije gospodarske rezultate od drugih regija. Unatoč znatnom napretku u posljednjih nekoliko desetljeća, granice i dalje ometaju kretanje robe, usluga, ljudi, kapitala i ideja. Time se sprečava potpuno ostvarenje prednosti integracije. Uklanjanje prepreka karakterističnih za pogranična područja tim bi regijama donijelo znatnu korist u vidu BDP-a, ali i značajno smanjenje troškova svojstvenih pograničnim područjima;

Izazovi za gradove i regije

21. ističe da su demografske promjene među najvažnijim izazovima s kojima se EU suočava i da imaju raširene gospodarske, socijalne i ekološke posljedice. To uključuje starenje stanovništva, smanjenje broja mladih osoba, sniženu stopu nataliteta, smanjenje broja radno aktivnih osoba i odljev mozgova (talenta). Stoga demografski rast uvelike ovisi o migracijskim tokovima, koji se u velikoj mjeri razlikuju od regije do regije EU-a. Te neujednačenosti imaju znatan socioekonomski učinak i u područjima zahvaćenima depopulacijom i starenjem stanovništva – najčešće u tranzicijskim regijama u kojima često dolazi do prijelaza na neutržive lokalne usluge koje ograničavaju njihov potencijal za izvoz, rast i inovacije – kao i u velikim gradskim središtima koja se suočavaju s priljevom stanovnika. OR stoga ističe da bi kohezijska politika trebala imati izraženiju ulogu u prevladavanju društvenih izazova, uključujući starenje, bolesti povezane sa životnim stilom i nezaposlenost, osobito među mladima i onima među njima koji nisu zaposleni, ne obrazuju se i ne osposobljavaju (NEET), kao i integraciju migranata i izbjeglica, siromaštvo i socijalnu isključenost;

22. upozorava da će se vjerojatno povećati učestalost i utjecaj ekstremnih vremenskih uvjeta u cijeloj Europi. Učinci klimatskih promjena znatno se razlikuju među regijama, no povećana izloženost rizicima od katastrofa povećava i potencijalne gubitke, osobito u gusto naseljenim područjima;

23. naglašava važnost prekogranične, transnacionalne i međuregionalne suradnje za jačanje teritorijalne kohezije, poticanje solidarnosti među regijama EU-a te pružanje znatne dodane vrijednosti ciljevima EU-a;

24. ističe činjenicu da se regije i gradovi suočavaju s dosad neviđenim izazovima, od globalne konkurencije, digitalne transformacije i rasta disruptivnih tehnologija preko demografskih promjena i migracija te rizika od siromaštva i socijalne isključenosti do energetske sigurnosti, klimatskih promjena i gubitka biološke raznolikosti. Svi ti izazovi imaju snažan teritorijalni učinak, uz nejednaku raspodjelu koristi i troškova za regionalna gospodarstva i zajednice Europe, što se potvrđuje u Sedmom kohezijskom izvješću, u kojem se upućuje na pojavu tzv. regionalnih klubova za razvoj. Potencijal tih izazova za međusobno osnaživanje i negativno preobražavanje gospodarskog, socijalnog i teritorijalnog krajolika Europe ogroman je i može znatno pridonijeti povećanju postojećih nejednakosti, što je u suprotnosti s ciljem Ugovora u pogledu jačanja kohezije EU-a;

25. u tom kontekstu ističe da u okviru kohezijske politike i dalje treba ulagati u sve regije EU-a jer njihova prilagodba gore navedenim šokovima iziskuje dugoročne strategije usmjerene na konkretna područja i prilagođene tim područjima, kojima se mogu integrirati gospodarska, socijalna i teritorijalna dimenzija, kao i iskoristiti sinergije među svim europskim strukturnim i investicijskim fondovima te s drugim instrumentima EU-a. OR se stoga ponovo snažno protivi potencijalno štetnom odvajanju socijalne dimenzije i Europskog socijalnog fonda od kohezijske politike; istodobno potvrđuje svoje stajalište prema kojem bi trebalo povećati ulogu ESF-a u promicanju socijalne konvergencije različitih područja te ojačati ulogu lokalnih i regionalnih vlasti u programiranju i vođenju ESF-a;

26. ističe da je ključno da se, u skladu s člankom 174. UFEU-a, uzme u obzir teritorijalni učinak javnih intervencija te stoga ponovno ističe važnost ocjene teritorijalnog učinka pri izradi javnih politika EU-a kako bi se u najvećoj mjeri povećala njihova učinkovitost;

Uloga kohezijske politike

27. naglašava da kohezijska politika treba biti u središtu rasprave o tome kako potencijal svih dijelova EU-a može doprinijeti gospodarskom rastu i kako svi građani EU-a mogu imati koristi od europske integracije na uključiv način, ali i o tome kako osigurati da svi dijelovi EU-a mogu iskoristiti prilike koje proizlaze iz globalne transformacije. OR stoga ponovno izražava potporu osiguravanju snažne i poboljšane kohezijske politike za sve regije nakon 2020. te ističe da bi kohezijska politika trebala i dalje igrati važnu ulogu u budućnosti EU-a, kao što je izneseno u mišljenju „Budućnost kohezijske politike nakon 2020.”⁽²⁾;

28. podsjeća na to da se kohezijskom politikom, uz pomoć regionalnih politika država članica, namjeravaju osigurati ravnopravni uvjeti koji omogućuju da cijeli EU ima koristi od svih prednosti jedinstvenog tržišta, što je, zajedno s teritorijalnom otpornošću, ključan čimbenik pri određivanju konkurentnog položaja EU-a na globalnoj sceni. OR istodobno ističe da, iako se jedinstveno tržište pokazalo kao uspješan „stroj za konvergenciju” za EU, koristi nisu ravnomjerno raspoređene te se ne prenose automatski na regije – posebice one koje se suočavaju s posebnim geografskim izazovima – i društvene skupine u nepovoljnom položaju. Stoga još uvijek postoji rizik od povećanja gospodarske i socijalne nepovezanosti između pokretača rasta u EU-u i drugih regija;

29. u tom kontekstu naglašava da je misija kohezijske politike i dalje izrazito aktualna jer svim građanima EU-a, osobito u slabije razvijenim područjima, omogućuje iskorištavanje prednosti koje pruža integracija EU-a. Korištenjem njezinih instrumenata manje razvijene regije mogu iskoristiti svoj vlastiti potencijal, dok su one razvijenije bolje opremljene za odgovor na globalne izazove. Kohezijska je politika u tom pogledu najkonkretniji izraz europske solidarnosti jer pruža jednake prilike i bolju kvalitetu života ljudima u svim regijama EU-a. OR stoga naglašava da se prema budućoj kohezijskoj politici ne bi trebalo ponašati kao prema poklonu, već kao jednoj od neizostavnih okosnica jedinstvenog tržišta kojom se povezuju različite zemlje i regije s neujednačenim razinama razvoja;

30. ističe da je kohezijska politika glavna europska politika za borbu protiv teritorijalnih neravnoteža i smanjenje razlika u razvoju koje proizlaze iz različitih izazova. Ona uspješno uvelike doprinosi pozitivnim gospodarskim, socijalnim i teritorijalnim promjenama u EU-u zahvaljujući složenom međusektorskom pristupu usmjerenom na podupiranje inovacija, malih i srednjih poduzeća, niskouglićnog gospodarstva, prometne infrastrukture, urbane revitalizacije, industrijske preobrazbe, diversifikacije ruralnih područja, ali i obrazovanja i vještina, zapošljavanja, kulture i socijalne infrastrukture te socijalne uključenosti, između ostalog. OR s tim u vezi ističe da je potrebno osigurati veće sinergije i koordinacija između kohezijske politike i sektorskih politika i programa EU-a;

31. naglašava činjenicu da je, s obzirom na veliku količinu izazova i njihovu ozbiljnu teritorijalnu dimenziju, više nego ikada potrebna snažna i djelotvorna kohezijska politika za sve regije EU-a u cilju ostvarivanja snažne i djelotvorne Europske unije. OR ponovno naglašava da kohezijska politika posjeduje kapacitet za pružanje fleksibilnog odgovora, usmjerenog na konkretna područja, na postojeće i nove izazove, posebice one koji proizlaze iz akutnih kriznih situacija povezanih s globalizacijom; istodobno naglašava da se globalni cilj gospodarski, ekološki i socijalno snažne Europe te veće teritorijalne kohezije može ostvariti samo ako se i urbana i ruralna područja, kao komplementarni funkcionalni prostori, ojačaju pružanjem odgovarajuće namjenske potpore;

⁽²⁾ SL C 306, 15.9.2017., str. 8.

32. ističe da bi, u cilju veće jednostavnosti i veće sposobnosti reagiranja na nove izazove, instrumente kohezijske politike u budućnosti trebalo unaprijediti, ali i da oni ne smiju postati pretjerano komplicirani jer je gotovo nemoguće kombinirati ostvarivanje gospodarske i socijalne konvergencije, hvatanje u koštac s poslovnim ciklusima, očuvanje fiskalne discipline i sprečavanje političke erozije; u tom kontekstu podsjeća na svoju podršku usvajanju diferenciranog pristupa u cilju pojednostavljenja i jačanja sustava upravljanja i kontrole u okviru kohezijske politike;

33. ističe potrebu za jačanjem uloge europske teritorijalne suradnje (ETS) u uklanjanju graničnih prepreka i poticanju prekogranične suradnje usmjerene na konkretne rezultate za građane EU-a. U tom se kontekstu zalaže za dostatnu fleksibilnost budućih programa ETS-a kako bi se mogli prilagoditi posebnim potrebama različitih pograničnih regija te omogućiti financiranje projekata „od građana za građane” i manjih projekata. OR, osim toga, smatra da je potrebno ukinuti ograničenje od 150 km nametnuto u okviru pomorske suradnje te da je potreban proporcionalniji pristup u pogledu zahtjeva povezanih s državnim potporama, revizijom i kontrolom u okviru programa ETS-a ⁽³⁾. OR također ukazuje na sve veću potrebu za širom upotrebom makroregionalnih strategija koje bi, uz druge politike EU-a, trebala podupirati kohezijska politika;

34. poziva Europski parlament i Europsku komisiju da razviju metodu za određivanje „cijene nedostatka kohezije” kako bi se pružili dodatni mjerljivi dokazi europske dodane vrijednosti kohezijske politike;

Vrijednosti na kojima se kohezijska politika temelji

35. ističe da provedba kohezijske politike ima mnoge pozitivne učinke prelijevanja zato što doprinosi boljoj kvaliteti upravljanja i boljim institucijama u mnogim regijama. Ona nije samo ključan preduvjet za gospodarski rast, nego i čvrst temelj za dobrobit društva u cjelini, uključujući povjerenje građana i politički legitimitet EU-a. OR ističe da bi kroz kohezijsku politiku trebalo i dalje nastojati uspostaviti novu administrativnu kulturu u regijama, i to jačanjem višerazinskog upravljanja, načela partnerstva, srednjoročnog gospodarskog planiranja, višegodišnjeg programiranja i financiranja, integriranih pristupa i instrumenata usmjerenih na konkretna područja, ali i transparentnih postupaka donošenja odluka temeljenih na dokazima, *ex ante* uvjeta, usmjerenosti na rezultate, tematske koncentracije, mehanizama temeljenih na poticajima, naprednih sustava upravljanja te komunikacijskih mjera kako bi se građane informiralo o njezinim izravnim učincima;

36. naglašava da je kohezijska politika najučinkovitija politika EU-a u nadilaženju izolacionističkog pristupa politikama. Ona može biti glavni pokretač strukturnih promjena u EU-u povezivanjem različitih sektorskih politika uz pomoć integriranih strategija pametne specijalizacije usmjerenih na konkretna područja kojima se osiguravaju prilagođena rješenja na temelju komparativnih prednosti, mogućnosti za razvoj i izazova na dotičnom području, kako ih definiraju građani, poduzeća i upravna tijela na terenu;

37. u tom pogledu ističe da kohezijska politika može biti mnogo učinkovitija ako su države članice odlučne u provedbi onih strukturnih reformi i *ex ante* uvjeta koji doprinose poboljšanju okruženja za provedbu kohezijske politike, uključujući poboljšane institucionalne kapacitete. OR insistira i na tome da bi svaka daljnja poveznica (pa i financijska) između strukturnih reformi i kohezijske politike iziskivala aktivno sudjelovanje lokalnih i regionalnih vlasti putem kodeksa ponašanja za europski semestar kako bi se povećala učinkovitost tog postupka i preuzimanje odgovornosti za njega; također je neophodno da se za svaku strukturnu reformu najprije dokaže njezina europska dodana vrijednost te da se potvrdi njezina izravna povezanost s ciljevima Ugovora ⁽⁴⁾;

38. primjećuje da je kohezijska politika pokazala kako je jačanje regionalnih i lokalnih aktera ključno za olakšavanje strukturne transformacije. Nadalje, istraživanja pokazuju da postoji neiskorišten potencijal za povećanje produktivnosti na razini cijele pojedine zemlje poboljšanjem učinkovitosti regija. Zbog toga OR naglašava da regije i lokalne vlasti trebaju biti povezane s pametnom i snažnom kohezijskom politikom, u sklopu opsežnog promicanja složenih i snažnih razvojnih strategija. To bi trebalo dati legitimitet EU-u na lokalnoj i regionalnoj razini tako što bi proces europske integracije građanima bio opipljiviji;

⁽³⁾ Radionica OR-a o pojednostavljenju ETS-a (<https://cor.europa.eu/Documents/Migrated/Events/ETC-WORKSHOP-FINAL-REPORT.pdf>)

⁽⁴⁾ Rezolucija OR-a o izmjeni Uredbe o zajedničkim odredbama o ESIF-ima radi potpore strukturnim reformama – COR-2017-06173-00-00-RES

Cijena i rizik nedostatka kohezije za Europsku uniju: poruka ranog upozorenja

39. naglašava apsolutnu nužnost osiguravanja okvira politike koji će biti sljednik strategije Europa 2020. kako bi se očuvala tematska koncentracija kohezijske politike nakon 2020. i njezina sposobnost da odgovori na teritorijalne potrebe;

40. ističe da bi smanjenje ili rascjepkanost kohezijske politike, primjerice njezinim ograničavanjem na određene kategorije regija ili odvajanjem od Europskog socijalnog fonda, prouzročilo velike političke rizike, čime bi se dovela u pitanje sposobnost EU-a da ispunji ciljeve iz Ugovora koji se odnose na jačanje gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije zbog nedostatka kritične mase potpore u mnogim regijama, što bi podrazumijevalo i slabija ulaganja u ključne europske ciljeve;

41. izražava, u tom pogledu, zabrinutost da bi nedostatak kohezije u Europskoj uniji u najgorem slučaju mogao dovesti do:

- a) povećanja gospodarskih i socijalnih razlika među regijama i veće napetosti među državama članicama;
- b) raspada jedinstvenog tržišta i smanjenja djelotvornosti gospodarskog upravljanja EU-om;
- c) neprovođenja europskog stupa socijalnih prava;
- d) ozbiljnih prepreka u suočavanju s migracijskim izazovima;
- e) pada pouzdanja i povjerenja u političke institucije EU-a i u samu demokraciju, što bi pak dovelo do porasta populizma i nacionalizma, a time i do političke nestabilnosti te u konačnici čak i do raspada EU-a;

42. stoga smatra da premošćivanje gospodarskog, socijalnog i teritorijalnog jaza koji i dalje postoji u EU-u predstavlja glavni dugoročni izazov za Europsku uniju u cjelini;

43. u tom kontekstu ponovno ističe da kohezijska politika ne smije podlijeći *ex post* uvjetima na razini EU-a na koje lokalne i regionalne vlasti ne mogu utjecati odnosno zbog kojih bi te vlasti mogle postati taoci politika koje provode nacionalne vlade.

Bruxelles, 22. ožujka 2018.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Karl-Heinz LAMBERTZ

Mišljenje Europskog odbora regija – Proširenje: uključivanje lokalnih i regionalnih vlasti na zapadnom Balkanu u europske makroregionalne, prekogranične i ostale transnacionalne inicijative za suradnju

(2018/C 247/05)

Glavni izvjestitelj: Franz SCHAUSBERGER (AT/EPP), predstavnik savezne zemlje Salzburg u Odboru regija

Referentni dokument: COM(2018) 65 final

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

Opće napomene

1. pozdravlja činjenicu da bugarsko predsjedništvo zapadni Balkan smatra prioritetnom temom te da je zatražilo doprinos OR-a;
2. pozdravlja i podupire strategiju *vjerodostojne perspektive proširenja i pojačane suradnje EU-a sa zapadnim Balkanom*, koju je Europska komisija (EK) predstavila 6. veljače 2018.;
3. baš kao i Europska komisija smatra da su zemlje zapadnog Balkana dio Europe sa zajedničkom europskom baštinom, poviješću i budućnošću te da je vjerodostojna perspektiva članstva u EU-u ključni čimbenik transformacije u regiji, a samim time i sigurnosti, blagostanja, društvene dobrobiti, pomirbe i stabilnosti;
4. pozdravlja to što je otvorena mogućnost da Srbija i Crna Gora postanu članice EU-a 2025. godine, mogućnost pokretanja pristupnih pregovora s Albanijom i bivšom jugoslavenskom Republikom Makedonijom, mogućnost dodjeljivanja statusa kandidatkinje Bosni i Hercegovini te to što je Kosovu ⁽¹⁾ pružena prilika daljnjeg napredovanja na putu prema članstvu zahvaljujući provedbi SSP-a;
5. ujedno u potpunosti podupire jasnu tvrdnju EK-a da će se te mogućnosti ostvariti samo ako države zapadnog Balkana ispune sve potrebne kriterije i uvjete, posebice one u vezi s jačanjem demokracije, te provedu sve nužne reforme, prije svega u području vladavine prava, poštovanja temeljnih prava, konkurentnosti, regionalne suradnje i pomirbe, kao i da s tim u vezi ne smije biti političkih iznimaka te da se uvjeti tijekom tog procesa ne smiju mijenjati;
6. pozdravlja namjeru Komisije da znatno ojača svoju potporu procesu tranzicije u zemljama zapadnog Balkana, npr. putem postupnog povećanja sredstava Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA) do 2020. godine, u skladu s konkretnim akcijskim planom sa šest glavnih inicijativa;
7. smatra da strategija proširenja EU-a na zapadni Balkan mora biti sastavni dio sveobuhvatnije strategije za jačanje Unije do 2025. jer EU mora postati jači i stabilniji prije nego što se može povećati, a 27 država članica i njihovi građani moraju se uvjeriti u dodanu vrijednost tog proširenja;

⁽¹⁾ Ovaj je naziv u skladu s Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN-a br. 1244/99 i mišljenjem Međunarodnog suda o proglašenju neovisnosti Kosova i njime se ne dovodi u pitanje stajalište o statusu Kosova.

8. pozdravlja ponovno izraženu predanost zemalja zapadnog Balkana koje su se na samitu u Trstu 2017. svečano obvezale da će se međusobno podupirati na putu prema Europi i da će riješiti vlastita politička razilaženja u okviru svojih demokratskih institucija te da će jačati međusobni politički dijalog jer izgradnja dobrosusjedskih odnosa ima ključnu ulogu na putu prema Europskoj uniji;

9. ukazuje na svoja brojna mišljenja u kojima je u više navrata naglasio da bi lokalni i regionalni predstavnici trebali biti aktivno uključeni u europske integracije te da bi standarde i najbolje prakse EU-a trebalo primjenjivati na regionalnoj i lokalnoj razini u što ranijoj fazi procesa proširenja. Podnacionalna razina samo će na taj način pravodobno steći odgovarajuća znanja potrebna za obavljanje budućih zadaća i dužnosti koje proizlaze iz pravne stečevine EU-a;

10. pozdravlja EU-ov plan povezivanja i druge regionalne inicijative poput Berlinskog procesa te odlučno potiče uključivanje lokalnih i regionalnih vlasti iz zemalja proširenja i korištenje iskustava novijih država članica prilikom provedbe, osobito u području prometa, energije, digitalnog razvoja, obrazovanja i mladih;

11. poziva na uvođenje posebnih mjera i neopozivih obveza kako bi se osiguralo da nove države članice ne mogu blokirati pristupanje drugih zemalja kandidatkinja zapadnog Balkana;

Značaj podnacionalnih vlasti u procesu proširenja

12. sa zabrinutošću primjećuje da je javna uprava na svim državnim razinama, a posebno na razini lokalne samouprave, u većini balkanskih zemalja i dalje nezadovoljavajuća, i to zbog ograničenih administrativnih kapaciteta, visokog stupnja politizacije i korupcije te nedostatka transparentnosti i financijskih sredstava;

13. ističe da se funkcioniranje demokratskih institucija mora unaprijediti, na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, što podrazumijeva stabilne izborne postupke, pravilno funkcioniranje regionalnih skupština i općinskih vijeća te konstruktivan i održiv dijalog s civilnim društvom;

14. poziva sve zemlje zapadnog Balkana na izradu i provedbu programa reforme i poboljšanja kvalitete i odgovornosti uprave – posebno radi osiguravanja transparentnosti javnih financija – kao i strategija e-uprave. Također poziva na osmišljavanje i uvođenje boljih usluga za građane, novih zakona o općim upravnim postupcima, uravnoteženih i pravednih struktura plaća u javnoj službi, pored ostalog i za dužnosnike na regionalnoj i lokalnoj razini, kao i transparentnih postupaka zapošljavanja i otpuštanja;

15. napominje da je donošenjem novih zakona o reformi lokalne uprave u većini zemalja zapadnog Balkana ostvaren važan napredak, ali tvrdi da su i dalje potrebni znatni naponi i prijenos nužnih financijskih sredstava kako bi se povećali administrativni kapaciteti lokalnih i regionalnih vlasti koji su im potrebni za izvršavanje njihovih proširenih ovlasti tijekom priprema za pristupanje, a kasnije i za dobrobit njihovog stanovništva;

16. kao pozitivan primjer ističe donošenje zakona o javnim službama u Srbiji, na razini Autonomne pokrajine Vojvodine i na lokalnoj razini, ali također ističe da zakon o resursima AP Vojvodine, propisan Ustavom, još nije usvojen;

17. smatra pozitivnim to što su u nekoliko zemalja zapadnog Balkana, posebno u Albaniji, usvojene i provedene reforme lokalne samouprave u okviru kojih su na općine prenesene nove ovlasti, premda je financijska i administrativna konsolidacija novoosnovanih općina spora;

18. smatra vrlo pozitivnim da Komisija u svojoj strategiji proširenja na zapadni Balkan izričito zahtijeva postizanje odgovarajuće ravnoteže između središnjih, regionalnih i lokalnih vlasti u skladu s načelom višerazinskog upravljanja, s obzirom na to da je regionalna i lokalna dimenzija u strateškim i operativnim planovima za proširenje EU-a u zemljama kandidatkinjama sa zapadnog Balkana uglavnom zapostavljena;

19. smatra da se za pravovremenu integraciju zemalja zapadnog Balkana u EU bezuvjetno mora primjenjivati pristup „odozdo prema gore”;

20. sa zadovoljstvom primjećuje da je u zemljama zapadnog Balkana – osobito na lokalnoj razini – prekogranična suradnja pojačana zahvaljujući razmjeni iskustava, prijenosu znanja i najboljih praksi te uvođenju novih metoda i pristupa. Pritom treba osobito istaknuti aktivnosti i inicijative lokalnih i regionalnih udruga i organizacija poput Jadransko-jonske euroregije (AIE) te regionalne Mreže udruga lokalnih vlasti jugoistočne Europe (NALAS), koje bi trebalo jače integrirati i podupirati na europskoj razini;

21. izražava žaljenje zbog nepostojanja opsežne i održive platforme za suradnju općina te snažnih veza s institucijama EU-a putem kojih bi se pružala potpora provedbi normi EU-a i primjeni pravne stečevine na lokalnoj razini, kao i zbog toga što su postojeće inicijative za suradnju poput Vijeća za regionalnu suradnju (RCC), Regionalne škole za javnu upravu (ReSPA) ⁽²⁾ i Berlinskog procesa usmjerene uglavnom na razinu središnje vlade, a zanemaruju regionalnu i lokalnu razinu;

Decentralizacija i demokracija

22. izražava žaljenje zbog činjenice da je u proteklih deset godina razvoj u državama zapadnog Balkana bio obilježen blokadama reformi, nestrpljenjem i sve većom skepsom prema članstvu u EU-u te znakovima povećane nestabilnosti, korupcije, nacionalizma i ekstremne politizacije državnih institucija i javne uprave, što je djelomično dovelo do jačanja autokratskih oblika vladavine i centralizacije;

23. podsjeća, posebice u pogledu Bosne i Hercegovine, na važnosti dobre koordinacije između svih razina vlasti i uprave za sposobnost funkcioniranja zemlje kao i na značaj učinkovite provedbe programa reformi, mobilnosti i stvaranja jedinstvenog gospodarskog područja te pozdravlja činjenicu da su se u međuvremenu sve razine usuglasile oko ispunjavanja sveobuhvatnog „upitnika” EK-a;

24. napominje da su zakoni za održavanje lokalnih i regionalnih izbora na zapadnom Balkanu uglavnom u skladu s europskim standardima te da se na lokalnoj razini izbori većinom provode na miran i uređen način, ali da su još uvijek prisutni veliki nedostaci zbog pristranosti i politizacije nadležnih izbornih tijela, u pogledu transparentnosti financiranja izbornih kampanja, kod postupka registracije te kod rješavanja izbornih sporova;

25. uvjeren je da je decentralizacija kao jedan od stupova procesa demokratskih reformi ključna za socijalnu koheziju, stabilnost, mir i pomirbu na zapadnom Balkanu, a time i za budućnost Europe;

26. svjestan je da se prilikom prijeko potrebnog jačanja istinske decentralizacije mora paziti da se ne izaziva povećanje etničkih podjela i napetosti;

27. uvjeren je da je depolitizacija javnih službi ključan preduvjet za jačanje povjerenja između građana i javnih tijela na regionalnoj i lokalnoj razini;

Vladavina prava, temeljna prava i borba protiv korupcije na lokalnoj i regionalnoj razini u zemljama zapadnog Balkana

28. izražava žaljenje zbog toga što unatoč dugogodišnjim naporima EU-a u zemljama zapadnog Balkana na središnjoj, regionalnoj i lokalnoj razini vlasti i uprave i dalje prevladava tijesna povezanost s organiziranim kriminalom i korupcijom i velika isprepletenost javnih i privatnih interesa;

⁽²⁾ ReSPA je međunarodna organizacija zadužena za jačanje regionalne suradnje u području javne uprave na zapadnom Balkanu (<https://www.respaweb.eu>).

29. stoga se zalaže za znatno jačanje državnih odvjetništava specijaliziranih za borbu protiv korupcije i organiziranog kriminala te pravosudnih tijela radi uklanjanja problema nezakonito stečene imovine i gubitka javnih funkcija, kao i radi uvođenja strožih pravila za dužnosnike i uspostavljanja pristupačnih mehanizama za informiranje građana i podnošenje pritužbi;

30. stoga naglašava da se neovisnost, kvaliteta i učinkovitost pravosuđa moraju znatno poboljšati i zaštititi ne samo na državnoj razini nego da je i na razini regionalnih i lokalnih vlasti, posebno u području javne nabave, nužna transparentnost te pozdravlja pozitivne primjere kao što su osnivanje ureda za borbu protiv korupcije i izrada akcijskih planova u gotovo svim općinama Crne Gore, kao i napore koji se ulažu u Albaniji;

31. od dotičnih zemalja očekuje pojačane napore pri izgradnji vladavine prava i pravosudnog sustava, pri osiguravanju temeljnih prava, slobode i sigurnosti te pri jačanju zaštite manjina, posebice Roma – čiju bi socijalnu uključenost trebalo jače promicati – i LGBTI zajednice te ravnopravnosti spolova, uključujući i borbu protiv nasilja u obitelji; s tim u vezi pozdravlja to što je Srbija kao prva zemlja obuhvaćena procesom proširenja uvela EU-ov indeks ravnopravnosti spolova;

32. polaže velike nade u to da će bugarsko predsjedništvo Vijeća uspjeti potaknuti sve političke snage u BiH da hitno pronađu zajedničko rješenje za reformu izbornog prava u skladu s ustavom prije izbora u listopadu 2018. godine. Pritom se moraju poštovati odredbe koje proizlaze iz konstitutivnosti i ravnopravnosti svih triju naroda BiH. To također znači da se odluke Europskog suda za ljudska prava u predmetima Sejdić-Finci, Zornić i Pilav moraju provesti kako bi se Židovima, Romima i drugim nacionalnim manjinama omogućilo da se kandidiraju za Predsjedništvo i Dom naroda Parlamenta Federacije te kako bi se i u Mostaru nakon više od sedam godina mogli održati lokalni izbori;

33. naglašava važnost slobode izražavanja i tiska u okviru demokratske političke kulture radi osiguravanja pluralizma demokratskog društva. Jedan od problema pritom predstavlja i vršenje utjecaja na novinare i njihov rad uslijed netransparentnosti vlasničkih odnosa u medijima;

34. ističe da europska demokratska kultura podrazumijeva uzorno postupanje kreatora politika na svim političkim razinama, što pored ostalog uključuje i izbjegavanje sukoba i provokacija te radikalne i nacionalističke retorike i djelovanja, osjetljivost prema potrebama ranjivih skupina i skupina u nepovoljnom položaju, brigu za položaj etničkih, jezičnih i vjerskih manjina te puno poštovanje svakog čovjeka bez obzira na boju kože, seksualnu orijentaciju ili rodni identitet;

35. poziva političke čelnike da izbjegavaju i osuđuju sve što može izazvati međuetničke napetosti, da aktivno suzbijaju nacionalističku retoriku i veličanje ratnih zločina, da se bore protiv rasizma, ksenofobije, ekstremizma, radikalizacije i terorizma te da provode preventivne mjere među mladima;

Prekogranična regionalna i lokalna suradnja

36. smatra da su regionalna suradnja i dobrosusjedski odnosi među zemljama zapadnog Balkana temeljni preduvjet za europski napredak i nove gospodarske mogućnosti;

37. podržava sve inicijative čiji je cilj jačanje međusobnih odnosa zemalja zapadnog Balkana i prekogranične suradnje na regionalnoj i lokalnoj razini, kao i partnerske programe i programe u okviru TAIEX-a te nudi potporu za moguće uključivanje zemalja zapadnog Balkana obuhvaćenih procesom proširenja u koncept EGTS-a;

38. naglašava da nadležni subjekti dotičnih država moraju hitno riješiti prekogranične bilateralne sporove, odnosno da ti sporovi moraju bezuvjetno biti podvrgnuti obvezujućem i pravomoćnom međunarodnom sudskom odnosno arbitražnom postupku; s tim u vezi izražava žaljenje zbog nastavka spora između Slovenije i Hrvatske oko pristupa međunarodnim vodama u Piranskom zaljevu koji je pristupom tih zemalja Uniji prerastao u problem unutar EU-a; također pozdravlja to što je Crna Gora potpisala granične sporazume s BiH i Kosovom;

39. izražava zadovoljstvo zbog nedavnog usvajanja Konvencije iz Madrida u Republici Srbiji te očekuje da će i bivša jugoslavenska Republika Makedonija i Kosovo postati potpisnice te Konvencije koja nudi konkretna rješenja za prevladavanje glavnih prepreka teritorijalnoj prekograničnoj suradnji;

40. uvjeren je da trajna stabilnost u regiji nije moguća bez djelotvorne i sveobuhvatne normalizacije odnosa između Beograda i Prištine posredstvom dijaloga pod pokroviteljstvom EU-a, zbog čega je hitno potreban sveobuhvatni pravno obvezujući sporazum o normalizaciji; pozdravlja normalizaciju odnosa između Srbije i Hrvatske te nastavak dijaloga između Beograda i Prištine;

41. sa zadovoljstvom primjećuje da je stanje na sjeveru Kosova uglavnom mirno, da se komunikacija između općina na sjeveru i središnjih institucija poboljšala te da sporadične provokacije i činovi nasilja koje valja osuditi nisu doveli do trajnog remećenja započetog dijaloga između Beograda i Prištine;

42. smatra da regionalni gospodarski prostor dogovoren na sastanku čelnika zemalja zapadnog Balkana održanom u srpnju 2017. u Trstu predstavlja značajan pomak prema promicanju gospodarske integracije između EU-a i zemalja zapadnog Balkana i povećanju privlačnosti regionalnih tržišta te se nada što skorijoj provedbi dogovorenog akcijskog plana;

43. smatra da je izrazito važno jačati stratešku i operativnu prekograničnu suradnju sa i među zemljama zapadnog Balkana u području migracija i upravljanja granicama, uz osiguravanje pristupa međunarodnoj zaštiti, razmjenu relevantnih informacija, poboljšanje kontrole granica itd., te potiče lokalne vlasti da podržavaju borbu protiv krijumčarenja i trgovanja ljudima;

44. izražava veliko zadovoljstvo zbog toga što je u pregovorima između Grčke i bivše jugoslavenske Republike Makedonije u vezi s dugogodišnjim sporom oko imena u posljednje vrijeme zabilježen pozitivan pomak te se nada da će, usporedno s tim pregovorima koji se odvijaju pod pokroviteljstvom UN-a, bugarsko predsjedništvo znatno pridonijeti smirivanju tog sukoba i iznalaženju rješenja;

Gospodarsko stanje i makroregionalne strategije na zapadnom Balkanu

45. sa žaljenjem napominje da se trenutačno nijedna zemlja zapadnog Balkana ne može smatrati funkcionalnim tržišnim gospodarstvom te da nije sposobna suočavati se s pritiskom konkurencije i tržišnih snaga u Uniji, posebno zbog prevladavajućeg utjecaja politike i nedovoljno razvijenog privatnog sektora, što ima vrlo štetne posljedice na tržišta rada, a posebno na nezadovoljavajuće mogućnosti zapošljavanja mladih;

46. ističe da u većini općina u državama pristupnicama prevladava mišljenje da su projekti i programi EU-a previše složeni u odnosu na okolnosti pod kojima rade uprave teritorijalnih jedinica te da sve sofisticiraniji i složeniji kontrolni mehanizam ugrožava napore Komisije usmjerene na pojednostavljenje pristupa projektima i programima;

47. podržava proširenje postojeće mreže TEN-T, uključujući dovršavanje koridora i proširenje prema jugoistoku Europe, a koje bi moglo premostiti postojeći problem prometne nepovezanosti zemalja zapadnog Balkana te unaprijediti cestovne, prekomorske, zračne i željezničke veze između istoka i zapada kao preduvjet ukupnog razvoja.

48. stoga predlaže da se predstavnici lokalnih i regionalnih vlasti ili općinskih udruženja uključe u procese pregovora o Instrumentu pretprijetne pomoći, programiranja, praćenja i evaluacije;

49. pozdravlja to što EU u cilju provedbe predstavljene strategije namjerava postupno povećavati sredstva Instrumenta pretpriprustne pomoći do 2020., uz još veću prilagodbu potrebama pojedinačnih zemalja;
50. ukazuje na pozitivan primjer Fonda za inovacije koji se financira sredstvima Instrumenta pretpriprustne pomoći i čiji je primarni cilj financiranje inovacija u početnoj fazi i jačanje istraživanja i razvoja u privatnim poduzećima. Fondom se također – primjerice u okviru Projekta podrške inovacijama u Srbiji – podupiru osnivanje inovativnih i supsidijarnih poduzeća te tržišne tehnologije i usluge, što također znatno pridonosi jačanju konkurentnosti privatnog sektora u Srbiji;
51. kao primjer uspješne regionalne prekogranične suradnje izdvaja zajedničku rumunjsko-srpsku inicijativu za borbu protiv raka u okviru programa prekogranične suradnje „Interreg-IPA”, čiji je cilj unapređenje dijagnosticanja i liječenja zloćudnih tumora;
52. također skreće pozornost na velike gospodarske i socijalne nejednakosti među regijama zapadnog Balkana te pozdravlja program EU-a za konkurentnost poduzeća i MSP-ova usmjeren na razvoj stabilnog privatnog sektora, kao i planirano uvođenje programa za pružanje potpore prijenosu tehnologija i novoosnovanim inovativnim poduzećima;
53. naglašava da su makroregionalne strategije (MRS) i drugi instrumenti EU-a za prekograničnu suradnju poput EGTS-a i programa Interreg važni temelji za budućnost EU-a;
54. pozdravlja činjenicu da je jedan od prioriteta bugarskog predsjedništva Vijeća digitalno gospodarstvo te podupire sve napore za povezivanje infrastrukture između zemalja zapadnog Balkana i EU-a u području prometa, energetike i digitalnih usluga;
55. od svih zemalja zapadnog Balkana očekuje konstruktivan angažman u sklopu inicijativa za regionalnu suradnju, kao što su Berlinski proces, Dunavska strategija, Jadransko-jonska inicijativa, Proces suradnje u jugoistočnoj Europi, Vijeće za regionalnu suradnju i Srednjoeuropski sporazum o slobodnoj trgovini, te ističe važnost Regionalnog ureda za suradnju mladih zapadnog Balkana za pomirbu u regiji;
56. smatra da bi Strategija EU-a za jadransku i jonsku regiju (EUSAIR) mogla predstavljati veliku priliku za cijelu regiju, ali jednako tako ukazuje na trajne probleme, kao što su oni u pogledu nedostatka resursa, upravljanja i izazova koji proizlaze iz migracijske krize;
57. podržava makroregionalne strategije kao sredstvo europske integracije na temelju načela stabilnosti, pomirenja i dobrosusjedskih odnosa država članica i zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja za članstvo u EU-u. Smatra da bi makroregionalne strategije EU-a trebale obuhvaćati sve zemlje zapadnog Balkana u cjelini. Kosovo i bivša jugoslavenska Republika Makedonija ne sudjeluju ni u Dunavskoj ni u jadransko-jonskoj makroregionalnoj strategiji. Stoga poziva na to da se navedenim makroregionalnim strategijama pridruže i one zemlje zapadnog Balkana koje u njima još ne sudjeluju, a zemljopisno i gospodarski su s njima povezane kako bi cijeli zapadni Balkan bio uključen u područje pokriveno makroregionalnim strategijama i mogućnostima za financiranje kroz njihove projekte.

Bruxelles, 22. ožujka 2018.

*Predsjednik
Europskog odbora regija*
Karl-Heinz LAMBERTZ

Mišljenje Europskog odbora regija – Paket o trgovini

(2018/C 247/06)

Izvjestiteljica:	Micaela Fanelli (IT/PES), načelnica Općine Riccia (Pokrajina Campobasso)
Referentni dokument/i:	Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi okvira za provjeru izravnih stranih ulaganja u Europskoj uniji
	COM(2017) 487 final
	Komunikacija o popisu kritičnih sirovina za EU 2017.
	COM(2017) 490 final
	Izvješće o provedbi strategije trgovinske politike – Trgovina za sve – Osiguravanje napredne trgovinske politike za svladavanje globalizacije
	COM(2017) 491 final
	Komunikacija – Uravnotežena i napredna trgovinska politika za ostvarivanje prednosti globalizacije
	COM(2017) 492 final
	Komunikacija – Prihvatanje izravnih stranih ulaganja uz istovremenu zaštitu ključnih interesa
	COM(2017) 494 final
	Preporuke za odluke Vijeća
	COM(2017) 469 final, COM(2017) 472 final i COM(2017) 493 final

I. PREPORUKE ZA IZMJENE

Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi okvira za provjeru izravnih stranih ulaganja u Europskoj uniji

COM(2017) 487 final

Amandman 1.

Uvodna izjava (13)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(13) Primjereno je utvrditi ključne elemente postupovnog okvira za provjeru izravnog stranog ulaganja u državi članici kako bi se ulagačima, Komisiji i drugim državama članicama omogućilo da razumiju na koji se način provodi provjera ulaganja te kako bi se osiguralo da se provjera provodi na transparentan način i bez diskriminiranja među trećim zemljama. Ti bi elementi trebali obuhvaćati barem utvrđivanje rokova za provjeru te mogućnost da strani ulagači zatraže sudsku zaštitu u pogledu odluka na temelju provjere.	(13) Primjereno je utvrditi ključne elemente postupovnog okvira za provjeru izravnog stranog ulaganja u državi članici kako bi se ulagačima, Komisiji i drugim državama članicama te lokalnim i regionalnim tijelima i relevantnim socijalnim partnerima omogućilo da razumiju na koji se način provodi provjera ulaganja te kako bi se osiguralo da se provjera provodi na transparentan način i bez diskriminiranja među trećim zemljama. Ti bi elementi trebali obuhvaćati barem utvrđivanje rokova za provjeru te mogućnost da strani ulagači zatraže sudsku zaštitu u pogledu odluka na temelju provjere.

Obrazloženje

Odluke koje donesu države članice imat će znatan učinak na regionalna tijela u kojima se planira provesti ili je provedeno izravno strano ulaganje te bi ona stoga trebala biti uključena u takve odluke.

Amandman 2.

Uvodna izjava (18)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(18) U tu je svrhu važno osigurati i minimalnu razinu informacija i usklađenosti u pogledu izravnih stranih ulaganja koja su obuhvaćena područjem primjene ove Uredbe u svim državama članicama. Države članice u kojima se planira provesti ili je provedeno izravno strano ulaganje trebale bi staviti na raspolaganje te informacije na zahtjev država članica ili Komisije. Relevantne informacije uključuju aspekte kao što je vlasnička struktura stranog ulagača i financiranje planiranog ili provedenog ulaganja, uključujući dostupne informacije o subvencijama koje su odobrile treće zemlje.	(18) U tu je svrhu važno osigurati i minimalnu razinu informacija i usklađenosti u pogledu izravnih stranih ulaganja koja su obuhvaćena područjem primjene ove Uredbe u svim državama članicama. Države članice u kojima se planira provesti ili je provedeno izravno strano ulaganje trebale bi staviti na raspolaganje te informacije na zahtjev država članica ili Komisije, nakon savjetovanja s relevantnim lokalnim i regionalnim tijelima . Relevantne informacije uključuju aspekte kao što je vlasnička struktura stranog ulagača i financiranje planiranog ili provedenog ulaganja, uključujući dostupne informacije o subvencijama koje su odobrile treće zemlje.

Obrazloženje

Odluke koje donesu države članice imat će znatan učinak na regionalna tijela u kojima se planira provesti ili je provedeno izravno strano ulaganje te bi ona stoga trebala biti uključena u takve odluke.

Amandman 3.

Članak 3. stavak 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Članak 3. Provjera izravnih stranih ulaganja 2. Komisija može provoditi provjeru izravnih stranih ulaganja koja bi mogla utjecati na projekte ili programe u interesu Unije iz razloga sigurnosti ili javnog poretka.	Članak 3. Provjera izravnih stranih ulaganja 2. Komisija može provoditi provjeru izravnih stranih ulaganja koja bi mogla utjecati na postojeće ili odgovorno planirane projekte ili programe u interesu Unije iz razloga sigurnosti ili javnog poretka.

Amandman 4.

Članak 6. stavak 1. i članak 6. stavak 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Članak 6. Okvir za provjeru koju provode države članice 1. Mehanizmi za provjeru uspostavljeni u državama članicama moraju biti transparentni i ne smiju diskriminirati među trećim zemljama. Države članice posebno utvrđuju okolnosti u kojima se pokreće provjera, razloge za provjeru te primjenjiva detaljna postupovna pravila. 2. Države članice utvrđuju rokove za donošenje odluka na temelju provjere. Ti im rokovi omogućuju da uzmu u obzir primjedbe država članica iz članka 8. i mišljenje Komisije iz članka 8. i 9. [...]	Članak 6. Okvir za provjeru koju provode države članice 1. Mehanizmi za provjeru uspostavljeni u državama članicama moraju biti transparentni i ne smiju diskriminirati među trećim zemljama. Države članice posebno utvrđuju okolnosti u kojima se pokreće provjera, razloge za provjeru te primjenjiva detaljna postupovna pravila. Nadalje, države članice će u okviru navedenog postupka i u mjeri u kojoj je to moguće obavijestiti lokalna i regionalna tijela u kojima se planira provesti ili je provedeno izravno strano ulaganje te se s njima savjetovati. 2. Države članice utvrđuju rokove za donošenje odluka na temelju provjere. Ti im rokovi omogućuju da uzmu u obzir primjedbe lokalnih i regionalnih vlasti na čijim se područjima planira provesti ili je provedeno izravno strano ulaganje te država članica iz članka 8. i mišljenje Komisije iz članka 8. i 9. [...]

Obrazloženje

Odluke koje donesu države članice imat će znatan učinak na regionalna tijela u kojima se planira provesti ili je provedeno izravno strano ulaganje te bi ona stoga trebala biti uključena u takve odluke.

Amandman 5.

Članak 8. stavak 1.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Članak 8. Mehanizam za suradnju 1. Države članice o svim izravnim stranim ulaganjima koja se provjeravaju u okviru njihovih mehanizama za provjeru obavješćuju Komisiju i druge države članice u roku od pet radnih dana od početka provjere. Države članice koje provode provjeru pri dostavljanju tih informacija, ako je primjenjivo, nastoje navesti smatraju li da izravno strano ulaganje koje je predmet provjere može biti obuhvaćeno područjem primjene Uredbe (EZ) br. 139/2004.	Članak 8. Mehanizam za suradnju 1. Države članice savjetuju se s lokalnim i regionalnim vlastima na čijim se područjima planira provesti ili je provedeno izravno strano ulaganje te o svim izravnim stranim ulaganjima koja se provjeravaju u okviru njihovih mehanizama za provjeru obavješćuju Komisiju i druge države članice u roku od pet radnih dana od početka provjere. Države članice koje provode provjeru pri dostavljanju tih informacija, ako je primjenjivo, nastoje navesti smatraju li da izravno strano ulaganje koje je predmet provjere može biti obuhvaćeno područjem primjene Uredbe (EZ) br. 139/2004.

Obrazloženje

Važno je provesti savjetovanje s lokalnim i regionalnim tijelima u okviru provjere određenog izravnog stranog ulaganja.

Amandman 6.

Članak 8. stavak 6.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Članak 8. Mehanizam za suradnju 6. Država članica u kojoj se planira provesti ili je provedeno izravno strano ulaganje mora uzeti u obzir primjedbe drugih država članica iz stavka 2. te mišljenje Komisije iz stavka 3.	Članak 8. Mehanizam za suradnju 6. Država članica u kojoj se planira provesti ili je provedeno izravno strano ulaganje mora uzeti u obzir primjedbe lokalnih i regionalnih vlasti na čijim se područjima planira provesti ili je provedeno izravno strano ulaganje iz stavka 1. i drugih država članica iz stavka 2. te mišljenje Komisije iz stavka 3.

Obrazloženje

Važno je provesti savjetovanje s lokalnim i regionalnim tijelima u okviru provjere određenog izravnog stranog ulaganja.

Amandman 7.**Članak 12.**

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Članak 12. Kontaktne točke Za provjeru izravnih stranih ulaganja svaka država članica imenuje kontaktnu točku za provjeru izravnih stranih ulaganja („kontaktna točka za izravna strana ulaganja”). Komisija i ostale države članice moraju uključiti kontaktne točke za izravna strana ulaganja u sva pitanja povezana s provedbom ove Uredbe.	Članak 12. Kontaktne točke Za provjeru izravnih stranih ulaganja svaka država članica imenuje barem jednu kontaktnu točku za provjeru izravnih stranih ulaganja („kontaktna točka za izravna strana ulaganja”). Komisija i ostale države članice moraju uključiti kontaktne točke za izravna strana ulaganja u sva pitanja povezana s provedbom ove Uredbe. Kontaktne točke za provjeru izravnih stranih ulaganja također moraju zainteresiranim lokalnim i regionalnim tijelima na njihov zahtjev pružiti sve relevantne informacije koje se odnose na provjeru navedenih ulaganja.

Obrazloženje

- i. S obzirom na to da je u nekim državama članicama trgovinska politika u nadležnosti regionalne razine, bilo bi prikladno predvidjeti kontaktne točke na regionalnoj razini.
- ii. Važno je da lokalna i regionalna tijela raspolazu što cjelovitijim informacijama kad zauzimaju stajalište u pogledu provjere određenog izravnog stranog ulaganja.

II. PREPORUKE O POLITIKAMA**EUROPSKI ODBOR REGIJA**

1. pozdravlja paket prijedloga o trgovini i ulaganjima koji je Komisija predstavila nakon Dokumenta za razmatranje o svladavanju globalizacije, kao odgovor na izazove s kojima se trgovinska politika EU-a suočava;
2. smatra da se trgovinska politika treba suočiti s raznovrsnim izazovima uspostavljanjem pravilne ravnoteže između višestrukih ciljeva: jačati trgovinski položaj EU-a te ga povezati s globalnim središtima rasta, preuzeti vodeću ulogu u potpori multilateralnom trgovinskom sustavu, jačati gospodarski rast i suzbiti siromaštvo, zaštititi poduzeća, građane i teritorije EU-a od nepoštena konkurencije i upravljati društvenim i teritorijalnim troškovima, posebice u ranjivim sektorima i među manje kvalificiranim radnicima;
3. slaže se sa stajalištem da je tijekom godina međunarodna trgovina potaknula rast i promicala konkurentnost unutar EU-a i izvan njega; međutim, ističe sve veću zabrinutost zbog nejednake društvene raspodjele koristi koju ona donosi, zbog njezina snažnog učinka na izražene procese teritorijalne aglomeracije i marginalizacije te osobito zbog izazova koje ona predstavlja za otpornost nekih lokalnih gospodarstava i zajednica;
4. snažno podupire stajalište Komisije da trgovinska politika treba imati važnu ulogu u osiguravanju pozitivnih gospodarskih, društvenih, teritorijalnih i ekoloških učinaka globalizacije za građane i poduzeća u Europi i drugdje;

5. ističe temeljnu ulogu Europskog fonda za prilagodbu globalizaciji u pružanju podrške osobama koje su izgubile posao zbog velikih strukturnih promjena u svjetskim trgovinskim tokovima izazvanih globalizacijom; međutim, ponavlja ⁽¹⁾ da je potrebno reformirati mehanizme funkcioniranja tog fonda pojednostavljenjem postupka odobravanja EGF-a, smanjenjem praga za pokretanje tog fonda ⁽²⁾ i povećanjem financijskih sredstava koja su mu namijenjena na najmanje 500 milijuna EUR godišnje te njegovo uključivanje u VFO kako bi se u obzir uzela činjenica da je nakon 2014. godine područje primjene EGF-a prošireno kako bi se uključili mladi koji nisu zaposleni, ne obrazuju se i ne osposobljavaju (NEET) i da će ga možda trebati dodatno proširiti kako bi se obuhvatile preventivne mjere; insistira na komplementarnosti EGF-a i Europskog socijalnog fonda kao dijela ESIF-a jer je EGF mehanizam koji pruža kratkoročnu pomoć, dok ESIF podržava mjere dugoročne pomoći koje se mogu nastaviti na mjere EGF-a u njegovim područjima;

6. naglašava da su rezultati regija u pogledu izvoza u pozitivnoj korelaciji s BDP-om i regionalnim indeksom konkurentnosti (RCI), kao što je istaknuto u analizi ⁽³⁾ trgovinskih tokova u nekim državama članicama, te da je u svakoj analiziranoj državi članici usmjerenost proizvodnih struktura na izvoz i njihovo sudjelovanje u izvozu izrazito koncentrirano u samo nekoliko regija;

7. sa zabrinutošću napominje da su ti zaključci potvrđeni u drugoj studiji ⁽⁴⁾ u kojoj se navodi da je korist od izravnih stranih ulaganja znatno manja u ruralnim, manje razvijenim regijama i izvangradskim područjima nego u drugim regijama te da je učinak na povećanje produktivnosti manji u ruralnim regijama i izvangradskim područjima, dok u manje razvijenim regijama čak i potpuno izostaje; slijedom toga, doprinos izravnog učinka izravnih stranih ulaganja i otvaranja tržišta na konvergenciju vjerojatno je vrlo ograničen;

8. u tom smislu ističe temeljnu ulogu kohezijske politike u osiguravanju odgovarajuće razine javnih ulaganja u regije i teritorije EU-a koji su u tim tokovima marginalizirani te u povećanju njihove konkurentnosti istodobnim poticanjem izravnih stranih ulaganja u njih i poticanjem rasta izvaneuropskih poduzeća koja su već prisutna u Europi;

9. podsjeća na to da se u Sedmom kohezijskom izvješću Europske komisije (9. listopada 2017.) ističe da bi iskorištavanje prednosti globalizacije – podupiranjem gospodarske transformacije u regijama, inovacija, industrijske modernizacije i širenja tehnologije – trebalo uvrstiti među tri prioriteta za iduću kohezijsku politiku za razdoblje nakon 2020.;

10. skreće pozornost na činjenicu da novi sporazumi o liberalizaciji trgovine smanjuju prihode od carine, koji predstavljaju znatan izvor vlastitih sredstava za proračun EU-a, te traži od Komisije da ubrzo iznese prijedlog o velikoj reformi vlastitih sredstava EU-a, kao što je zatraženo u mišljenju OR-a 2017/1530 o reformi sredstava EU-a u okviru idućeg VFO-a za razdoblje nakon 2020.;

Transparentnost i demokratska legitimnost trgovinske politike EU-a

11. pozdravlja napore Komisije u pogledu povećanja transparentnosti trgovinskih pregovora i vjeruje da će se tim pristupom omogućiti državama članicama da uključe lokalna i regionalna tijela i/ili druge relevantne dionike već u faze oblikovanja ciljeva trgovinske politike specifičnih za određene postupke pregovora u području trgovine izvan EU-a;

12. u tom smislu upućuje na studiju Odbora regija „Demokratska dimenzija pregovora EU-a o trgovinskim sporazumima: uloga i odgovornost građana i lokalnih i regionalnih tijela” u kojoj se ističe da sama dostupnost informacija nije dovoljna za osiguravanje transparentnog i participativnog postupka te da je potrebno posvetiti posebnu pozornost mehanizmima na nacionalnoj i lokalnoj razini usmjerenima na jamčenje pristupa tim informacijama; točnije, lokalna i regionalna tijela ističu da često ne postoje formalni mehanizmi suradnje s odgovarajućim nacionalnim razinama u području trgovinske politike, a taj se nedostatak još više osjeća na razini EU-a;

⁽¹⁾ Mišljenje Odbora regija o Dokumentu za razmatranje o svladavanju globalizacije, izvijestiteljica: Micaela Fanelli, usvojeno 10. listopada 2017.

⁽²⁾ Posebno imajući u vidu da se u ekvivalentnom programu SAD-a (eng. Trade Adjustment Assistance, TAA, program pomoći za prilagodbu trgovini) ne predviđa nikakav minimalni prag otpuštanja viška radne snage.

⁽³⁾ EPRS.

⁽⁴⁾ ESPON *The World in Europe, global FDI flows towards Europe* („Svijet u Europi, tokovi izravnih stranih ulaganja prema Europi”).

13. pozdravlja napore Komisije usmjerene na jamčenje veće jasnoće u pogledu mješovite prirode brojnih trgovinskih sporazuma izdvajanjem poglavlja o ulaganjima; međutim, smatra da je nedostatak konsenzusa u pogledu globalnog otvaranja tržišta i sklapanja novih trgovinskih sporazuma uvelike prouzročen nedovoljnim dokumentiranjem pozitivnih i negativnih učinaka pojedinih sporazuma i nedostatkom jasnoće u pogledu odgovornosti vlada u odgovaranju na specifične negativne distribucijske učinke koje su ti sporazumi prouzročili;

14. u skladu s navedenim, podsjeća na stajalište Odbora regija da prije svakog daljnjeg koraka prema liberalizaciji trgovine treba provesti procjene teritorijalnog učinka koje, i prije početka pregovora, mogu biti snažan instrument za utvrđivanje i kvantificiranje učinka određenog trgovinskog sporazuma na europske regije te tako omogućiti donošenje boljih, informiranijih i transparentnijih odluka na temelju konkretnih podataka o njegovom sadržaju, kao i usvajanje prilagođenih oblika potpore koja će predmetnim regijama omogućiti da predvide ili savladaju posljedice liberalizacije;

15. u tom smislu žali zbog činjenice što procjena učinka priložena Preporuci za odluku Vijeća o odobravanju otvaranja pregovora o sporazumu o slobodnoj trgovini s Australijom i Novim Zelandom, u dijelu koji se odnosi na učinak i dionike na koje će utjecati različite strateške opcije ⁽⁵⁾, ne predviđa takvu procjenu učinka;

16. smatra da je studija o kumulativnom gospodarskom učinku potencijalnih postojećih i budućih sporazuma o slobodnoj trgovini u području poljoprivrede EU-a ⁽⁶⁾ između EU-a i 12 trgovinskih partnera, koju je izradio Zajednički istraživački centar, dobar primjer toga kako procjene učinka mogu pridonijeti oblikovanju snažne i transparentne trgovinske politike temeljene na konkretnim podacima;

17. pozdravlja činjenicu da je navedena studija omogućila znanstvenu podršku utemeljenu na konkretnim podacima u postupku utvrđivanja europskih politika, s obzirom na to da su poljoprivrednici EU-a svjesni onoga što mogu očekivati od trgovinskih sporazuma, posebice onih s Australijom i Novim Zelandom; smatra da bi u kontekstu tih pregovora Komisija posebnu pozornost trebala posvetiti vjerojatnim negativnim učincima na određene poljoprivredne sektore, kako je istaknuto u studiji, te ih zaštititi uzimajući u obzir temeljna načela zajedničke poljoprivredne politike i činjenicu da je poljoprivreda glavna i jedina aktivnost kojom se potiče zapošljavanje, poduzetništvo i lokalna opskrba hranom u mnogim područjima EU-a, kao što su planinska područja gdje poljoprivrednici u teškim okolnostima održavaju na životu ruralna područja i pridonose, među ostalim, očuvanju presudne ekološke ravnoteže;

18. ponovno naglašava, posebice s obzirom na pregovore s Australijom i Novim Zelandom, svoje dugogodišnje stajalište da trgovinski sporazumi EU-a ne smiju sprečavati javne uprave bilo koje razine da pružaju, podržavaju ili uređuju javne usluge te da prošire raspon usluga koje pružaju građanima ⁽⁷⁾ i osiguraju uključivanje određenih socijalnih odredbi usmjerenih, među ostalim, na poticanje razvoja socijalne ekonomije, u skladu sa zaključcima Europskog vijeća od 7. prosinca 2015.;

19. pozdravlja činjenicu da je Komisija 22. prosinca 2017. osnovala savjetodavnu skupinu za trgovinske sporazume EU-a u svrhu povećanja transparentnosti i uključivosti u trgovinskoj politici EU-a, ali s obzirom na navedeno, žali što nijedan od njezinih 28 stručnjaka ⁽⁸⁾ ne predstavlja lokalne ili regionalne vlasti ili udrugu. Ako Komisija zadrži svoje stajalište o tome da nijedna institucija ili tijelo EU-a neće biti zastupljeno u savjetodavnoj skupini, OR očekuje da će barem biti pozvan da prisustvuje sastancima kao promatrač;

⁽⁵⁾ Stranica 18., dokument dostupan ovdje: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1505372743628&uri=SWD:2017:293:FIN>

⁽⁶⁾ Studija objavljena 15. studenoga 2016. dostupna ovdje: <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/cumulative-economic-impact-future-trade-agreements-eu-agriculture>

⁽⁷⁾ Mišljenje Odbora regija „Odgovornija trgovinska i ulagačka politika”, izvijestitelj: Neale Richmond (IE/EPP), usvojeno 8. travnja 2016.

⁽⁸⁾ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/december/tradoc_156487.pdf.

20. traži da se postojeće norme radnog prava i pravne norme za sigurnost proizvoda te zaštitu podataka, potrošača, zdravlja, okoliša i životinja u EU-u i na nacionalnoj razini poštuju bez srozavanja standarda; te se norme na razini država članica moraju moći prilagoditi zakonodavstvu EU-a, a ne bi se trebalo dopustiti da se međunarodnim trgovinskim i investicijskim sporazumima vrši pritisak na regulatorno i financijsko diskrecijsko pravo regionalnih i lokalnih vlasti;

Potraga za kapitalom izvan EU-a

21. ističe da se trgovinska politika ne odnosi samo na gospodarske interese, nego predstavlja i važan instrument solidarnosti u pogledu zemalja u razvoju i zemalja koje prolaze kroz regionalne krize; u tom smislu podsjeća na zajedničku odluku EU-a i Jordana o ublažavanju pravila o podrijetlu koja se primjenjuju na bilateralnu trgovinu jer je riječ o dobrim smjernicama;

22. pozdravlja neformalni dokument Komisije o poglavljima o trgovini i održivom razvoju u sporazumima o slobodnoj trgovini EU-a ⁽⁹⁾ koji je potaknuo raspravu o poštovanju i provedbi te o modalitetima povezivanja odredbi o održivosti i trgovine;

23. kad je riječ o pitanju treba li kršenje odredaba poglavlja o trgovini i održivom razvoju utjecati na trgovinske odnose ili čak prouzročiti sankcije, Odbor regija podupire ideju da bi zemlje koje provode nepoštenu konkurenciju spuštanjem standarda iz temeljnih konvencija o radu, primjerice u području dječjeg rada, trebale biti podložne mogućim sankcijama; smatra da su u tom smislu potrebne daljnje studije i istraživački projekti kako bi se osiguralo da se izrada politika temelji na konkretnim dokazima;

24. pozdravlja napore Komisije usmjerene na jačanje multilateralnog trgovinskog sustava u čijem se središtu nalazi WTO te navodi da će bez toga svjetska trgovina biti podložnija dinamici moći među državama, a manje podložna vrijednostima; smatra da bi WTO mogao pružiti idealan okvir za smanjenje negativnih vanjskih učinaka bilateralnih trgovinskih sporazuma na treće zemlje, proširiti regulatornu suradnju između zemalja koje dijele ista načela na multilateralnu suradnju i pružiti drugim potencijalnim članicama jasan put prema pristupanju WTO-u;

Multilateralni sud za ulaganja

25. pozdravlja preporuku za odluku Vijeća kojom se odobrava pokretanje pregovora o uspostavi multilateralnog suda za ulaganja kao rješenja za mnoge probleme u vezi s mehanizmom za rješavanje sporova između ulagača i države, posebice nedostatak legitimnosti i jamstva neovisnosti, nedostatak predvidljivosti i dosljednosti sudske prakse, nedostatak sudske zaštite, visoke troškove, nedostatak transparentnosti u rješavanju sporova između ulagača i država te otežani pristup za mala i srednja poduzeća;

26. napominje da prema studiji OR-a „Demokratska dimenzija pregovora EU-a o trgovinskim sporazumima: uloga i odgovornost građana i lokalnih i regionalnih tijela”, kad je riječ o posljedicama sporazuma o slobodnoj trgovini, lokalna i regionalna tijela najčešće prijavljuju aspekt koji se odnosi na rješavanje sporova između ulagača i države, za koji smatraju da privatnim poduzećima omogućuje da osporavaju odluke lokalnih tijela;

27. ističe potrebu za ravnotežom između zaštite prava privatnih ulagača – osigurane mehanizmima sankcioniranja – i zaštite prava radnika, kojima takvi mehanizmi trenutačno nisu dostupni, te poziva Komisiju da zajamči da se prijedlogom za osnivanje multilateralnog suda za ulaganja ne omogućuje postojanje paralelnog pravnog sustava s posebnim sudom za strane ulagače koji bi dopustio zaobilaženje nacionalnih pravnih sustava u isključivu korist tih ulagača; nadalje, zahtijeva da multilateralni sud za ulaganja, osim prava ulagača, zaštiti i prava država da donose zakone te prava trećih strana;

28. nada se da će Komisija što prije razjasniti može li se taj multilateralni sud za ulaganja smatrati jednostranom institucijom ili se može povezati s nadležnošću drugog suda, kao i način na koji relevantne zajednice mogu sudjelovati u sudskim postupcima;

⁽⁹⁾ Dostupno ovdje: <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1689>

29. poziva Komisiju da detaljnije objasni vjerojatne posljedice za sporove u okviru postojećih bilateralnih sporazuma o ulaganjima te međusobne veze između multilateralnog suda za ulaganja i nacionalnih jurisdikcija, posebice u pogledu pitanja iscrpljivanja svih mogućnosti nacionalne sudske zaštite; kad je riječ o bilateralnim sporazumima o ulaganjima unutar EU-a i u kontekstu tekućeg predmeta C-284/16 Achmea, podržava stajalište Komisije da su mehanizmi za rješavanje sporova između ulagača i države uspostavljeni u okviru (pretprijetnih) bilateralnih sporazuma o ulaganjima unutar EU-a u suprotnosti sa zakonodavstvom EU-a u pogledu isključive nadležnosti sudova EU-a za tužbe koje se odnose na zakonodavstvo EU-a;

30. uvjeren je da će zahtjev Belgije od 6. rujna 2017. za mišljenje Suda Europske unije o legitimnosti novog sustava bilateralnih sudova za ulaganja predviđenog sporazumom između EU-a i Kanade (CETA) pridonijeti razjašnjenju rasprave o zaštiti ulaganja;

31. sa zabrinutošću napominje da neki od glavnih trgovinskih partnera EU-a, uključujući SAD i Japan, ne podržavaju osnivanje multilateralnog suda za ulaganja te da je Japan naklonjen mehanizmu za rješavanje sporova između ulagača i države, što je jedna je od glavnih neriješenih stavki nakon načelnog sporazuma u pogledu sporazuma o slobodnoj trgovini sklopljenog 6. srpnja 2016.;

Prijedlog uredbe o uspostavi okvira za provjeru izravnih stranih ulaganja u Europskoj uniji

32. ističe važnost izravnih stranih ulaganja za gospodarstvo EU-a kao cjeline, a točnije za neke od njegovih regija, s obzirom na to da su u razdoblju od 2003. do 2015. izvan europski ulagači u Europi proveli više od 52 000 projekata izravnih stranih ulaganja, čija je ukupna vrijednost više od 2 600 milijardi EUR ⁽¹⁰⁾;

33. slaže se s Komisijom da otvaranje prema izravnim stranim ulaganjima ostaje ključno načelo za EU i značajan izvor rasta te da je potrebno donijeti snažne i efikasne politike kojima će se, s jedne strane, otvoriti druga gospodarstva i osigurati da svi poštuju ista pravila, a s druge strane, zaštititi ključnu europsku imovinu od ulaganja koja bi štetila pravno utemeljenim interesima EU-a ili njegovih država članica;

34. stoga pozdravlja načela na kojima se temelji Prijedlog uredbe Europske komisije, s obzirom na to da se države članice trenutačno mogu različito odnositi prema izravnim stranim ulaganjima jer ne postoji jedinstveno zakonodavstvo o njihovoj provjeri na europskoj razini;

35. zabrinut je zbog prava Europske komisije da provede provjeru iz razloga sigurnosti i javnog poretka u slučaju da izravno strano ulaganje može utjecati na projekte ili programe od interesa za Uniju s obzirom na to da je taj kriterij vrlo nejasan i može uključivati sve vrste izravnih stranih ulaganja, a popis u odgovarajućem prilogu nije konačan. Nadalje, ne postoji jasna definicija sigurnosti i javnog poretka te stoga ne postoji pravna sigurnost u pogledu opsega intervencijskih ovlasti Europske komisije; to bi moglo dovesti do toga da države članice više ne mogu samostalno odlučivati o izravnim stranim ulaganjima zbog sigurnosti i javnog poretka;

36. žali što Komisija tako važan prijedlog predstavlja bez procjene učinka; smatra da su studija najavljena u komunikaciji koja prati prijedlog o tokovima ulaganja u EU-u i procjena učinka trebale prethoditi predstavljanju prijedloga kako bi se zajamčilo da se relevantne međuinstitucijske rasprave temelje na konkretnim podacima;

37. traži da se u Prijedlogu uredbe pojasni da se postojeća ograničenja slobodnog kretanja kapitala između EU-a i trećih zemalja mogu zadržati, bez ograničavanja, kad je razlog tomu javni red i sigurnost odnosno da se mogu zadržati bez utvrđivanja posebnog postupovnog okvira;

38. smatra da bi Komisija trebala ocijeniti i politike kojima su se stvorili uvjeti koji su doveli do problematičnih ulaganja s obzirom na to da su u brojnim slučajevima izravna strana ulaganja u infrastrukturu ili poduzeća koja su ranije bila u državnom vlasništvu posljedica strogih politika štednje i liberalizacije u strateškim sektorima;

⁽¹⁰⁾ Istraživački projekt ESPON-a *The World in Europe, global FDI flows towards Europe* („Svijet u Europi, globalni tokovi izravnih stranih ulaganja prema Europi”).

39. ističe da se opravdanje ograničenja izravnih stranih ulaganja razlozima nacionalne sigurnosti i javnog poretka razlikuje od ograničenja zbog straha od narušavanja tržišta te poziva Komisiju da zajamči da se taj mehanizam ne primjenjuje kao prikrivena protekcionistička mjera; u vezi s time napominje da mehanizam provjere izravnih stranih ulaganja koji ograničava ta ulaganja samo zato što su subvencionirana ne može biti dovoljan razlog za blokiranje ulaganja te da je potrebno dokazati da su dotična izravna strana ulaganja jedan od strateških ili nacionalnih industrijskih ciljeva neke strane države;

40. poziva Komisiju da razjasni posljedice u slučaju da država članica ne poštuje stajalište Komisije te da razjasni u kojoj mjeri predloženi okvir omogućuje brzu i razmjernu reakciju s obzirom na to da provjera ulaganja EU-a ne bi trebala trajati duže od vremena određenog za nacionalne postupke;

41. zalaže se za otvaranje dijaloga o provjeri ulaganja s glavnim trgovinskim partnerima EU-a. Približavanje međunarodnih pravila za provjeru izravnih stranih ulaganja smanjilo bi broj nesuglasica i promicalo sigurnost u pogledu ulaganja;

42. pozdravlja činjenicu da su suzakonodavci postigli sporazum o izmjeni postojeće antidampinške metodologije EU-a kojom će se morati uzeti u obzir temeljne konvencije MOR-a prilikom procjene postoji li znatno narušavanje;

43. međutim, napominje da će nova pravila biti u cijelosti učinkovita samo ako EU ažurira svoje instrumente trgovinske zaštite te da je pozitivan učinak na industriju povezan s uspjehom planova modernizacije instrumenata trgovinske zaštite predloženih 2013.;

44. slaže se da Europska unija ima isključivu nadležnost u pogledu izravnih stranih ulaganja jer su ona obuhvaćena zajedničkom trgovinskom politikom u skladu s člankom 207. stavkom 1. UFEU-a. Međutim, napominje da Komisija predlaže ovu uredbu samo onim državama članicama koje su uspostavile mehanizme za provjeru ulaganja te da se tim prijedlogom od država članica ne traži da uvedu vlastitu provjeru ulaganja. Prijedlog je stoga u potpunosti u skladu s načelom supsidijarnosti.

Bruxelles, 23. ožujka 2018.

*Predsjednik
Europskog odbora regija*
Karl-Heinz LAMBERTZ

Mišljenje Europskog odbora regija – Europska strategija za industriju: Uloga i perspektiva regionalnih i lokalnih vlasti

(2018/C 247/07)

Izvjestitelj/ica: Heinz LEHMANN (DE/EPP), zastupnik u Parlamentu savezne zemlje Saske**Referentni dokument:** Komunikacija „Ulaganje u pametnu, inovativnu i održivu industriju – Obnovljena strategija industrijske politike EU-a”

(COM(2017) 479 final)

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

1. pozdravlja Komunikaciju ⁽¹⁾ Komisije kao daljnji važan korak i poziva Komisiju na razvoj ambiciozne strategije industrijske politike EU-a na temelju te Komunikacije, na što su pozvali i Europsko vijeće ⁽²⁾, Europski parlament ⁽³⁾, Vijeće za konkurentnost ⁽⁴⁾, OR ⁽⁵⁾ i skupina „Prijatelji industrije” ⁽⁶⁾;
2. poziva na osmišljavanje strategije industrijske politike na europskoj razini koja bi uzimala u obzir sadašnje i buduće izazove, prilike i čimbenike industrijske konkurentnosti u globalnom kontekstu; smatra da bi strategiju trebalo oblikovati na temelju jasne srednjoročne vizije europske industrije te je dalje razvijati ti s težištem na 2030. godini i razdoblju nakon toga;
3. poziva na uključivanje jake teritorijalne dimenzije u ovu strategiju, pri čemu treba voditi računa o regionalnim inteligentnim specijalizacijama. Odbor podsjeća na zajedničku i neprekidnu zadaću provedbe učinkovite europske industrijske politike, kako je i navedeno u članku 173. UFEU-a, te izražava spremnost pružanja podrške Komisiji, Vijeću i Parlamentu u duhu partnerstva, posebno jer će provedba strategije zahtijevati zajedničku predanost i napore svih dionika na svim razinama;
4. poziva na horizontalnu industrijsku strategiju s ciljevima, strateškim mjerama i pokazateljima, rigoroznim provjerama učinka i odgovarajućim okvirom za praćenje i upravljanje; traži specifične mjere usmjerene na sektore koji prolaze kroz gospodarsku preobrazbu i sektore s visokim potencijalom rasta. Naglašava da bi strategija trebala staviti poseban naglasak na inovacije, ključne razvojne tehnologije, važne projekte od zajedničkog europskog interesa, digitalizaciju i MSP-ove, zbog njihovog međusektorskog značaja;

⁽¹⁾ Komunikacija „Ulaganje u pametnu, inovativnu i održivu industriju – preispitivanje strategije za industrijsku politiku EU-a”, COM(2017) 479 final.

⁽²⁾ Zaključci Europskog vijeća od 15. prosinca 2016. i 22. – 23. lipnja 2017.

⁽³⁾ Rezolucija Europskog parlamenta od 5. srpnja 2017. o razvoju ambiciozne industrijske strategije EU-a kao strateškog prioriteta za rast, zapošljavanje i inovacije u Europi (2017/2732(RSP)).

⁽⁴⁾ Zaključci o budućoj strategiji industrijske politike EU-a, Vijeće za konkurentnost, 29. svibnja 2017. (283/17); Zaključci o obnovljenoj strategiji industrijske politike EU-a, Vijeće za konkurentnost, 30. studenog 2017. (705/17).

⁽⁵⁾ Mišljenje OR-a od 11. travnja 2013., „Jača europska industrija za rast i gospodarski oporavak”.

⁽⁶⁾ Mišljenje OR-a „Industrija čelika: očuvanje održivih radnih mjesta i rasta u Europi”, usvojeno 15. lipnja 2016., COR-2016-01726-00-00-PAC-TRA.

⁽⁶⁾ Zajednička varšavska deklaracija prigodom četvrte ministarske konferencije Prijatelja industrije, Varšava, 22. travnja 2016.; Berlinska deklaracija: Zajednička deklaracija o industrijskoj politici prigodom pete ministarske konferencije Prijatelja industrije, 30. lipnja 2016., Berlin.

Europska industrija u novo doba

5. naglašava da je industrija, kao izvor 50 milijuna radnih mjesta, izvoza i inovacija, od iznimne važnosti za europske regije i gradove, te da je osiguranje buduće konkurentnosti europske industrije u globalnom kontekstu koji se ubrzano mijenja ključno za uravnotežen i održiv razvoj;
6. ukazuje na to da vanjska trgovina ima razmjerno veliku važnost za BDP (83,05 % u 2015.) ⁽⁷⁾. Na temelju toga zahtijeva da se više pozornosti posveti poticanju domaće potrošnje, čime će se osigurati stabilno funkcioniranje industrije u EU-u i ubrzani rast;
7. uvjeren je da je, kako bi se zajamčila društvena stabilnost, potrebno omogućiti endogeni rast svugdje kako bi sve regije, uključujući ruralna područja, mogle sudjelovati u stvaranju vrijednosti te dobiti priliku za stvaranje i zadržavanje kvalificiranih radnih mjesta na lokalnoj razini;
8. zalaže se za stvaranje okruženja pogodnog za inovacije te istodobno poziva na suočavanje s gospodarskim izazovima kako bi se poboljšalo prihvaćanje djelatnosti industrije na svim razinama društva: od vrtića preko poduzeća do uprave;
9. napominje da se promjena poslovnih modela potaknuta napretkom digitalizacije sve više nalazi u središtu budućeg razvoja, tako da bi u budućnosti prilikom državnih intervencija trebalo razlikovati i poslovne modele, a ne samo sektore;

Jačanje europske industrije

10. poziva da se udio industrije s 20 % BDP-a u razdoblju nakon 2020. zadrži kao strateški cilj;
11. smatra da se mogućnosti za održavanje i širenje globalno konkurentne industrije u Europi nalaze u tehnološkoj suverenosti;
12. zahtijeva da se i za tehnologije koje su od strateškog značaja za Europu (npr. mikroelektronika, baterijske ćelije) stvore i održe jednaki uvjeti kako u europskom tako i u globalnom tržišnom natjecanju;
13. podsjeća da bi okvirni uvjeti iz drugih regulatornih područja, koji djeluju ograničavajuće samo na poduzeća u EU-u (npr. neki propisi koji se odnose na materijale), u nekim sektorima mogli dovesti do obustave ili premještanja poslovanja u treće zemlje, što bi moglo imati posljedice na cjelokupni lanac vrijednosti u EU-u;
14. naglašava strateški značaj instrumenta za važne projekte od zajedničkog interesa (IPCEI-ja) za konkurentnost europske industrije i traži od Komisije da dosljedno koristi potencijal tih projekata. Pozdravlja prijedlog Komisije da se pripreme potpomognu pokretanjem strateških foruma s ciljem poboljšanja međunarodne suradnje dionika te zahtijeva dosljedan i pravovremeni daljnji razvoj koncepta IPCEI-ja, uzimajući u obzir prikupljena iskustva;
15. pozdravlja komentare Komisije o obrambenoj industriji; podržava usklađeni strateški pristup zbog njezinog velikog gospodarskog, tehnološkog i sigurnosnog značaja. Europski fond za obranu trebao bi također biti upotrebljiv za istraživanja i raspolagati vlastitom proračunskom linijom;
16. naglašava važnu ulogu pomorskih industrija u rješavanju problema plavog gospodarstva i potpunom iskorištavanju njegovog potencijala te pozdravlja uspjehe npr. u području putničkih brodova i obnovljive energije oceana. Odbor poziva na to da se po završetku inicijative LeaderSHIP 2020 omogući izrada plana podrške pomorskim industrijama uz uključivanje svih europskih područja politike;

⁽⁷⁾ Podaci Svjetske banke, trgovina (u postocima BDP-a), [<https://data.worldbank.org/indicator/NE.TRD.GNFS.ZS>], 7. siječnja 2018.

Dublje unutarnje tržište: Jačanje ljudi i poduzeća

17. dijeli mišljenje da djelotvorno unutarnje tržište za robu i usluge može olakšati integraciju poduzeća u globalne vrijednosne lance te je ono zbog toga neophodno za uspjeh europske industrije;

18. podsjeća da je europsko tržište važnije od globalnog tržišta za regije i traži da se provede strategija jedinstvenog tržišta⁽⁸⁾, da se učinkovito primjenjuje pravo unutarnjeg tržišta i da se jasno suzbiju bilateralne mjere unutar EU-a koje dovode do rascjepkanosti (npr. bilateralni ugovori o ulaganju unutar EU-a). Odbor naglašava da konkurentne poslovne usluge postaju sve važniji posrednici u poticanju produktivnosti i troškovne konkurentnosti prerađivačke industrije;

19. traži daljnje povećanje fleksibilnosti javne nabave kako bi se ona postala otvorenija prema inovacijama i tehnologijama;

20. pozdravlja usvajanje europskog stupa socijalnih prava, ali naglašava potrebu da ga se dopuni snažnim europskim socijalnim programom, čime bi se, između ostalog, otvorio put za konvergenciju stvarnih plaća u skladu s produktivnošću;

21. naglašava da stručno i rukovodeće osoblje, koje je svoje kvalifikacije steklo putem strukovnog osposobljavanja, čini produktivnu okosnicu mnogih poduzeća, posebice MSP-ova. Odbor podsjeća da su visoki kriteriji u vezi s kvalifikacijama kao i ravnoteža između praktičnog iskustva i teoretskog znanja odlučujući čimbenik za visoko specijalizirane industrijske sektore koji zahtijevaju vrhunsku tehnologiju i stručnost;

22. podsjeća na zadatak izrade strategija za stjecanje i zadržavanje ključnih kompetencija, koji se nalazi u nadležnosti nacionalnih i regionalnih vlasti;

Modernizacije industrije za digitalno doba

23. naglašava da temeljni interes digitalne budućnosti moraju biti industrija i društvo koji su orijentirani na budućnost;

24. podsjeća na zadaću regionalnih i lokalnih vlasti da dalje razvijaju cjelokupnu infrastrukturu potrebnu za digitalizaciju, imajući budućnost na umu, pri čemu ona trebaju biti otvorena za sva tehnička rješenja i paziti na dobru ravnotežu širokopojasnog pristupa, radiofrekvencije i digitalnog upravljanja kao i njihove kompatibilnosti;

25. podsjeća da dobri primjeri izračuna omjera troškova i koristi prilikom uvođenja digitalnih tehnologija u etabliranim poduzećima mogu sniziti prepreke za uvođenje i korištenje i podržati promjenu poslovnih modela; također poziva na promicanje infrastrukture za podršku MSP-ovima u procesu digitalizacije (centara digitalne inovacije);

26. poziva Europsku komisiju da vodeću ulogu europske industrije postavi kao cilj i u Devetom okvirnom programu za istraživanja i inovacije. Odbor predlaže da se povećaju naponi usmjereni na postizanje cilja potrošnje od 3 % BDP-a na istraživanje i razvoj, kao i da se ojača sposobnost industrije za promjene i inovacije uz pomoć daljnjih tematskih platformi za modernizaciju industrije, npr. partnerstva za nove proizvodne procese, održiva proizvodnja, 3D tisak, industrija 4.0;

⁽⁸⁾ Mišljenje Europskog odbora regija „Poboljšanje jedinstvenog tržišta”, travanj 2016. (izvjestitelj: Alessandro Pastacci (IT/PES)); mišljenje Europskog odbora regija „Paket o uslugama: Uslužno gospodarstvo u korist Europljana”, listopad 2017. (izvjestitelj: Jean-Luc Vanraes (BE/ALDE)).

Izgradnja vodećeg položaja Europe u kružnom gospodarstvu s niskom razinom emisija ugljika

27. slaže se s Komisijom, Parlamentom i Vijećem da je potrebno razviti vodeći položaj Europe u kružnom gospodarstvu s niskom razinom emisija ugljika i na taj način pružiti značajan doprinos provedbi Pariškog sporazuma; ponavlja svoj poziv za oblikovanjem instrumenata na području zaštite okoliša, klime i energetike na europskoj i nacionalnoj razini na način koji neće neprimjereno opteretiti ni energetske intenzivnu proizvodnu industriju ni industriju koja ovisi o vanjskoj trgovini, odnosno kočiti njihovu međunarodnu konkurentnost;

28. poziva na učinkovito promicanje domaćeg sektora sirovina pružanjem podrške istraživanju i dobivanju te korištenju sirovina, sveobuhvatnom i smislenom zatvaranju životnog ciklusa materijala te u pronalasku zamjene kako bi se smanjila ovisnost o uvozu sirovina. Odbor također poziva na europsku suradnju u pogledu učinkovitosti resursa i aditivne proizvodnje te traži da se funkcionalni i suradnički poslovni modeli podržavaju uglavnom putem pozitivnih poticaja;

29. slaže se da su razvoj i uspostava sustava za pohranu energije od ključnog značaja za funkcioniranje niskougljičnog gospodarstva u EU-u. Traži da se tom sektoru u nastanku ne postavljaju nikakve prepreke u Europi te da se održi ravnoteža između ciljeva uštede ugljika i sigurnosti opskrbe;

Podupiranje industrijskih inovacija na terenu

30. pozdravlja Komisijin koncept pametne specijalizacije i traži da se reagira na nove potencijale, primjerice putem transverzalnih inovacija, s obzirom na to da međunarodni karakter, interdisciplinarnost i raznolikost perspektiva predstavljaju središnje sastavne dijelove cjelovitih inovacijskih procesa;

31. podsjeća da regionalne i međuregionalne mreže, poput npr. klastera u području izrade lakih konstrukcija MERGE ili inicijative Vanguard, mogu prekinuti začarani krug emigracije, manjka kvalificirane radne snage i rascjepkanog gospodarstva, te poboljšati imidž regije kao središta inovacija, povećati poticaje za osnivanje poduzeća i preseljenje poduzeća u određeno područje kao i potaknuti stvaranje novih vrijednosnih lanaca;

32. podsjeća na pojednostavljena predložena za novoosnovana i rastuća poduzeća ⁽⁹⁾;

33. prepoznaje sveobuhvatnu reformu potpora iz 2014. kojom su znatno pojednostavljeni postupci za poduzeća i lokalne i regionalne vlasti, međutim poziva na znatno poboljšanje potpora za inicijative klastera (članak 27. Uredbe o općem skupnom izuzeću) povećanjem stope financiranja. Poziva da se prekogranični klasteri, mreže klastera te kombinirano financiranje postave kao prioritet u budućnosti, posebice u pogledu oglednih infrastrukture i vodećih projekata;

Međunarodna dimenzija

34. svjestan je važnosti integracije europske industrije u globalne vrijednosne lance i činjenice da samo trgovinski ugovori jamče uzajamno priznavanje standarda i uklanjanje carinskih i necarinskih prepreka za slobodan i pravedan pristup globalnim tržištima;

35. posebno pozdravlja jačanje instrumenata trgovinske zaštite kako bi se zajamčili jednaki uvjeti u svjetskoj trgovini, posebno za tradicionalne industrije, poput sektora čelika ⁽¹⁰⁾;

⁽⁹⁾ Poticanje novoosnovanih i rastućih poduzeća u Europi: regionalna i lokalna perspektiva, COR-2017-00032-00-01-AC-TRA.

⁽¹⁰⁾ Mišljenje Europskog odbora regija „Industrija čelika: očuvanje održivih radnih mjesta i rasta u Europi“, lipanj 2016. (izvjestiteljica: Isolde Ries (DE/PES)).

36. traži od zemalja potpisnica COP-a da dogovorene ciljeve smanjenja emisija u potpunosti i brzo ugrade u nacionalne norme te od svih stranaka očekuje da će nastojati sprečavati ekološki damping sa svim njegovim negativnim posljedicama;

37. poziva da se lokalne i regionalne vlasti uključi u utvrđivanje strateških područja koja su bitna za provjeru izravnih stranih ulaganja;

Partnerstvo s državama članicama, regijama, gradovima i privatnim sektorom

38. naglašava središnju ulogu regija i regionalnih ekosustava (u okviru kojih dobro funkcionira dijalog između MSP-ova, visokih škola i istraživačkih centara kao i lokalnih vlasti) u industrijskoj modernizaciji i poziva na pristup usmjeren na konkretna područja u okviru europske industrijske politike. Naglašava da regionalne i lokalne vlasti imaju važne ovlasti i nadležnosti u područjima politika kao što su istraživanje i inovacije, obrazovanje i vještine, podrška izvozu, infrastruktura, MSP-ovi i regulativa;

39. Odbor se smatra aktivnim partnerom Komisije, Parlamenta i Vijeća. Pozdravlja prijedlog Komisije za održavanje godišnjeg Dana industrije, posebice tematski naglasak na ključnim tehnologijama razvoja i važnim projektima od zajedničkog europskog interesa (IPCEI) predviđen za 2018. Također pozdravlja prijedlog Komisije za osnivanjem okruglog stola na visokoj razini za industrijsku politiku te traži da regionalne i lokalne vlasti budu usko uključene u raspravu o definiciji ključnih tehnologija razvoja koje su od strateške važnosti za Europu. Odbor poziva regionalne dionike, kao što su poduzetnici, socijalni partneri i civilno društvo na aktivno sudjelovanje te pozdravlja pilot-mjere koje regijama pomažu u odgovaranju na izazove strukturnih promjena u duhu partnerstva.

Bruxelles, 23. ožujka 2018.

*Predsjednik
Europskog odbora regija*
Karl-Heinz LAMBERTZ

Mišljenje Europskog odbora regija – Prijedlog za uspostavu Europskog fonda za obranu

(2018/C 247/08)

Izvjestitelj: Dainis Turlais (LV/ALDE), član Gradskog vijeća Rige

Referentni dokumenti: Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Europskog programa industrijskog razvoja u području obrane radi potpore konkurentnosti i inovacijskoj sposobnosti obrambene industrije EU-a

COM(2017) 294 final – 2017/0125(COD)

Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Pokretanje Europskog fonda za obranu

COM(2017) 295 final

I. PREPORUKE ZA IZMJENE

Amandman 1.

Dodati novo pozivanje nakon posljednjeg pozivanja

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	<i>uzimajući u obzir stalnu strukturiranu suradnju u području sigurnosti i obrane (PESCO) koju su 13. studenoga 2017. dogovorile 23 države članice Europske unije, kako je utvrđeno člankom 42. stavkom 6. i člankom 46. te Protokolom br. 10 Ugovora o EU-u,</i>

Amandman 2.

Uvodna izjava 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(2) Kako bi se pridonijelo povećanju konkurentnosti i inovacijskih sposobnosti obrambene industrije Unije trebalo bi uspostaviti Europski program industrijskog razvoja u području obrane (dalje u tekstu „Program“). Cilj Programa trebao bi biti povećanje konkurentnosti obrambene industrije Unije, među ostalim i kiberobrane, podupiranjem suradnje poduzeća u fazi razvoja obrambenih proizvoda i tehnologija. Faza razvoja, koja slijedi nakon faze istraživanja i tehnološke faze, uključuje znatne rizike i troškove koji sprečavaju daljnje iskorištavanje rezultata istraživanja i nepovoljno utječu na konkurentnost obrambene industrije Unije. Programom, kojim bi se podupirala faza razvoja, pridonijelo bi se boljem iskorištavanju rezultata istraživanja u području obrane i pomoglo bi se da se premosti jaz između istraživanja i proizvodnje te da se promiču svi oblici inovacija. Programom bi se trebala upotpuniti djelovanja koje se provode u skladu s člankom 182. UFEU-a te on ne obuhvaća proizvodnju obrambenih proizvoda i tehnologija.	(2) Kako bi se pridonijelo povećanju konkurentnosti i inovacijskih sposobnosti obrambene industrije Unije i povećanju učinkovitosti ukupnih izdataka Unije za obranu te time potaklo stratešku autonomiju EU-a, trebalo bi uspostaviti Europski program industrijskog razvoja u području obrane (dalje u tekstu „Program“). Program bi trebao osigurati konkurentnost obrambene industrije Unije, među ostalim i kiberobrane, podupiranjem suradnje poduzeća iz više država, osobito MSP-ova, u fazi razvoja obrambenih proizvoda i tehnologija. Faza razvoja, koja slijedi nakon faze istraživanja i tehnološke faze, uključuje znatne rizike i troškove koji sprečavaju daljnje iskorištavanje rezultata istraživanja i nepovoljno utječu na konkurentnost obrambene industrije Unije. Programom, kojim bi se podupirala faza razvoja, pridonijelo bi se boljem iskorištavanju rezultata istraživanja u području obrane i pomoglo bi se da se premosti jaz između istraživanja i proizvodnje te da se promiču svi oblici inovacija. Programom bi se trebala upotpuniti djelovanja koje se provode u skladu s člankom 182. UFEU-a te on ne obuhvaća proizvodnju obrambenih proizvoda i tehnologija.

Amandman 3.

Uvodna izjava 3.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(3) Kako bi se bolje iskoristila ekonomija razmjera, Programom bi se trebala podupirati suradnja poduzeća u razvoju obrambenih proizvoda i tehnologija.	(3) Kako bi se bolje iskoristila ekonomija razmjera u obrambenoj industriji, Programom bi se trebala podupirati suradnja država članica i poduzeća u razvoju obrambenih proizvoda i tehnologija te time potaknuti standardizacija vojnih sustava i poboljšati njihova interoperabilnost.

Amandman 4.

Uvodna izjava 4.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(4) Programom bi trebalo biti obuhvaćeno dvogodišnje razdoblje od 1. siječnja 2019. do 31. prosinca 2020. te bi trebalo utvrditi iznos za provedbu Programa u tom razdoblju.	(4) Programom bi trebalo biti obuhvaćeno dvogodišnje razdoblje od 1. siječnja 2019. do 31. prosinca 2020. te bi trebalo utvrditi iznos za provedbu Programa u tom razdoblju. Prema tekućim cijenama, za financiranje Programa iz općeg proračuna Unije treba izdvojiti 500 milijuna EUR. S obzirom na to da je Program nova inicijativa koja nije bila predviđena u vrijeme donošenja višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2014.–2020. i kako bi se izbjegle bilo kakve negativne posljedice po financiranje postojećih višegodišnjih programa, taj iznos trebao bi se povući ponajprije iz nedodijeljenih razlika u okviru gornjih granica višegodišnjeg financijskog okvira. Konačan iznos trebali bi odobriti Europski parlament i Vijeće u sklopu godišnjeg proračunskog postupka.

Obrazloženje

Razumljivo samo po sebi.

Amandman 5.

Uvodna izjava 5.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(5) Program bi trebalo provoditi u potpunosti u skladu s Uredbom (EU, Euratom) br. 966/2012 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁶⁾ . Financijska sredstva ponajprije mogu biti u obliku bespovratnih sredstava. Prema potrebi mogu se upotrebljavati financijski instrumenti ili javna nabava.	(5) Program bi trebalo provoditi u potpunosti u skladu s Uredbom (EU, Euratom) br. 966/2012 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁶⁾ . Financijska sredstva ponajprije mogu biti u obliku bespovratnih sredstava. Prema potrebi mogu se upotrebljavati financijski instrumenti ili javna nabava. U obzir bi mogli doći i mehanizmi kombiniranog financiranja.
⁽⁶⁾ Uredba (EU, Euratom) br. 966/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002 (SL L 298, 26.10.2012., str. 1.).	⁽⁶⁾ Uredba (EU, Euratom) br. 966/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002 (SL L 298, 26.10.2012., str. 1.).

Obrazloženje

N/P

Amandman 6.

Uvodna izjava 10.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(10) S obzirom na to da je cilj Programa podupiranje konkurentnosti obrambene industrije Unije uklanjanjem rizika iz faze razvoja projekata suradnje, za potporu bi trebala biti prihvatljiva djelovanja povezana s razvojem obrambenog proizvoda ili tehnologije, odnosno utvrđivanjem zajedničkih tehničkih specifikacija, projektiranjem, izradom prototipa, ispitivanjem, kvalifikacijom, certifikacijom te studijama izvedivosti i drugim mjerama potpore. Prihvatljiva će biti i nadogradnja postojećih obrambenih proizvoda i tehnologija.	(10) S obzirom na to da je cilj Programa jačanje strateške neovisnosti EU-a izgradnjom njegove obrambene sposobnosti te podupiranje konkurentnosti obrambene industrije Unije uklanjanjem rizika iz faze razvoja projekata suradnje, za potporu bi trebala biti prihvatljiva djelovanja povezana s razvojem obrambenog proizvoda ili tehnologije, odnosno utvrđivanjem zajedničkih tehničkih specifikacija, projektiranjem, izradom prototipa, ispitivanjem, kvalifikacijom, certifikacijom te studijama izvedivosti i drugim mjerama potpore. Prihvatljiva će biti i nadogradnja postojećih obrambenih proizvoda i tehnologija koje razvijaju države članice.

Amandman 7.

Uvodna izjava 13.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(13) S obzirom na to da je cilj Programa povećanje konkurentnosti obrambene industrije Unije, za potporu bi trebali biti prihvatljivi samo subjekti s poslovnim nastanom u Uniji koji su pod stvarnom kontrolom država članica ili njihovih državljana. Osim toga, kako bi se osigurala zaštita ključnih sigurnosnih interesa Unije i njezinih država članica, infrastruktura, postrojenja, imovina i sredstva koje korisnici i podugovaratelji upotrebljavaju u djelovanjima koja se financiraju iz Programa ne smiju biti smještena na državnom području država koje nisu države članice.	(13) S obzirom na to da je cilj Programa povećanje konkurentnosti obrambene industrije Unije, za potporu bi trebali biti prihvatljivi samo subjekti s poslovnim nastanom u Uniji koji su pod stvarnom kontrolom država članica ili njihovih državljana. Osim toga, kako bi se osigurala zaštita ključnih sigurnosnih interesa Unije i njezinih država članica, infrastruktura, postrojenja, imovina i sredstva koje korisnici i podugovaratelji upotrebljavaju u djelovanjima koja se financiraju iz Programa ne smiju biti smještena na državnom području država koje nisu države članice. Poduzeća koja imaju sjedište u EU-u moraju prilikom prekogranične suradnje biti zaštićena od utjecaja poduzeća iz trećih država.

Amandman 8.

Uvodna izjava 21.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(21) Komisija bi trebala uspostaviti višegodišnji program rada u skladu s ciljevima Programa. Komisiji bi u uspostavi programa rada trebao pomagati odbor država članica (dalje u tekstu: „programski odbor”). S obzirom na politiku Unije u pogledu malih i srednjih poduzeća (MSP-ova) kao ključnih elemenata za osiguranje gospodarskog rasta, inovacija, otvaranja radnih mjesta i socijalne integracije u Uniji te činjenice da će se u okviru podupiranih djelovanja u načelu zahtijevati transnacionalna suradnja, važno je da program rada odražava i omogućuje takvo prekogranično sudjelovanje MSP-ova te da se stoga dio ukupnog proračuna iskoristi za takva djelovanja .	(21) Komisija bi trebala uspostaviti višegodišnji program rada u skladu s ciljevima Programa. Komisiji bi u uspostavi programa rada trebao pomagati odbor država članica (dalje u tekstu: „programski odbor”). S obzirom na politiku Unije u pogledu malih i srednjih poduzeća (MSP-ova) kao ključnih elemenata za osiguranje gospodarskog rasta, inovacija, otvaranja radnih mjesta i socijalne integracije u Uniji te činjenicu da će se u okviru podupiranih djelovanja u načelu zahtijevati transnacionalna suradnja, važno je da program rada odražava i omogućuje takvo prekogranično sudjelovanje MSP-ova u slučajevima kada financijska potpora iznosi najmanje 20 % ukupnog godišnjeg proračuna.

Amandman 9.

Nova uvodna izjava nakon uvodne izjave 25.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	(26) Komisija bi trebala staviti težište na teritorijalni i/ili lokalizirani pristup te pritom informirati mala i srednja poduzeća, regionalne klastere i regije u svim državama članicama o mogućnostima korištenja Programa i o drugim mogućnostima financiranja obrambenih planova, osobito u cilju potpore regionalnim strategijama za pametnu specijalizaciju.

Amandman 10.

Članak 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Članak 2.	Članak 2.
Ciljevi	Ciljevi
Ciljevi su Programa sljedeći:	Ciljevi su Programa sljedeći:
(a) poticanje konkurentnosti i inovacijskih sposobnosti obrambene industrije Unije podupiranjem djelovanja u njihovoj fazi razvoja;	(a) poticanje konkurentnosti i inovacijskih sposobnosti obrambene industrije Unije podupiranjem djelovanja u njihovoj fazi razvoja;

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(b) podupiranje i iskorištavanje suradnje među poduzećima, uključujući mala i srednja poduzeća, u razvoju tehnologija ili proizvoda u skladu s prioritetima u pogledu obrambenih sposobnosti koje su na razini Unije zajednički dogovorile države članice;	(b) podupiranje i iskorištavanje suradnje među poduzećima, uključujući mala i srednja poduzeća, u razvoju tehnologija ili proizvoda u skladu s prioritetima u pogledu obrambenih sposobnosti koje su na razini Unije zajednički dogovorile države članice;
(c) poticanje boljeg iskorištavanja rezultata istraživanja u području obrane i doprinos premošćivanju jaza između istraživanja i razvoja.	(c) poticanje boljeg iskorištavanja rezultata istraživanja u području obrane i doprinos premošćivanju jaza između istraživanja i razvoja;
	(d) izgradnja obrambenih i sigurnosnih kapaciteta u državama članicama EU-a s vanjskim granicama.

Obrazloženje

Program mora biti uključiv i otvoren korisnicima iz svih država članica, bez podjela na geografskoj osnovi. U svrhu provedbe obveza na polju kontrole i zaštite vanjskih granica EU-a, države članice trebale bi imati mogućnost razvijanja pametne specijalizacije u kontekstu obrambene industrije.

Amandman 11.

Članak 3.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Članak 3.	Članak 3.
Proračun	Proračun
Za provedbu Programa u razdoblju od 2019. do 2020. utvrđuje se iznos od 500 milijuna EUR u tekućim cijenama.	Za provedbu Programa u razdoblju od 2019. do 2020. utvrđuje se iznos od 500 milijuna EUR u tekućim cijenama, koji će se povući isključivo iz nedodijeljenih razlika, a ne u okviru preraspodjele proračunskih sredstava.

Obrazloženje

Proračun ovog programa, koji nije bio predviđen u trenutku donošenja višegodišnjeg financijskog okvira, ne može se popunjavati sredstvima već dodijeljenima za tekuće programe EU-a.

Amandman 12.

Članak 4. stavak 1.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Opće odredbe o financiranju Financijska pomoć Unije može se pružiti putem oblika financiranja predviđenih Uredbom (EU, Euratom) br. 966/2012, a posebno putem: (a) bespovratnih sredstava; (b) financijskih instrumenata; (c) javne nabave.	Opće odredbe o financiranju Financijska pomoć Unije može se pružiti putem oblika financiranja predviđenih Uredbom (EU, Euratom) br. 966/2012, a posebno putem bespovratnih sredstava te po potrebi i putem financijskih instrumenata i javne nabave. Financijska pomoć Unije može se dodijeliti za tehničku potporu razvoju projekata malih i srednjih poduzeća.

Amandman 13.

Članak 7. stavak 1.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Prihvatljivi subjekti Korisnici su poduzeća s poslovnim nastanom u Uniji, pri čemu je više od 50 % predmetnog poduzeća u vlasništvu države članice i/ili državljana države članice te je pod njihovom stvarnom kontrolom u smislu članka 6. stavka 3., izravnom ili neizravnom, preko jednog ili više posredničkih poduzeća. Osim toga, tijekom čitavog trajanja djelovanja sva infrastruktura, postrojenja, imovina i sredstva koje korisnici, uključujući podugovaratelje i druge treće strane, upotrebljavaju u djelovanjima koja se financiraju iz Programa ne smiju biti smještena na državnom području države koja nije država članica.	Prihvatljivi subjekti Korisnici koji ispunjavaju kriterije za prekograničnu suradnju i njihovi podugovaratelji su poduzeća s poslovnim nastanom u Uniji, pri čemu je više od 50 % predmetnog poduzeća u vlasništvu države članice i/ili državljana države članice te je pod njihovom stvarnom kontrolom u smislu članka 6. stavka 3., izravnom ili neizravnom, preko jednog ili više posredničkih poduzeća. Osim toga, tijekom čitavog trajanja djelovanja sva infrastruktura, postrojenja, imovina i sredstva koje korisnici, uključujući podugovaratelje i druge treće strane, upotrebljavaju u djelovanjima koja se financiraju iz Programa ne smiju biti smještena na državnom području države koja nije država članica.

Amandman 14.

Članak 10.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Kriteriji dodjele Djelovanja predložena za financiranje u okviru ovoga Programa ocjenjuju se na temelju sljedećih kumulativnih kriterija: (a) izvrsnost (b) doprinos inovacijama i tehnološkom razvoju obrambene industrije te stoga poticanje autonomije industrije Unije u području obrambenih tehnologija; i	Kriteriji dodjele Djelovanja predložena za financiranje u okviru ovoga Programa ocjenjuju se na temelju sljedećih kumulativnih kriterija: (a) izvrsnost; (b) doprinos inovacijama i tehnološkom razvoju obrambene industrije te stoga poticanje autonomije industrije Unije u području obrambenih tehnologija; i

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(c) doprinos sigurnosnim i obrambenim interesima Unije jačanjem obrambenih tehnologija koje pridonose provedbi prioriteta u pogledu obrambenih sposobnosti koje su na razini Unije zajednički dogovorile države članice; i (d) održivost, posebice tako da korisnik dokaže da su troškovi prihvatljivog djelovanja pokriveni drugim oblicima financiranja, poput doprinosa država članica; i (e) za djelovanja iz članka 6. stavka 1. točaka od (b) do (e), doprinos konkurentnosti europske obrambene industrije tako da korisnik dokaže da su se države članice obvezale da će zajednički i koordinirano proizvesti i nabaviti završni proizvod ili tehnologiju, uključujući, prema potrebi, zajedničku nabavu.	(c) doprinos sigurnosnim i obrambenim interesima Unije jačanjem obrambenih tehnologija koje pridonose provedbi prioriteta u pogledu obrambenih sposobnosti koje su na razini Unije zajednički dogovorile države članice; i (d) održivost, posebice tako da korisnik dokaže da su troškovi prihvatljivog djelovanja pokriveni drugim oblicima financiranja, poput doprinosa država članica; i (e) za djelovanja iz članka 6. stavka 1. točaka od (b) do (e), doprinos konkurentnosti europske obrambene industrije tako da korisnik dokaže da su se države članice obvezale da će zajednički i koordinirano proizvesti i nabaviti završni proizvod ili tehnologiju, uključujući, prema potrebi, zajedničku nabavu. Mjere za koje se predloži dodjela financijskih sredstava u okviru dijela Programa usmjerenog na potporu malim i srednjim poduzećima i na izgradnju kapaciteta regija na vanjskim granicama EU-a u području obrane i sigurnosti ocjenjuju se na temelju sljedećih kriterija: (a) izvrsnost; (b) potencijal za izgradnju integriranog sustava poduzeća u području obrane i sigurnosti; (c) ekonomska izvedivost, pri čemu korisnik dokazuje da su ostali troškovi pokriveni drugim oblicima financiranja, poput doprinosa država članica.

Obrazloženje

N/P

Amandman 15.

Članak 13. stavak 3.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Program rada	Program rada
U programu rada osigurava se da se uvjerljiv dio ukupnog proračuna dodjeljuje djelovanjima s pomoću kojih se omogućuje prekogranično sudjelovanje MSP-ova.	U programu rada osigurava se da se najmanje 20 % ukupnog proračuna dodjeljuje djelovanjima s pomoću kojih se omogućuje prekogranično sudjelovanje MSP-ova.

Obrazloženje

N/P

II. PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

Uvod

1. napominje da globalnu sigurnost ugrožava sve širi spektar prijetnji (ratovi, oružani sukobi, terorizam, nezakonite migracije, korupcija, populizam). U svakoj državi članici EU-a i u svakoj regiji postoje specifični sigurnosni problemi. Europski odbor regija (OR) podupire predloženi Europski program industrijskog razvoja u području obrane i njegove ciljeve: poticanje konkurentnosti i inovativnosti obrambene industrije Unije, uključujući kiberobranu, učinkovitije korištenje rezultata istraživačkog rada u području obrane, poticanje suradnje između poduzeća pri razvoju obrambenih proizvoda i tehnologija te korištenje dugotrajnih projekata suradnje između država članica. Također pozdravlja inicijativu za uvođenje Europskog fonda za obranu, koji bi obuhvaćao i „Europski program industrijskog razvoja u području obrane” i „Pripremno djelovanje za istraživanje u području obrane”.

2. smatra da sigurnost pojedinih država, baš kao i cijelog EU-a, uglavnom ovisi o dvama stupovima: o gospodarskom potencijalu te o društvu prožetom jedinstvom i povezanošću. Sigurnost jedne države članice danas je istovjetna sigurnosti cijelog EU-a. Europska unija mora se energičnije brinuti o svojoj sigurnosti te se više profilirati kao utjecajni globalni akter koji se zalaže za mir;

Poštovanje načela supsidijarnosti i proporcionalnosti

3. priznaje članak 173. UFEU-a kao odgovarajući pravni temelj Programa jer se odnosi na konkurentnost industrije;

4. naglašava da će provedbom EDIDP-a upravljati Europska obrambena agencija koja djeluje kao regulatorna agencija odgovorna isključivo Vijeću. Nadalje, nije uobičajena praksa da regulatorna agencija upravlja tako značajnim proračunskim sredstvima. OR stoga poziva Europsku komisiju da osigura potpunu transparentnost u provedbi EDIDP-a i za primjer uzme funkcioniranje izvršnih agencija odgovornih Europskom parlamentu;

5. poziva Komisiju da iskoristi potencijal svih država članica EU-a te da svoju potporu ne usredotočuje isključivo na određena područja. Također se ne smije smetnuti s uma da je regionalni razvoj važan i za unutarnju sigurnost pojedinih država članica EU-a te da predstavlja jedan od njihovih razvojnih ciljeva;

6. traži da se ne zanemaruje izgradnja sigurnosnih i obrambenih kapaciteta regija na vanjskim granicama EU-a;

Usredotočenost na dodanu vrijednost EU-a

7. insisitra da EU može osigurati mir, slobodu, jednakost i stabilnost ako usko surađuje s vladama država članica u područjima u kojima se vodi računa o europskoj dodanoj vrijednosti. Prema tom cilju mora biti usmjeren i akcijski plan Europskog fonda za obranu;

8. podupire namjeru Europske komisije da iskoristi sve svoje ovlasti kako bi ojačala obrambene kapacitete država članica EU-a i poticala suradnju između država radi osiguravanja produbljene integracije i osmišljavanja jasnih pravila u vezi s usmjerenošću potpore koja se pruža u svrhu planiranja nacionalnih obrambenih kapaciteta i izgradnje konkurentnih, integriranih opskrbnih lanaca;

9. ukazuje na to da izgradnja konkurentnih, integriranih opskrbnih lanaca u EU-u ovisi o političkoj spremnosti država članica da se založe za to pitanje. Europski fond za obranu trebao bi oblikovati i poticati zajedničke mjere država članica u području obrambenih proizvoda i tehnologija;

10. naglašava da se mora aktivno raditi na strateškoj autonomiji EU-a te jačanju njegovih obrambenih kapaciteta. Potrebno je podržavati konkurentnost europske obrambene industrije te vrlo pomno ispitivati jesu li ugovaratelji zaista iz EU-a. Glavni ugovaratelji i podugovaratelji moraju imati sjedište u Europskoj uniji, a najmanje polovina vlasničkog udjela u poduzeću mora biti u rukama država članica ili fizičkih ili pravnih osoba iz EU-a i pod stvarnom kontrolom europskog kapitala. Upravljanje tim poduzećima i stvarni nadzor nad njima mora se provoditi s teritorija Europske unije. Pored toga, Europska komisija mora pripaziti na to da nijedna treća zemlja nema stvarnu kontrolu nad organizacijama koje su članice konzorcija;

11. ističe da Europski fond za obranu ne zamjenjuje djelovanje samih država članica, nego ga nadopunjuje prekograničnim projektima koje pojedinačne države članice ne bi bile kadre financirati vlastitim sredstvima. Europski fond za obranu – u suradnji s državama članicama, NATO-om i drugim međunarodnim ulagačima – nadopunjuje djelovanje država članica te proizvodi jasnu europsku dodanu vrijednost za europsku obrambenu politiku;

Uključivanje MSP-ova u opskrbne lance europske obrambene industrije

12. pozdravlja pristup „životnog ciklusa” za Europski fond za obranu u svrhu podupiranja istraživanja i razvoja proizvoda/tehnologija u području obrane, za što su u sklopu Fonda predviđene dvije sastavnice („dva okvira”);

13. snažno se zalaže za to da se pri obradi projektnih prijava dodatni bodovi dodjeljuju konzorcijima koji se sastoje od velikog broja malih i srednjih poduzeća;

14. ističe da je učinkoviti mehanizam planiranja kapaciteta važan preduvjet za razvoj obiju sastavnica Europskog fonda za obranu i da će se u okviru tog mehanizma utvrditi prioritete istraživanja i vještine te provesti uska koordinacija između dviju sastavnica;

15. smatra da EU treba izdvojiti dodatna financijska sredstva za potporu obrambenoj industriji na vlastitom teritoriju te prihvaća definiciju pojma korisnika koji Komisija upotrebljava u Komunikaciji;

16. poziva države članice da aktivno sudjeluju u upravljanju dvjema sastavnicama Fonda te da utvrde svoje potrebe i prioritete;

17. pozdravlja planove Komisije za učinkovito korištenje civilnih tehnologija u vojne svrhe; smatra da ulaganja u te tehnologije predstavljaju izvanrednu mogućnost poticanja gospodarskog rasta u EU-u i otvaranja visokokvalificiranih radnih mjesta jer to područje povezuje mnoge sektore: elektroniku, zrakoplovstvo, robotiku, računalstvo visokih performansi, svemirski sektor, tekstilni sektor, građevinarstvo, telekomunikacije, tehnologiju nadzora, energetiku, navigaciju itd.;

18. ističe da su poduzeća koja se bave tim inovativnim tehnologijama prije svega novoosnovana te mala i srednja poduzeća koja uz odgovarajuću potporu mogu znatno doprinijeti tehnološkom napretku u sektoru obrane. Pozdravlja odluku Komisije u skladu s kojom EU treba pružati ciljanu potporu MSP-ovima u tom sektoru;

19. poziva na bolju koordinaciju među relevantnim službama kako bi se zainteresiranim stranama pružale informacije te poticale robe i tehnologije dvojne namjene. EU treba iskoristiti taj ogroman potencijal za poticanje rasta i konkurentnosti;

20. slaže se s Europskom komisijom da MSP-ovima treba olakšati sudjelovanje u prekograničnim projektima, što treba financijski podupirati u okviru Europskog fonda za obranu. Mora se imati na umu da uključivanje MSP-ova u opskrbne lance europske obrambene industrije treba poslužiti za jačanje sigurnosti i obrane EU-a te konkurentnosti i strateške autonomije industrije. Europski fond za obranu trebao bi pružati poticaje za postizanje tih ciljeva;

21. mišljenja je da Komisija mora primijeniti sve svoje instrumente kako bi osigurala da se MSP-ovima diljem EU-a osigura ravnopravan pristup Fondu. Napredak u inovacijama nije kratkoročno mjerljiv jer rezultati najprije moraju biti potpuno spremni za primjenu. Uvođenje planske i višerazinske koordinirane politike inovacija zasigurno će najinovativnija poduzeća potaknuti na strateško ulaganje u mala i srednja poduzeća;

22. poziva Komisiju da podupre sljedeće mjere kojima bi se moglo povećati sudjelovanje MSP-ova u projektima u području obrane:

- među kriterije za odabir zajedničkih projekata kojima će se dodijeliti sredstva u okviru sadašnjeg višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) trebalo bi uvrstiti i uvjet da u projekt moraju biti uključena barem tri poduzeća iz najmanje dvije države članice. Važno je da predloženi projekti budu zaista prekogranični te da mogu pridonijeti smanjenju fragmentacije tržišta obrambenih proizvoda u EU-u. Kriteriji za odabir trebali bi sadržavati i odredbu o dodjeli dodatnih bodova konzorcijima u koje je uključeno nekoliko država članica i poduzeća,
- konzorciji s većim brojem MSP-ova trebali bi imati prednost u odnosu na slične projekte s manjim brojem MSP-ova,
- traži da se, u mjeri u kojoj je to moguće, najmanje jedno tematsko područje istraživanja i razvoja tiče malih i srednjih poduzeća, kao što je već slučaj kod javnih natječaja za istraživačke projekte,
- poziva na stvaranje stabilnog komunikacijskog sustava radi koordinacije zajedničkih aktivnosti informiranja koje provode relevantne službe Komisije, pri čemu bi jednu od glavnih prednosti takvog sustava predstavljala jedinstvena kontaktna točka za informiranje o svim mogućnostima financiranja, uključujući sve relevantne programe EU-a u području obrane i robe dvojne namjene. Važno je da se posredstvom tog komunikacijskog sustava objavljuju primjeri isprobanih i uvriježenih postupaka,
- pozdravlja odluku Europske komisije da se jedan dio sredstava Europskog fonda za obranu namijeni malim i srednjim poduzećima, i to za projekte koji potiču prekograničnih aktivnosti MSP-ova; pozdravlja potporu Unije toj mjeri u iznosu od najviše 20 % ukupnih proračunskih sredstava;

Financiranje

23. ukazuje na činjenicu da je Grupa EIB-a važan partner za ulaganja u tehnologije s dvojnog namjenom gdje MSP-ovi igraju važnu ulogu u području vojne opreme i tehnologije za civilnu uporabu, kibersigurnosti, cijepljenja, obrane od bioloških prijetnji te telekomunikacijske i informacijske infrastrukture;

24. naglašava da, s obzirom na posebna obilježja obrambenog sektora, neke bankovne usluge nisu primjerene za podupiranje MSP-ova; pozdravlja proaktivni pristup EIB-a koji se sastoji u primjeni drugih instrumenata, primjerice zajmova, jamstava i vlasničkog kapitala.

25. smatra da usvajanje Europskog fonda za obranu ne smije služiti kao izgovor za vršenje bilo kakvog utjecaja na sredstva dodijeljena kohezijskoj politici ili njihovo smanjivanje, jer kohezijska politika i dalje mora biti glavni investicijski instrument Europske unije kako bi se ekonomskom, socijalnom i teritorijalnom kohezijom postigla europska integracija.

Bruxelles, 23. ožujka 2018.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Karl-Heinz LAMBERTZ

III

(Pripremni akti)

ODBOR REGIJA

128. PLENARNO ZASJEDANJE OR-a, 22.3.2018.–23.3.2018.

Mišljenje Europskog odbora regija – Izmjena Programa potpore strukturnim reformama i novi proračunski instrumenti za europodručje

(2018/C 247/09)

Glavna izvjestiteljica: gđa Olga ZRIHEN (BE/PES), zastupnica u Parlamentu Valonije

Referentni dokument/i: Komunikacija „Novi proračunski instrumenti za stabilno europodručje unutar okvira Unije”

COM(2017) 822 final

Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) 2017/825 radi povećanja financijske omotnice Programa potpore strukturnim reformama i izmjene njegova općeg cilja

COM(2017) 825 final

Za informaciju:

Komunikacija „Daljnje mjere za dovršetak europske ekonomske i monetarne unije: plan”

COM(2017) 821 final

I. PREPORUKE ZA AMANDMANE

Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) 2017/825 radi povećanja financijske omotnice Programa potpore strukturnim reformama i izmjene njegova općeg cilja COM(2017) 825 final

Amandman 1.

Uvodna izjava (1)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Program potpore strukturnim reformama („Program”) uspostavljen je s ciljem jačanja kapaciteta država članica da pripreme i provedu administrativne i strukturne reforme kojima se održava rast, između ostalog putem pomoći za učinkovito i djelotvorno korištenje fondova Unije. Potporu u okviru Programa pruža Komisija na zahtjev države članice, a ona može obuhvaćati širok raspon područja politike. Razvoj otpornih gospodarstava utemeljenih na snažnim gospodarskim i socijalnim strukturama, koja državama članicama omogućuju da učinkovito apsorbiraju šokove i brzo se oporave od njih, pridonosi gospodarskoj i socijalnoj koheziji. Za ostvarivanje tog razvoja primjeren je alat provedba institucijskih i administrativnih reformi te strukturnih reformi kojima se održava rast.	Program potpore strukturnim reformama („Program”) uspostavljen je s ciljem jačanja kapaciteta država članica da pripreme i provedu administrativne i strukturne reforme koje podupiru rast, a važne su za provedbu ciljeva Ugovora EU-a i izravno su povezane s nadležnostima EU-a, između ostalog putem pomoći za učinkovito i djelotvorno korištenje fondova Unije. Potporu u okviru Programa pruža Komisija na zahtjev države članice. Razvoj otpornih gospodarstava utemeljenih na snažnim gospodarskim i socijalnim strukturama, koja državama članicama omogućuju da učinkovito apsorbiraju šokove i brzo se oporave od njih, trebao bi pridonijeti gospodarskoj, socijalnoj i teritorijalnoj koheziji. Usvajanje strukturnih reformi na terenu, relevantnih za EU, osobito zahvaljujući lokalnim i regionalnim vlastima te socijalnim partnerima, temeljni je uvjet za uspjeh programa.

Amandman 2.

Uvodna izjava (3)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Jačanje gospodarske i socijalne kohezije s pomoću intenzivnije provedbe strukturnih reformi neophodno je za uspješno sudjelovanje u ekonomskoj i monetarnoj uniji. To je posebno važno za države članice čija valuta nije euro u njihovoj pripremi za pridruživanje europodručju.	Jačanje gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije pomoću strukturnih reformi relevantnih za EU neophodno je za uspješno sudjelovanje i povećanu konvergenciju unutar ekonomske i monetarne unije. To je posebno važno za države članice čija valuta nije euro u njihovoj pripremi za pridruživanje europodručju.

Amandman 3.

Uvodna izjava (5)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Osim toga, potrebno je navesti da se mjerama i aktivnostima u okviru Programa može pružati potpora reformama koje bi državama članicama koje žele uvesti euro mogle pomoći u pripremi za pristupanje europodručju.	

Obrazloženje

Suvišno s obzirom na uvodnu izjavu 3.

Amandman 4.

Uvodna izjava (6)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Kako bi se zadovoljila sve veća potražnja država članica za potporom te s obzirom na potrebu za potporom u provedbi strukturnih reformi u državama članicama čija valuta nije euro, financijska sredstva dodijeljena za Program trebalo bi povećati do razine koja bi bila dovoljna da Unija može pružiti potporu u skladu s potrebama država članica koje podnesu zahtjeve.	Kako bi se zadovoljila sve veća potražnja država članica za potporom te s obzirom na potrebu za potporom u provedbi strukturnih reformi relevantnih za EU u državama članicama čija valuta nije euro, financijska sredstva dodijeljena za Program trebalo bi povećati korištenjem instrumenta fleksibilnosti iz članka 11. postojećeg višegodišnjeg financijskog okvira do razine koja bi bila dovoljna da Unija može pružiti potporu u skladu s potrebama država članica koje podnesu zahtjeve.

Amandman 5.

Članak 1.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
„Članak 4.	„Članak 4.
Opći cilj	Opći cilj
Opći je cilj Programa doprinijeti institucijskim i administrativnim reformama te strukturnim reformama kojima se održava rast u državama članicama pružanjem potpore nacionalnim tijelima za mjere usmjerene na reformiranje i jačanje institucija, upravljanja, javne uprave te gospodarskog i socijalnog sektora kao odgovor na ekonomske i društvene izazove, a s ciljem poboljšanja kohezije, konkurentnosti, produktivnosti, održivog rasta, stvaranja radnih mjesta i ulaganja, što doprinosi i pripremi za pridruživanje europodručju, osobito u kontekstu procesâ ekonomskog upravljanja, među ostalim putem pomoći za učinkovito, djelotvorno i transparentno korištenje fondova Unije.”.	Opći je cilj Programa doprinijeti institucijskim i administrativnim reformama te strukturnim reformama kojima se održava rast u državama članicama koje ostvaruju europsku dodanu vrijednost u područjima politika povezanim s nadležnostima koje dijele Unija i države članice te koje već nisu obuhvaćene programima tehničke pomoći , pružanjem potpore nacionalnim tijelima država članica za mjere usmjerene na reformiranje i jačanje institucija, upravljanja, javne uprave te gospodarskog i socijalnog sektora kao odgovor na ekonomske i društvene izazove, a s ciljem poboljšanja kohezije, konkurentnosti, produktivnosti, održivog rasta, stvaranja radnih mjesta i ulaganja, što doprinosi i pripremi za pridruživanje europodručju, osobito u kontekstu procesâ ekonomskog upravljanja, među ostalim putem pomoći za učinkovito, djelotvorno i transparentno korištenje fondova Unije.”.

Amandman 6.

Novi članak 1. stavak 1., točka (a)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	<i>Članak 5.2.</i> Posebni ciljevi utvrđeni u stavku 1. odnose se na područja politike povezana s kohezijom, konkurentnošću, produktivnošću, inovacijama, pametnim, održivim i uključivim rastom, radnim mjestima i ulaganjima, a osobito na jedno ili više od sljedećeg: a) upravljanje javnim financijama i imovinom, proračunski postupak, upravljanje dugom i upravljanje prihodima; b) institucijsku reformu i učinkovito funkcioniranje javne uprave usmjereno na usluge, među ostalim, prema potrebi, pojednostavljenjem pravila, djelotvornu vladavinu prava, reformu pravosudnih sustava i jačanje borbe protiv prevara, korupcije i pranja novca; c) poslovno okruženje (među ostalim za MSP-ove), reindustrijalizaciju, razvoj privatnog sektora, ulaganja, sudjelovanje javnosti u poduzećima, proces privatizacije, trgovinu i izravna strana ulaganja, tržišno natjecanje i javnu nabavu, održivi sektorski razvoj i potporu inovacijama te digitalizaciju; d) obrazovanje i osposobljavanje, politike tržišta rada, društvenu uključenost i borbu protiv siromaštva, sustave socijalne sigurnosti i socijalne skrbi, javno zdravlje i zdravstvene sustave; kao i politike u području kohezije, azila, migracija i granica; e) politike za provedbu klimatskih aktivnosti, promicanje energetske učinkovitosti i ostvarivanje energetske diversifikacije kao i politike za poljoprivredni sektor, ribarstvo i održivi razvoj ruralnih područja; f) politike financijskog sektora, uključujući promicanje financijske pismenosti, financijsku stabilnost, pristup financiranju i kreditiranje realnoga gospodarstva; proizvodnju, pružanje i kvalitetni nadzor podataka i statistike te politike usmjerene na borbu protiv utaje poreza.

II. PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

Izmjena Uredbe za Program potpore strukturnim reformama (SRSP) 2018. – 2020.

1. slaže se s načelom na kojem se temelji program potpore kojim se, na dobrovoljnoj osnovi i na zahtjev, želi pružiti tehnička pomoć kada je riječ o strukturnim reformama u državama članicama. Međutim, OR smatra da bi opseg strukturnih reformi koje su prihvatljive za potporu EU-a trebalo ograničiti na politička područja koja su važna za provedbu ciljeva Ugovora EU-a i izravno se odnose na nadležnosti EU-a. OR odbija svaki prijedlog za financiranje strukturnih reformi u državama članicama koje nisu jasno određene i podvrgnute prethodnoj procjeni europske dodane vrijednosti i koje se izravno ne odnose na nadležnosti EU-a iz Ugovora. U tom kontekstu upućuje na svoju rezoluciju od 1. veljače 2018. u kojoj odbacuje prijedlog Europske komisije za uredbu o izmjeni Uredbe o zajedničkim odredbama (EU) br. 1303/2013 od 6. prosinca 2017.⁽¹⁾;
2. slaže se sa stajalištem Komisije da bi jedan od glavnih ciljeva programa potpore trebao biti poboljšanje administrativnog kapaciteta na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini vlasti u državama članicama koje zatraže potporu; ističe važnost višerazinskog upravljanja i pristupa usmjerenog na konkretna područja za utvrđivanje i provedbu reformi;
3. poziva na utvrđivanje jedinstvenog skupa smjernica koje bi pokrivale sve instrumente za poboljšanje administrativnih struktura koje financira EU i omogućile učinkovitu koordinaciju s postojećim programima tehničke pomoći na razini EU-a i države članice korisnice, kao što je to također zatražio Europski revizorski sud;
4. izražava žaljenje zbog toga što Komisija nije dostavila kvantitativne i kvalitativne dokaze da je Program na visini zadatka; ističe da bi Program potpore strukturnim reformama kao program tehničke potpore trebao postati stalan nakon 2020., pod uvjetom da rezultati za razdoblje 2017. – 2020. budu pozitivno ocijenjeni;
5. naglašava da program mora biti dostupan lokalnim i regionalnim vlastima, na temelju važeće podjele ovlasti i nadležnosti u svakoj od država članica, kao i na temelju preporuka za pojedine zemlje koje se često upućuju lokalnim i regionalnim vlastima;
6. pozdravlja činjenicu da Komisija predlaže povećanje proračuna za izmijenjeni Program potpore strukturnim reformama korištenjem instrumenta fleksibilnosti iz članka 11. tekućeg višegodišnjeg financijskog okvira;

Preuzimanje odgovornosti i financiranje strukturnih reformi relevantnih za EU

7. ističe da postoje brojne prepreke pravilnom planiranju i provedbi strukturnih reformi relevantnih za EU u državama članicama, uključujući nedostatak preuzimanja odgovornosti, političku i institucijsku složenost reformi, moguće negativne učinke na neke socijalne skupine i teritorije, manjak fiskalnog manevarskog prostora kako bi se mogli snositi troškovi reformi, nedovoljni administrativni i institucijski kapaciteti te manjak koordinacije raznih razina vlasti. Općenito, preuzimanje provedbe preporuka na nacionalnoj razini za pojedine zemlje i dalje se smatra nedovoljnim, a to je djelomično zbog nedostatka potpune uključenosti lokalnih i regionalnih vlasti u proces u svojstvu partnera;
8. ističe da centri znanja, koji lokalnim i regionalnim vlastima pružaju besplatnu tehničku podršku u vezi s tumačenjem pravila EU-a i korištenjem fondova EU-a, imaju važnu ulogu u osiguravanju učinkovite provedbe pravila i apsorpcije fondova. Poziva države članice koje nemaju takve centre znanja da razmotre mogućnost njihova osnivanja kako bi se omogućila djelotvorna uporaba novog proračunskog instrumenta;
9. ističe da, iako određene preporuke za pojedine zemlje imaju pravni oslonac u Paktu o stabilnosti i rastu i postupcima u slučaju makroekonomske neravnoteže, druge imaju političku važnost, no nisu pravno obvezujuće; primjećuje da ni prijetnja sankcijama u okviru Pakta o stabilnosti i rastu i gore navedenih postupaka niti politička izloženost nisu osigurale

⁽¹⁾ COM(2017) 826 final.

zadovoljavajuću provedbu preporuka za pojedine zemlje i povećano preuzimanje odgovornosti kada je riječ o reformama. Poziva na jačanje pristupa odozdo prema gore putem sudjelovanja lokalnih i regionalnih tijela radi poticanja na preuzimanje veće odgovornosti;

10. iako je važnost koordinacije gospodarske politike u EU-u neosporna, potrebno je provjeriti imaju li financijski poticaji i obaveze predviđeni za određene reforme u državama članicama zaista odgovarajuću pravnu osnovu u Ugovoru o funkcioniranju Europske unije; nadalje, nije uvjeren u opravdanost projekta kojim bi se znatni financijski resursi dodijelili instrumentu koji pruža potporu na potpuno dobrovoljnoj osnovi i temelji se na netransparentnom sustavu odabira i potvrđivanja zahtjeva, što bi stvorilo probleme u pogledu prioritizacije tema, proračunskog planiranja i pravedne teritorijalne ravnoteže;

11. također insistira na tome da u svjetlu aktualne podjele ovlasti mnoge strukturne reforme relevantne za EU pogađaju područja zajedničke nadležnosti nacionalnih i podnacionalnih razina vlasti. Stoga, kako bi se izbjeglo kršenje načela supsidijarnosti i proporcionalnosti, države članice trebaju u oblikovanje i provedbu strukturnih reformi kao trajne partnere uključiti regionalne i lokalne vlasti;

12. stoga izražava žaljenje zbog prijedloga Komisije da se obaveza reforme i financijski poticaji bilateralno dogovore između Komisije i nacionalnih vlada i da se provode u kontekstu europskog semestra, bez službenog uključivanja lokalnih ili regionalnih vlasti u skladu s unutarnjom podjelom nadležnosti u državama članicama. Naime, postoji stvarna opasnost da će se predloženim pristupom u pitanje dovesti ta podjela nadležnosti i da će dovesti do kršenja načela supsidijarnosti ili lokalne i regionalne samouprave, kao što su definirana u odgovarajućim poveljama Vijeća Europe. Primjera radi, dokument za razmatranje o produbljivanju ekonomske i monetarne unije koji je Komisija objavila u svibnju 2017. odnosi se, između ostalog, na prijedloge za postizanje dogovora o obvezujućim standardima za mjerenje kvalitete javne potrošnje. Nadzor tih standarda pomoću postojećih pokazatelja bio bi uključen u europski semestar. Uvjetovanje pristupa sredstvima EU-a ostvarivanjem određene razine tih standarda značilo bi to da EU nameće svoj pristup i smjer politike u političkim područjima u kojima dijeli nadležnost s nižim razinama vlasti – što bi dovelo do kršenja načela supsidijarnosti;

13. nadalje, izražava žaljenje zbog toga što Komisija sama, bez sudjelovanja vlasti država članica, utvrđuje kriterije za procjenu ostvarivanja obaveza za provedbu reforme i pokretanje plaćanja obroka te upravlja istima; primjećuje da prijedlogu nedostaje transparentnosti u određivanju kriterija procjene te da se ti kriteriji ne mogu zaključiti iz preporuka za pojedine zemlje, kojima se u pravilu ne prilažu ciljevi, ključne etape i odredbe za sustavni nadzor; smatra da se financijski poticaji EU-a ne bi smjeli smatrati pokušajem zaobilazanja demokratskih procesa na europskoj ili nacionalnoj razini ili financijskog ucjenjivanja;

14. žali zbog činjenice da Komisija ne pruža nikakvu osnovu ni naznake o tome kako bi trebalo kvantificirati predložene financijske poticaje, a istodobno priznaje da će kvantifikacija kratkoročnih troškova reformi vjerojatno znatno varirati ovisno o tome uključuje li samo administrativne troškove (oblikovanje, provedba i izgradnja kapaciteta) ili također i društvene troškove;

15. ističe da bi se obaveze za provedbu reforme trebale temeljiti na realističnoj procjeni institucijskih i administrativnih kapaciteta relevantnih javnih tijela, a trebale bi uključivati i odgovarajuće strategije za poboljšanje administrativnih struktura. Potrebno je razmotriti nejednake uvjete koji postoje između država članica i regija EU-a kada je riječ o administrativnim strukturama, na što upućuje i OR-ova analiza preporuka za pojedine zemlje s teritorijalnog aspekta;

16. primjećuje da se i drugim politikama EU-a pomaže promicanje strukturnih reformi. To je slučaj sa strukturnim i investicijskim fondovima, zahvaljujući njihovoj uvjetovanosti *ex ante*, u mjeri u kojoj je ona povezana s provedbom prava EU-a, poboljšanjem administrativnih struktura i, kroz tematsku koncentraciju, s provedbom reformi koje potpadaju u nadležnost strategije Europa 2020.; ističe stoga da je izrazito važno pružiti politički okvir koji će naslijediti strategiju Europa 2020. kako bi se u sljedećem programskom razdoblju omogućila daljnja tematska koncentracija; naglašava da se taj novi okvir mora temeljiti na novoj teritorijalnoj viziji kojom bi se ažurirala Perspektiva europskog prostornog razvoja iz 1999.⁽²⁾;

⁽²⁾ CdR 4285/2015

17. također insistira na tome da je u cilju buduće povezanosti strukturnih reformi relevantnih za EU i kohezijske politike još važnije učiniti europski semestar demokratskijim na europskoj razini i dopuniti ga kodeksom ponašanja kojim se uspostavljaju standardi za uključivanje lokalnih i regionalnih vlasti kako bi se povećala učinkovitost postupka i odgovornost za isti ⁽³⁾; ističe da bi načela supsidijarnosti i proporcionalnosti, partnerstvo i višerazinsko upravljanje trebali biti zajednički temelj kohezijske politike i drugih politika EU-a kojima se podržavaju strukturne reforme;

18. ponavlja svoj zahtjev da se novi proračunski instrumenti EMU-a financiraju bez istiskivanja privatnih ulaganja i drugih javnih programa financiranja kao što su sredstva kohezijske politike EU-a;

19. smatra da je prijedlog za financijske poticaje za strukturne reforme u obliku u kojem je predstavljen u komunikaciji nedovoljan kao temelj na kojem bi trebalo razviti potrebne zakonodavne prijedloge; žali zbog toga što Komisija prije njegovog objavljivanja nije provela procjenu učinka niti savjetovanja s dionicima;

20. izražava žaljenje zbog toga što prijedlog pilot faze za razdoblje 2018.–2020. za reformu instrumenta provedbe te povezane promjene Uredbe o Programu potpore strukturnim reformama i Uredbe o zajedničkim odredbama nisu u skladu s najavljenom objavom novog prijedloga o VFO-u u svibnju 2018.;

21. stoga predlaže da se **sljedeća načela** uzmu u obzir pri razvoju alata financijske potpore za podupiranje strukturnih reformi:

- proračunsku potporu za strukturne reforme u cilju promicanja gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije te potpadanje u nadležnost kohezijske politike trebalo bi podržati sredstvima budućeg programa ESIF-a, uz poštovanje načela supsidijarnosti, partnerstva i višerazinskog upravljanja umjesto uspostavljanja odvojenog programa financiranja;
- udio za kohezijsku politiku u sljedećem VFO-u mora ostati na istoj razini kao i danas kako bi se osigurala učinkovitost politike te je potrebno izbjegavati izdvajanje sredstava ESIF-a za financiranje strukturnih reformi;
- Financijska sredstva EU-a za strukturne reforme koje su izvan okvira kohezijske politike trebalo bi podržati pružanjem zajmova umjesto bespovratnih sredstava;
- potrebno je revidirati način određivanja i odlučivanja o strukturnim reformama, i to **uključivanjem lokalnih i regionalnih vlasti u europski semestar**. Time bi se europskom semestru dodala teritorijalna dimenzija i omogućila teritorijalna raznolikost u Europi te osiguralo potpuno sudjelovanje lokalnih i regionalnih vlasti u programima nacionalnih reformi i poštovanje podjele ovlasti u EU-u;
- svaki prijedlog za financiranje strukturnih reformi sredstvima EU-a treba uključivati *ex ante* procjenu učinka i savjetovanje s dionicima te bi trebao uključivati i odredbe za evaluaciju sredinom provedbenog razdoblja.

Proračunski instrumenti za države članice koje žele uvesti euro i za bankarsku uniju

22. primjećuje da su otporne gospodarske strukture i viši stupanj održive konvergencije preduvjet državama članicama da uvedu euro; pozdravlja prijedlog da se stvori instrument za konvergenciju koji bi služio kao potpora državama članicama koje sudjeluju u toj zadaći; odlučno poziva Komisiju da razjasni uloge instrumenta za konvergenciju, SRSP, ESIF i kohezijski fond;

⁽³⁾ CdR 5386/2016

23. ponovno ističe svoju podršku dovršenju bankovne unije; primjećuje da države članice još nisu postigle sporazum o fiskalnom mehanizmu u slučaju da se jedinstveni fond za sanaciju pokaže nedovoljnim; pozdravlja prijedlog Komisije da se unutar budućeg europskog monetarnog fonda uspostave kreditna linija ili jamstva;

Funkcija stabilizacije kako bi se ulaganja zaštitila od velikih asimetričnih šokova

24. ponovno ističe da bi se razlike u poslovnim ciklusima europodručja država članica koje proizlaze iz strukturnih čimbenika mogle ublažiti stvaranjem europskog instrumenta za rješavanje asimetričnih šokova; slaže se s Komisijom o kriteriju koji funkcija stabilizacije treba ispuniti;

25. ponavlja svoje stajalište da se moguća potpora, kako bi bila učinkovita, ne smije preklapati s postojećim instrumentima poput Europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESIF) i Europskog fonda za strateška ulaganja (EFSU) nego ih treba nadopunjavati;

26. slaže se s Komisijom da bi fiskalni kapacitet trebao biti dovoljno velik kako bi bio učinkovit; međutim, ponavlja svoje protivljenje tome da fiskalni kapacitet europodručja bude izražen u obliku proračunske stavke europodručja u okviru proračuna EU-a dokle god gornja granica vlastitih sredstava ostaje na trenutačnoj razini od 1,23 % BND-a, kako bi se izbjegao učinak istiskivanja na financiranje ESIF-a i drugih politika EU-a;

27. ističe da je funkcija stabilizacije čiji je cilj očuvanje razina javnih ulaganja u kriznim vremenima od velikih asimetričnih šokova, iznimno važna za lokalne i regionalne vlasti; vjeruje da bi predloženi europski sustav zaštite ulaganja mogao biti prvi korak ka takvoj funkciji stabilizacije;

28. insistira na važnosti „funkcije stabilizacije” kohezijske politike, koja je u kombinaciji s elementima fleksibilizacije kao što su povećanje stope sufinanciranja EU-a i podešavanje pretfinanciranja tijekom financijske krize igrala važnu ulogu u očuvanju javnog ulaganja u regijama pogođenima asimetričnim gospodarskim šokovima;

29. navodi da bi predloženi europski sustav zaštite ulaganja trebao započeti sa zajmovima, odnosno relativno malom komponentom bespovratnih sredstava i mehanizma osiguranja temeljenih na dobrovoljnim doprinosima država članica; naglašava da bi se moglo pokazati da sustav ima ograničenu primjenu za države članice s nedostatkom fiskalnog prostora, koje bi mogle imati problema pri posuđivanju u vrijeme krize;

30. poziva Komisiju da izradi stabilizacijske sustave koji se temelje na bespovratnim sredstvima ili koji se temelje na osiguranju, poput fonda za „crne dane”;

31. raduje se najavljenim platformama nacionalnog ulaganja u kojem će lokalne i regionalne vlasti igrati ulogu, oslanjajući se na njihovo iskustvo s ESIF-om i EFSU-om.

Bruxelles, 22. ožujka 2018.

*Predsjednik
Europskog odbora regija*
Karl-Heinz LAMBERTZ

Mišljenje Europskog odbora regija – Europska građanska inicijativa

(2018/C 247/10)

Izvjestitelj: Luc Van den Brande (BE/EPP), član Agencije za održavanje veza između Flandrije i Europe

Referentni dokumenti: COM(2017) 482 final

SWD(2017) 294 final

I. PREPORUKE ZA IZMJENE

Amandman 1.

Članak 1.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Predmet	Predmet
Ovom se Uredbom utvrđuju potrebni postupci i uvjeti za inicijativu kojom se Europska komisija poziva da u okviru svojih ovlasti podnese odgovarajući prijedlog o pitanjima za koja građani Unije smatraju da je potreban pravni akt Unije radi provedbe Ugovorâ („europska građanska inicijativa” ili „inicijativa”).	Ovom se Uredbom utvrđuju potrebni postupci i uvjeti za inicijativu kojom se Europska komisija poziva da u okviru svojih ovlasti podnese odgovarajući prijedlog o pitanjima za koja građani Unije smatraju da je potreban pravni akt Unije u skladu s člankom 288. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU-a) radi provedbe Ugovorâ („europska građanska inicijativa” ili „inicijativa”).

Obrazloženje

Dodaje se upućivanje na članak 288. Ugovora o funkcioniranju Europske unije kako bi se razjasnilo da „pravni akt” znači ne samo obvezujuće uredbe, direktive i odluke, već i neobvezujuće preporuke i mišljenja.

Amandman 2.

Članak 1.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Predmet	Predmet
Ovom se Uredbom utvrđuju potrebni postupci i uvjeti za inicijativu kojom se Europska komisija poziva da u okviru svojih ovlasti podnese odgovarajući prijedlog o pitanjima za koja građani Unije smatraju da je potreban pravni akt Unije radi provedbe Ugovorâ („europska građanska inicijativa” ili „inicijativa”).	Ovom se Uredbom utvrđuju potrebni postupci i uvjeti za inicijativu kojom se Europska komisija poziva da u okviru svojih ovlasti podnese odgovarajući prijedlog o pitanjima za koja građani Unije smatraju da je potreban pravni akt Unije radi provedbe Ugovorâ („europska građanska inicijativa” ili „inicijativa”).

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	„Provedba Ugovorâ” tumačit će se i kao mogućnost Komisije da, u skladu s člankom 48. Ugovora o Europskoj uniji, podnese prijedloge za izmjenu Ugovorâ.

Obrazloženje

Članak 48. Ugovora o Europskoj uniji navodi da Komisija može Vijeću podnijeti prijedloge za izmjenu Ugovorâ. Budući da Komisija ima ovlasti predložiti izmjene Ugovorâ, građanske inicijative za predlaganje takvih izmjena moraju se također smatrati dopuštenima.

Amandman 3.

Članak 4. stavak 4.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Informacije i pomoć Komisije i država članica	Informacije i pomoć Komisije i država članica
Nakon što registrira inicijativu u skladu s člankom 6., Komisija osigurava prijevod sadržaja inicijative na sve službene jezike Unije radi objave u registru za potrebe prikupljanje izjava o potpori u skladu s ovom Uredbom. Skupina organizatora, osim toga, može osigurati prijevod Priloga na sve službene jezike Unije za njegovu objavu u registru, a ovisno o slučaju i prijevod nacrtu pravnog akta iz Priloga II., koji se dostavlja u skladu s člankom 6. stavkom 2.	Nakon što registrira inicijativu u skladu s člankom 6., Komisija osigurava prijevod sadržaja inicijative na sve službene jezike Unije radi objave u registru za potrebe prikupljanje izjava o potpori u skladu s ovom Uredbom, uključujući prijevod Priloga za potrebe njegove objave u registru i, gdje je to primjenjivo , prijevod nacrtu pravnog akta iz Priloga II., koji se dostavlja u skladu s člankom 6. stavkom 2.

Obrazloženje

Čini se logičnim da Europska komisija nakon što se inicijativa registrira također osigura prijevode priloga dokumenata, a osobito nacrtu pravnog akta ako je on dio inicijative.

Amandman 4.

Članak 6.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Registracija	Registracija
1. Izjave o potpori za inicijativu mogu se prikupljati tek nakon što Komisija inicijativu registrira.	1. Izjave o potpori za inicijativu mogu se prikupljati tek nakon što Komisija inicijativu registrira.
2. Skupina organizatora Komisiji podnosi zahtjev za registraciju putem registra.	2. Skupina organizatora Komisiji podnosi zahtjev za registraciju putem registra.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Pri podnošenju zahtjeva skupina organizatora mora: (a) dostaviti informacije iz Priloga II. na jednom od službenih jezika Unije; (b) navesti kojih sedam članova treba uzeti u obzir za potrebe članka 5. stavaka 1. i 2. ako je skupina sastavljena od više od 7 članova; (c) navesti da je osnovana pravna osoba, ako je pravna osoba osnovana u skladu s člankom 5. stavkom 7. Ne dovodeći u pitanje stavke 5. i 6., Komisija odlučuje o zahtjevu u roku od dva mjeseca od njegova podnošenja. 3. Komisija registrira inicijativu u sljedećim slučajevima: (...)	Pri podnošenju zahtjeva skupina organizatora mora: (a) dostaviti informacije iz Priloga II. na jednom od službenih jezika Unije; (b) navesti kojih sedam članova treba uzeti u obzir za potrebe članka 5. stavaka 1. i 2. ako je skupina sastavljena od više od 7 članova; (c) navesti da je osnovana pravna osoba, ako je pravna osoba osnovana u skladu s člankom 5. stavkom 7. Ne dovodeći u pitanje stavke 5. i 6., Komisija odlučuje o zahtjevu u roku od dva mjeseca od njegova podnošenja. Komisija podnosi zahtjev za registraciju nezavisnom sedmeročlanom odboru, koji čine pravnici, akademici i predstavnici europskog civilnog društva, koji će ocijeniti dopustivost zahtjeva za registraciju. Oni mogu održati savjetovanje sa skupinom organizatora. Odbor Komisiji dostavlja obrazloženu odluku, a Komisija donosi odluku na toj osnovi. 3. Komisija registrira inicijativu u sljedećim slučajevima: (...)

Obrazloženje

Komisijin sukob interesa i monopol nad svim fazama postupka i dalje je jedna od ključnih prepreka u pogledu nove uredbe. Stoga se predlaže da se, u skladu s OR-ovom mišljenju iz 2015., odluka o registraciji povjeri neovisnom odboru odvjetniku, akademika i predstavnika europskog civilnog društva.

Amandman 5.

Članak 8.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Razdoblje prikupljanja	Razdoblje prikupljanja
1. Sve izjave o potpori prikupljaju se u razdoblju od najdulje 12 mjeseci od datuma koji odabere skupina organizatora („razdoblje prikupljanja”), ne dovodeći u pitanje članak 11. stavak 6. Taj datum mora biti najkasnije tri mjeseca od registracije inicijative u skladu s člankom 6. Skupina organizatora obavješćuje Komisiju o odabranom datumu najkasnije 10 radnih dana prije tog datuma.	1. Sve izjave o potpori prikupljaju se u razdoblju od najdulje 18 mjeseci od datuma koji odabere skupina organizatora („razdoblje prikupljanja”), ne dovodeći u pitanje članak 11. stavak 6. Taj datum mora biti najkasnije tri mjeseca od registracije inicijative u skladu s člankom 6. Skupina organizatora obavješćuje Komisiju o odabranom datumu najkasnije 10 radnih dana prije tog datuma.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Ako skupina organizatora želi prekinuti prikupljanje izjava o potpori prije no što istekne 12 mjeseci od početka razdoblja prikupljanja, mora obavijestiti Komisiju o datumu završetka razdoblja prikupljanja.	Ako skupina organizatora želi prekinuti prikupljanje izjava o potpori prije no što istekne 18 mjeseci od početka razdoblja prikupljanja, mora obavijestiti Komisiju o datumu završetka razdoblja prikupljanja.

Obrazloženje

Prikupljanje 1 milijuna potpisa priličan je pothvat i zahtijeva mnogo promidžbe i podizanje svijesti među građanima. Kako bi se konačni cilj postigao unutar jedne godine, skupina organizatori morat će biti iznimno dobro organizirana. Važno je izbjeći situaciju u kojoj bi samo velike transnacionalno organizirane nevladine organizacije mogle pokrenuti europske građanske inicijative. Stoga predlažemo produljenje razdoblja prikupljanja na 18 mjeseci, što bi predstavljalo manju prepreku za potencijalne organizatore inicijative.

Amandman 6.

Članak 14.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Objava i javno saslušanje	Objava i javno saslušanje
1. (...) 2. U roku od tri mjeseca od podnošenja inicijative skupini organizatora daje se prilika da predstave inicijativu na javnom saslušanju. Komisija i Europski parlament zajedno organiziraju javno saslušanje u Europskom parlamentu. U javnom saslušanju mogu sudjelovati predstavnici drugih institucija i savjetodavnih tijela Unije te zainteresirani dionici. Komisija i Europski parlament osiguravaju ravnomjernu zastupljenost relevantnih javnih i privatnih interesa. 3. Komisija mora biti zastupljena na saslušanju na odgovarajućoj razini.	1. (...) 2. U roku od tri mjeseca od podnošenja inicijative skupini organizatora daje se prilika da predstave inicijativu na javnom saslušanju. Europski parlament organizira javno saslušanje u Europskom parlamentu. U javnom saslušanju mogu sudjelovati predstavnici drugih institucija i savjetodavnih tijela Unije i nacionalnih parlamenata te zainteresirani dionici. Europski parlament osigurava ravnomjernu zastupljenost relevantnih interesa na javnom saslušanju. 3. Komisija mora biti zastupljena na saslušanju na odgovarajućoj razini. 4. Nakon javnog saslušanja Europski parlament usvaja preporuku za Europsku komisiju za odgovor na predmetnu europsku građansku inicijativu.

Obrazloženje

Najbolje mjesto na kojem skupina organizatora može objasniti svoju inicijativu je Europski parlament i stoga bi bilo logično da Europski parlament preuzme punu odgovornost za organizaciju saslušanja. Iz institucijske perspektive ne postoji razlog za uključivanje Komisije u organizaciju saslušanja. To bi također trebalo organizatorima uliti povjerenje da će postupak biti transparentan i neovisan. Uključivanje nacionalnih parlamenata u taj postupak trebalo bi povećati šanse da se razvije europska rasprava.

Važno je da Europski parlament usvoji svoje stajalište o inicijativi nakon saslušanja.

Amandman 7.

Dodati novi članak nakon članka 15.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	<i>Inicijative koje ne dobiju potvrdu iz članka 12. stavka 5., ali su prikupile 75 % potrebnih potpisa unutar razdoblja prikupljanja, Komisija će proslijediti Europskom parlamentu, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Europskom odboru regija za informaciju.</i>

Obrazloženje

Prethodna iskustva pokazala su da neke inicijative koje nisu mogle prikupiti potreban broj izjava o potpori ipak bile inovativne za europsku politiku. Stoga bi bilo žalosno da političke poruke takvih inicijativa budu izgubljene. Europski parlament može, na osnovu socijalne i političke važnosti takvih inicijativa, odlučiti pokrenuti vlastite inicijative.

Amandman 8.

Članak 24.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Preispitivanje	Preispitivanje
Komisija periodično preispituje funkcioniranje europske građanske inicijative te Europskom parlamentu i Vijeću podnosi izvješće o primjeni ove Uredbe najkasnije pet godina od početka njezine primjene te svakih pet godina nakon toga. Ta se izvješća objavljuju.	Komisija periodično preispituje funkcioniranje europske građanske inicijative te Europskom parlamentu i Vijeću podnosi izvješće o primjeni ove Uredbe najkasnije tri godine od početka njezine primjene te svake tri godine nakon toga. Ta se izvješća objavljuju.

Obrazloženje

Važno je u redovitim vremenskim razmacima ocijeniti funkcioniranje europske građanske inicijative, ne samo u odnosu na postupke, već i u pogledu političkog utjecaja i stvarne uključenosti građana u politiku. Potrebno je pravovremeno preispitivanje kako bi se mogle poduzeti korektivne mjere, a razmak od tri godine stoga bi bio primjereniji. Ako ova nova uredba ne bude uspješna, to bi mogao biti kraj europske građanske inicijative.

II. PREPORUKE O POLITIKAMA**EUROPSKI ODBOR REGIJA**

1. Odbor regija je 13. listopada 2015. usvojio mišljenje o europskoj građanskoj inicijativi (EGI) ⁽¹⁾. Mišljenje je potaknuto izvješćem Europske komisije o primjeni Uredbe br. 211/2011. U svjetlu velikog opsega i sadržaja povratnih informacija zaprimljenih tijekom postupka, OR je pozvao na reviziju spomenute Uredbe.

2. Europljani su u središtu europskog projekta. Europsku participativnu demokraciju potrebno je smatrati poticajem za europske građane da se uključe u europsku politiku i oblikuju budućnost Europe. Sukladno Ugovoru (članak 10. stavak 3.) svaki građanin ima pravo sudjelovati u demokratskom životu Unije.

3. Europska građanska inicijativa pravo je europskih građana. Može pomoći u rješavanju problema uočenog demokratskog deficita Europske unije i premošćivanju jaza između građana EU-a i europskih institucija i tvoraca politika. U vrijeme kontinuirane gospodarske krize i krize povjerenja u EU-u od ključne je važnosti stvoriti prilike za otvoreni dijalog među građanima EU-a kako bi se spriječilo daljnje razočarenje u europske integracije. Važno je izgraditi ili obnoviti povjerenje onih mladih Europljana koji su možda izgubili vjeru u postupak europske integracije. Europska građanska

⁽¹⁾ SL C 423, 17.12.2015., str. 1.

inicijativa kao transnacionalni instrument građanima daje pravo na zakonodavnu inicijativu te im pruža priliku da se uključe u politički program EU-a, a cilj joj je poticati paneuropsku raspravu o pitanjima koja zabrinjavaju europske građane.

4. U skladu s člankom 11. Ugovora o Europskoj uniji institucije EU-a moraju informirati građane i predstavničke udruge te im omogućiti da objavljuju i javno razmjenjuju svoje stavove u svim područjima djelovanja Unije. U istom se članku navodi da Europska komisija ima izričitu zadaću obavljati savjetovanja sa zainteresiranim strankama kako bi osigurala koherentno i transparentno djelovanje Unije; Komisija bi trebala ozbiljno shvatiti temeljni zahtjev „odgovornosti” kao preduvjet za demokraciju i dobro upravljanje u skladu s duhom Ugovora.

5. Kako bi građanska inicijativa postala uspješan dio EU-ovih demokratskih struktura i dalje je, međutim, od ključne važnosti da uspješne europske građanske inicijative potaknu stvarne političke rasprave i intenzivnije političko praćenje od strane institucija EU-a.

6. EGI nije zamjena za pravo Europske komisije na inicijativu, zahvaljujući kojem je došlo do napretka u produbljivanju Unije i koje se mora održati. EGI je dodatan način uspostavljanja uzajamnog razumijevanja među građanima i pruža transnacionalnu dimenziju raspravama na razini EU-a, što je korisno za institucijski sustav EU-a u cjelini, uključujući samu Europsku komisiju; EGI stoga ima potencijal da bude vrlo dobar primjer „demokracije na djelu”.

7. Postojeća građanska inicijativa građanima ne omogućava da sudjeluju u europskom postupku donošenja odluka kao niti da utječu na europski politički program. Međutim, Komisija treba razviti dodatne inicijative kako bi ojačala dijalog s civilnim društvom i građane približila europskim politikama. Europsku građansku inicijativu treba smatrati jednim od instrumenata za postizanje ciljeva participativne demokracije, ali ne treba očekivati da će sama inicijativa dovesti do automatskog ostvarivanja sudjelovanja građana u odlučivanju na europskoj razini.

8. Pozornost treba posvetiti mogućnostima predviđenima u Ugovoru u pogledu participativne demokracije, a posebno u pogledu vertikalnog civilnog dijaloga⁽²⁾. Kako bi se održao „otvoren, transparentan i redovit dijalog s predstavničkim udrugama i civilnim društvom” (članak 11. stavak 2. UFEU-a), Europska komisija mogla bi pokrenuti način vođenja dijaloga u okviru kojega se europske institucije usredotočuju na sadržaj, a ne na postupak. Europska građanska inicijativa nije radni instrument suodlučivanja: nju treba promatrati kao temeljni stup participativne demokracije koji je posvećen raspravi, suradnji i zajedničkom osmišljavanju te kao mogućnost da se Europskoj komisiji iznesu ozbiljne bojazni, s ciljem izgradnje osvjешtenosti i ostvarivanja uzajamnog razumijevanja.

9. Europska građanska inicijativa izraz je participativne demokracije kojim se dopunjuje koncept zastupničke demokracije; njome se unapređuju prava povezana s građanstvom Unije, kao i javna rasprava o europskoj politici; ona bi trebala ojačati osjećaj odgovornosti građana za Uniju i njihovo poistovjećivanje s njom.

10. Potrebno je ojačati pravne i političke participativne instrumente kako bi se obnovile upravljačke strukture na temelju načela višerazinskog upravljanja. Višerazinsko upravljanje nužno uključuje više kanala te stoga omogućuje „aktivnije” europsko građanstvo. Izazov je osigurati sustav za zastupanje interesa na inovativan način u okviru kojeg ljudi osjećaju da su njihovi različiti identiteti zastupljeni na ravnopravnoj osnovi.

11. Europski javni prostor za raspravu između građana i s donositeljima odluka važan je za legitimnost i odgovornost EU-a. Demokratski deficit moguće je prevladati jedino ako se uspostavi europska javna sfera s integriranim demokratskim procesom.

12. Preporuke o politikama koje se odnose na participativnu demokraciju na europskoj razini, izražene u mišljenju Odbora regija od 13.listopada 2015., ostaju na snazi.

⁽²⁾ „Reaching out to EU citizens, A new opportunity: About us, with us, for us” („Doprimo do građana, Nova prilika: O nama, s nama, za nas”), izvješće koje je izradio Luc Van den Brande, posebni savjetnik predsjednika Europske komisije Jean-Claudea Junckera, listopad 2017.

Nova uredba o europskoj građanskoj inicijativi

13. OR je u svom mišljenju iz 2015. napomenuo da se europskom građanskom inicijativom u njezinom tadašnjem obliku ne promiče participativna demokracija jer postupak i razna pravila sadržavaju previše administrativnih i tehničkih ograničenja i prepreka koji građane odvraćaju od sudjelovanja u demokratskom procesu na europskoj razini. Nadalje, postojećom građanskom inicijativom građanima se nije omogućavalo da utječu na europski politički program kao ni na postupak donošenja političkih odluka.

14. U skladu sa stajalištima koja su već zauzeli Europski parlament, Europski gospodarski i socijalni odbor i europska ombudsmanica, Odbor regija smatra da nova uredba predstavlja važan korak u pravom smjeru, odnosno prema poboljšanju postupaka europske građanske inicijative.

Postupovna i administrativna poboljšanja u novoj uredbi

15. Odbor regija pozdravlja sljedeća postupovna i administrativna poboljšanja u novoj uredbi koja je predložila Komisija:

- građani koji pokreću inicijative su pojedinci (organizatori), no odsad oni mogu stvarati subjekte s pravnom osobnošću kako bi se ograničila kaznena odgovornost organizatora za djela prijevare ili ozbiljne nepažnje,
- razdoblje odobreno za prikupljanje potpisa i dalje traje 12 mjeseci, ali organizatorima inicijative daju se dodatna tri mjeseca nakon registracije kako bi odlučili o datumu početka razdoblja prikupljanja,
- svatko stariji od 16 godina može potpisati izjavu o potpori,
- pojednostavljeni su osobni podaci koje svatko tko potpisuje izjavu o potpori mora podnijeti. Svi građani EU-a moći će na temelju svoje nacionalnosti, neovisno o prebivalištu, dati potporu inicijativi. Komisija predlaže izbor između dvaju obrazaca za izjavu o potpori. (Trenutno države članice koriste 13 različitih obrazaca),
- poboljšanja postupaka registracije, uključujući i mogućnost djelomične registracije inicijative, umjesto odbacivanja cijele inicijative na osnovi dopustivosti, pri čemu Komisija registrira samo prihvatljivi dio,
- osnivanje internetske platforme za suradnju za EGI kao foruma za rasprave, savjete i pomoć organizatorima,
- uspostava središnjeg sustava za internetsko prikupljanje kojeg će osnovati Komisija i njime upravljati kako bi se pojednostavilo prikupljanje i katalogizacija izjava o potpori te kako bi se nacionalnim nadležnim tijelima olakšala provjera tih izjava. Komisija će razviti platformu te je besplatno staviti na raspolaganje,
- nakon registracije EGI-ja, Komisija će osigurati prijevod na sve jezike EU-a i obavijestiti sve druge institucije i tijela EU-a o novom EGI-ju,
- Komisija predviđa potporu za (potencijalne) organizatore EGI-ja (od država članica se traži da uspostave kontaktne točke za EGI),
- Komisija će predvidjeti aktivnosti u cilju podizanja razine svijesti i komunikacije o EGI-ju.

Nedostaje politički pristup

16. Unatoč gore navedenim prijedlozima i mjerama uključenima u novu uredbu, čiji cilj je poboljšanje postupka EGI-ja i uklanjanje brojnih prepreka, dojam o nedovoljno otvorenom i pretjerano opreznom stavu Komisije i dalje je prisutan. To je posebice vidljivo u aspektima građanske inicijative koji su više političke naravi:

- participativna demokracija posebno je važna za ponovno uspostavljanje ili povećanje povjerenja u europski projekt. EGI se stoga mora promatrati kao prekogranični instrument koji građanima omogućuje da sudjeluju u demokratskom procesu na europskoj razini i koji im daje glas u kreiranju politika EU-a: europski javni prostor za raspravu između građana i kreatora politika. Nažalost, novom se uredbom ne osigurava odgovarajući temelj za to,
- postojeći sukob interesa u kojem se Komisija nalazi ozbiljno ugrožava učinkovitost EGI-ja u pogledu poticanja sudjelovanja građana i njihova povjerenja; istodobno, Komisija treba biti ključni pružatelj informacija i potporna struktura za EGI-je; ona je također primarna instanca kojoj se EGI-ji upućuju kao i instanca koja odlučuje o registraciji i prihvaćanju inicijativa,
- novom se uredbom ne čini ništa kako bi se riješio sukob interesa Komisije, tj. ona je i dalje: 1. središnji pružatelj informacija; 2. potporna struktura za građanske inicijative; 3. instanca kojoj organizatori odgovaraju i pri kojoj se moraju registrirati; 4. nadležno tijelo koje odlučuje o tome smije li se pojedinu inicijativu registrirati ili ne; i 5. tijelo koje mora pratiti razvoj uspješnih EGI-ja. Neuspjeh u rješavanju dotičnog sukoba interesa i dalje negativno utječe na učinkovitost i legitimnost europske građanske inicijative. Stoga je OR u svom mišljenju iz 2015. predložio osnivanje nepristranog *ad hoc* odbora – svojevrsnog „vijeća mudraca” ili „zagovornika interesa europskih građana” – koji bi bio sastavljen od stručnjaka, članova akademske zajednice i odvjetnika, a svrha bi mu bila preispitivanje kriterija dopustivosti,
- Komisija ograničava EGI-je na pitanja koja pripadaju području njezine nadležnosti i za koja se u okviru Ugovorâ možda treba zatražiti pravni akt u skladu s pravom Unije. Komisija ustraje na tom legalističkom pristupu i ne pruža dovoljnu jasnoću prema kriterijima koji se trebaju definirati. To bi moglo rezultirati proizvoljnim procjenama i rizicima koji zatiru svaku mogućnost vođenja otvorene i transparentne političke rasprave,
- također, Komisija nije iznijela nijedan prijedlog kojim bi se odgovorilo na potrebu da se također prihvate građanske inicijative kojima se predlaže izmjena ugovorâ EU-a,
- u kriterijima prihvatljivosti trebalo je spomenuti prava i dužnosti građana, kao i načelo supsidijarnosti,
- u nekim su državama predložene određene građanske inicijative o važnim pitanjima, ali nije uvijek prikupljen milijun potpisa, odnosno najniži potreban broj potpisa. Provedba takvih EGI-ja jednostavno je obustavljena. Međutim, Komisija bi trebala razviti odgovarajuće postupke za slučajeve kada se prikupi vrlo veliki broj potpisa kako se ne bi izgubila potencijalna politička poruka i s njom povezana mobilizacija,
- Komisija bi trebala javnosti objasniti svoje političke odluke na podroban i transparentan način u okviru službenog odgovora na europsku građansku inicijativu koja dobije više od milijun potpisa. Potrebno je osigurati politički snažno praćenje,
- Europski parlament ima ključnu ulogu u pokretanju političkih rasprava s javnošću, primjerice u vidu predviđenih javnih saslušanja. Parlament bi također trebao djelovati kao jamac političkog praćenja uspješnih europskih građanskih inicijativa te internalizacije političke poruke EGI-ja za koje se ne prikupi potreban broj potpisa,
- ozbiljno treba razmotriti mogućnost strukturiranih dugotrajnih aktivnosti praćenja koje će uslijediti nakon saslušanja u Europskom parlamentu i pružiti priliku građanima da preispitaju mjere poduzete kao odgovor na uspješne europske građanske inicijative i nastave s raspravom o toj temi. Trebalo bi razmotriti mogućnost da se nakon objave reakcije Europske komisije na EGI održi službeno drugo saslušanje koje bi organizirao EP i na kojem bi sudjelovali i predlagači EGI-ja, čime bi se omogućio prostor za daljnju raspravu između svih zainteresiranih strana.

Povećanje opće svijesti i znanja o europskoj građanskoj inicijativi

17. Svijest građana o EGI-ju je važna. U tu svrhu potrebno je organizirati reklamne i promidžbene kampanje kako bi se mediji i javnost bolje upoznali s europskom građanskom inicijativom.

18. Europska građanska inicijativa mogla bi biti učinkovito sredstvo demokratskog sudjelovanja. Komisija i države članice trebale bi stoga maksimalno povećati svoje komunikacijske napore u pogledu tog instrumenta kako bi što većem broju građana skrenule pozornost na njegovo postojanje i potaknule aktivno sudjelovanje u njemu.

Doprinos Odbora regija te regionalnih i lokalnih vlasti

19. Komisija bi također trebala poticati i podupirati predstavnike izabrane na nacionalnoj i lokalnoj razini da preuzmu vodeću ulogu u promicanju napora za informiranje građana o instrumentu europske građanske inicijative.

20. EGI građanima pruža instrument koji im omogućava aktivno sudjelovanje u stvaranju europskih politika. Europski odbor regija prepoznaje vlastitu ulogu i odgovornost te podsjeća u tom pogledu na odluku svog Predsjedništva⁽³⁾ o uključivanju OR-a u europske građanske inicijative. Ponovno ističe svoju predanost podupiranju europskih građanskih inicijativa koje ulaze u političku nadležnost OR-a i koje se smatraju politički relevantnima, primjerice podržavanjem Europske komisije u pomnom ispitivanju predloženih EGI-ja iz perspektive njihove lokalne/regionalne relevantnosti i supsidijarnosti, organizacijom događanja povezanih s EGI-jem, podržavanjem decentraliziranih komunikacijskih aktivnosti o EGI-ju, izradom samoinicijativnih mišljenja o temi EGI-ja prema potrebi, aktivnim sudjelovanjem u saslušanjima EP-a i političkom praćenju te podržavanjem provedbe uspješnih EGI-ja i, po potrebi, zakonodavstva koje se usvaja kao odgovor na njih.

Bruxelles, 23. ožujka 2018.

*Predsjednik
Europskog odbora regija*
Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽³⁾ 144. sastanak Predsjedništva Odbora regija, 10. travnja 2013., točka 8. – CDR1335-2013_11_00_TRA_NB-item 8.

ISSN 1977-1088 (elektroničko izdanje)
ISSN 1977-060X (tiskano izdanje)

Ured za publikacije Europske unije
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

HR